

ریاضی و آمار یازدهم

۱- گزاره $(p \Rightarrow q) \vee (p \wedge \sim q)$ با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

(۱) p (۲) q (۳) $\sim p$ (۴) T

۲- در جای خالی، کدام گزاره می‌تواند قرار بگیرد تا ارزش گزاره «اگر آن‌گاه $2^6 = 2^3 + 2^3$ » نادرست باشد؟

(۱) $\sqrt{10} < 3$ (۲) $2/5 = (\frac{5}{2})^4 \times (\frac{2}{5})^3$

(۳) $1 + 2^2 = 2^0 \times 21$ (۴) $2^{2^3} = 2^6$

۳- اگر p گزاره‌ای درست، q گزاره‌ای نادرست و r گزاره‌ای دلخواه باشند، گزاره $(\sim q \Rightarrow r) \Leftrightarrow (p \Leftrightarrow \sim r)$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

(۱) T (۲) F (۳) r (۴) $\sim r$

۴- گزاره «اگر کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی کنند، آن‌گاه کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند.» با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

(۱) کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی نمی‌کنند یا کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند.

(۲) کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی نمی‌کنند و کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند.

(۳) کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی می‌کنند یا کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی نمی‌کنند.

(۴) کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی می‌کنند و کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی نمی‌کنند.

۵- ستون آخر جدول ارزش‌گذاری گزاره زیر در کدام گزینه آمده است؟

p	q	$[p \Rightarrow (q \Leftrightarrow \sim p)] \Leftrightarrow (p \wedge q)$
T	T	
T	F	
F	T	
F	F	

F
F
F
F

(۴)

T
F
F
F

(۳)

F
F
T
F

(۲)

F
F
F
T

(۱)

۶- گزاره $(p \Rightarrow \sim q) \wedge (q \vee p)$ ، با کدام گزینه زیر هم‌ارز است؟

(۴) $\sim q \wedge p$

(۳) $p \Leftrightarrow \sim q$

(۲) $p \wedge q$

(۱) $p \Leftrightarrow q$

محل انجام محاسبات

۷- گزاره $p \vee [(\sim p \Rightarrow \sim q) \wedge (q \Rightarrow \sim p)]$ با کدام گزاره، هم‌ارز است؟

$$q \Rightarrow p \quad (۲)$$

$$p \Rightarrow q \quad (۱)$$

$$\sim p \Rightarrow q \quad (۴)$$

$$\sim q \Rightarrow p \quad (۳)$$

۸- اگر گزاره‌های $q \Rightarrow \sim p$ و $q \Rightarrow p$ هر دو درست باشند، آن‌گاه کدام گزاره زیر همواره نادرست است؟

$$(q \wedge p) \Leftrightarrow (\sim q \vee p) \quad (۲)$$

$$(q \wedge p) \Rightarrow \sim p \quad (۱)$$

$$\sim p \vee q \quad (۴)$$

$$\sim (q \Rightarrow p) \Rightarrow p \quad (۳)$$

۹- اگر گزاره $p \Leftrightarrow q$ نادرست و گزاره $q \Rightarrow r$ درست باشند، کدام حالت برای سه گزاره p ، q و r غیرممکن است؟

$$\sim p \equiv q \equiv r \equiv T \quad (۲)$$

$$p \equiv \sim q \equiv r \equiv T \quad (۱)$$

$$p \equiv \sim q \equiv \sim r \equiv T \quad (۴)$$

$$p \equiv \sim q \equiv r \equiv F \quad (۳)$$

۱۰- گزاره $[(p \Rightarrow q) \wedge (q \vee p)] \vee (\sim q \Rightarrow \sim p)$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

$$\sim p \wedge q \quad (۲)$$

$$q \wedge p \quad (۱)$$

$$\sim p \vee q \quad (۴)$$

$$p \vee \sim q \quad (۳)$$

علوم و فنون ادبی یازدهم

۱۱- نام پدیدآورندگان کتاب‌های «مجالس سبعة، عشاق نامه، نفحات الانس، رساله دلگشا» به ترتیب با کدام گزینه مشترک است؟

(۱) لمعات، مکاتیب، تحفة الاحرار، صد پند

(۲) فیه ما فیه، لمعات، بهارستان، تاریخ گزیده

(۳) لمعات، مکاتیب، بهارستان، تاریخ گزیده

(۴) مکاتیب، لمعات، تحفة الاحرار، صد پند

۱۲- هر کدام از شاعران و نویسندگان زیر، به ترتیب مربوط به کدام عبارت است؟

«عظاملک جوینی، سعدی، نجم‌الدین رازی، خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، خواجهی کرمانی»

(الف) نه تنها در ادبیات تعلیمی ضمیر ناخودآگاه ایرانی است، در سرودن غزل‌های عاشقانه نیز سرآمد است.

(ب) از منشیان و نویسندگان قرن هفتم است که اثری عارفانه با نثری شیوا، آراسته و دل‌انگیز دارد.

(ج) نویسنده کتابی با نثر مصنوع و دشوار است و از نوجوانی به کارهای دیوانی پرداخت.

(د) یکی از اقدامات مهم او ساختن عمارتی است که در تبریز در حکم یک دانشگاه در زمان خود بود.

(ه) از غزل‌پردازان برجسته این دوره است و غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بود.

(۱) سعدی، فضل‌الله همدانی، عظاملک جوینی، نجم‌الدین رازی، خواجهی کرمانی

(۲) خواجهی کرمانی، نجم‌الدین رازی، عظاملک جوینی، فضل‌الله همدانی، سعدی

(۳) سعدی، نجم‌الدین رازی، عظاملک جوینی، فضل‌الله همدانی، خواجهی کرمانی

(۴) خواجهی کرمانی، نجم‌الدین رازی، فضل‌الله همدانی، عظاملک جوینی، سعدی

۱۳- در عبارت زیر چند غلط تاریخی ادبیاتی دیده می‌شود؟

«نثر در قرن هفتم بیشتر به دو جریان گرایش پیدا کرد: یکی «ساده‌نویسی» در آثاری مثل تاریخ و صاف و مرصادالعباد

و دیگر «تاریخ‌نویسی» با محتوای عمدتاً تاریخ حاکمان گذشته در آثاری همچون طبقات ناصری و تاریخ جهانگشای

حمدالله مستوفی دیده می‌شود.»

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

۱۴- از نظر تاریخ ادبیات، کدام عبارت‌های زیر نادرست هستند؟

(الف) مکاتیب را مولانا گفته و شاگردان نوشته‌اند.

(ب) المعجم فی معاییر الاشعار العجم مهم‌ترین اثر در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر به شمار می‌رود.

(ج) کتاب جامع‌التواریخ شرح احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی از آغاز تا زمان مؤلف است.

(د) تاریخ گزیده، تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی‌عباس و تاریخ ایران را تا سال ۷۳۰ ه. ق. در بر می‌گیرد.

(ه) نویسنده در هر فصل از کتاب لمعات به یکی از مباحث عرفانی پرداخته و سخن را با تمثیل و حکایت به پایان

رسانده است.

(۱) الف - ج - ه (۲) الف - ج - د (۳) ب - ج - ه (۴) ب - ج - د

۱۵- کدام عبارت از نظر تاریخ ادبیات درست است؟

(۱) هنرمندان در زمان شاه‌رخ، قرآن و شاهنامه را به خط خوش نگاشتند.

(۲) در عهد تیموریان علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، خوش‌نویسی نیز ادامه یافت.

(۳) در قرن نهم، با از بین رفتن دربارهای ادب‌دوست ایرانی‌تبار، قصیده‌سرایی از رونق افتاد.

(۴) شاه‌نعمت‌الله ولی از دیگر شاعران قرن نهم است که در تصوّف و طریقت مقامی بلند داشت.

۲۳- مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات «متفاوت» است؟

- (۱) حسودی پسندت نیامد ز دوست
- (۲) آن‌چه در غیبتت ای دوست به من می‌گذرد
- (۳) کسی گفت و پنداشتم طیبیت است
- (۴) زبان کرد شخصی به غیبت دراز

۲۴- کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی بیشتری دارد؟

- «صدیق و مصطفی به حریفی درون غار
- (۱) عنقا که یابد دام کس در پیش آن عنقا مگس
 - (۲) چو عنکبوت چنان صیدهای زفت گرفت
 - (۳) نیست از عزلت غرض زهاد را جز صید خلق
 - (۴) عنکبوتی بتند پرده اغیار شود

۲۵- مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) ز شاه تا به گدا در کشاکش طمع‌اند
 - (۲) دست از طمع بشوی که از شومی طمع
 - (۳) طمع مدار که عمر تو را کران باشد
 - (۴) بی نم خجلت نمی‌باشد سروکار طمع
- به عشق باز رهد جان ز طمع و مطلب‌ها
در حق خود دعای گدا نیست مستجاب
صفات حقی و حق را حد و کران ز کجا
جنس استغنا عرق دارد به بازار طمع

جامعه‌شناسی یازدهم

۲۶- هر چه با و انسان پدید می‌آید، مربوط به جهان انسانی است. جهان فرهنگی در برابر جهان قرار می‌گیرد و هر دو بخشی از جهان هستند. جهان پیش از انسان هم وجود داشته است.

(۱) ذهن - فرهنگ - تکوینی - هستی - تکوینی

(۲) دانسته‌ها - تجربیات - انسانی - اجتماعی - ذهنی

(۳) تجربیات - خلیات - اجتماعی - انسانی - طبیعت

(۴) اندیشه - عمل - ذهنی - انسانی - تکوینی

۲۷- کدام یک از موارد زیر به ترتیب مربوط به «دیدگاه قرآن در مورد تعامل جهان‌ها با یکدیگر» و «جهان فرهنگی» است؟

(۱) جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌گردد. - هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید، به این بخش تعلق دارد.

(۲) جهان تکوینی ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند. - وقتی فردی براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، به این جهان وارد می‌شود.

(۳) ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود. - دارای هویت فرهنگی است.

(۴) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی طبیعی و مادی دارند. - ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی به این بخش تعلق دارند.

۲۸- در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

انواع فرهنگ‌ها براساس قابلیت جهانی شدن	نمونه‌ها	پیامد
دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول	«الف»	سعادت همه انسان‌ها
«ب»	فرهنگ سرمایه‌داری و فرهنگ صهیونیسم	«ج»
دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه	«د»	جهانی نمی‌شوند.

(۱) فرهنگ جهانی - فرهنگ سلطه یا استکبار - فراتر رفتن از محدوده قومی و منطقه‌ای خود - فرهنگ غرب

(۲) فرهنگ اسلام - دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - تقسیم جهان به دو منطقه مرکز و پیرامون - فرهنگ سرخ‌پوستی

(۳) فرهنگ سلطه یا استکبار - بدون ارزش‌های قومی و قبیله‌ای - جهانی می‌شوند. - تقسیم جهان به دو منطقه مرکز و پیرامون - فرهنگ ژاپن

(۴) فرهنگ مطلوب - دارای ویژگی‌های مطلوب فرهنگ جهانی - باقی‌ماندن در محدوده قومی و منطقه‌ای خود - فرهنگ مغول‌ها

۲۹- چند عبارت درست در بین عبارت‌های زیر وجود دارد؟

• فرهنگ‌های مختلف، گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی یکسانی دارند.

• گونه دوم فرهنگ جهانی، از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی سخن می‌گوید.

• آرمان‌ها و ارزش‌های صهیونیسم، نژاد خاصی را مورد توجه قرار می‌دهد و با رویکرد دینی خود، دیگران را در خدمت به آن نژاد به کار می‌گیرد.

• تأکید بر تفاوت‌ها در فرهنگ جهانی، از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت محافظت می‌کند و انگیزه شناخت متقابل جوامع و فرهنگ‌ها را فراهم می‌آورد.

(۱) یک (۲) دو

(۳) چهار (۴) سه

۳۰- به ترتیب در صورت عدم تحقق کدام یک از ارزش های متعلق به یک فرهنگ مطلوب جهانی، نتایج زیر حاصل می شود؟
«محکومیت انسان به سرنوشتی محتوم»، «گرفتاری انسان در بحران های روحی و روانی» و «ناتوانی در دفاع از حقانیت ارزش های خود»

- (۱) عقلانیت - حقیقت - معنویت
- (۲) مسئولیت و تعهد - معنویت - عقلانیت
- (۳) مسئولیت و تعهد - معنویت - حقیقت
- (۴) عدالت - معنویت - عقلانیت

۳۱- کدام گزینه به ترتیب به امپریالیسم اقتصادی، فرهنگی و سیاسی اشاره می کند؟

- (۱) تصرف بازارها و مواد خام کشور دیگر با توسل به قدرت سیاسی و اقتصادی است. - مقاومت فرهنگی منطقه ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه ای دیگر قرار گرفته است، از بین می رود. - با اشغال سیاسی جوامع ضعیف شکل می گیرد.
- (۲) قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می کند. - مقاومت فرهنگی منطقه ای که تحت امپریالیسم سیاسی قرار گرفته است، از بین می رود. - کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می گیرد.
- (۳) کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می گیرد. - از ابزارهای فرهنگی و علمی به ویژه رسانه ها و فناوری اطلاعات استفاده می شود. - اشغال یک سرزمین خارجی، با توسل به قدرت نظامی و سیاسی است.
- (۴) قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می کند. - قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعه مسلط را می پذیرد. - با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می گیرد.

۳۲- در کدام گزینه همه موارد از ابزارهای مورد استفاده در استعمار نو است؟

- (۱) استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات - اتکا به قدرت نظامی خود - استفاده از نهادها و سازمان های اقتصادی و سیاسی بین المللی - استفاده از کودتای نظامی
- (۲) اتکا به قدرت اقتصادی خود - استفاده از نهادها و سازمان های اقتصادی و سیاسی بین المللی - استفاده از دولت های دست نشانده - استعمارگران پنهان و مجریان آشکار
- (۳) اتکا به قدرت نظامی خود - استفاده از دولت های دست نشانده - هدف قراردادن هویت فرهنگی دیگر کشورها - استعمارگران و مجریان هر دو پنهان
- (۴) استفاده از مجریان بومی - استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات - اتکا به قدرت اقتصادی خود - استفاده از نهادها و سازمان های اقتصادی و سیاسی بین المللی

۳۳- پاسخ سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- موفقیت استعمار در قرن نوزدهم، نتیجه چه بود؟
- اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا، با چه هدفی به نسل کشی دست زدند؟
- هدف کودتای نوژه چه بود؟
- مردمی که برتری فرهنگی جهان غرب را پذیرفته باشند، چه سرانجامی دارند؟
- (۱) پیشرفت در زمینه های برده داری، اقتصاد صنعتی و جنبش های استقلال طلبانه - تأمین نفوذ خود - ضربه زدن به جمهوری اسلامی ایران - مقاومت فرهنگی آنها از بین می رود و به جهان غرب ملحق می شوند.
- (۲) استفاده از مجریان بومی و دولت های دست نشانده - برده داری - به قدرت رساندن محمد رضا پهلوی - باورها و ارزش های فرهنگی غرب را تبلیغ و ترویج می کنند.
- (۳) پیشرفت در زمینه های دریانوردی، اقتصاد صنعتی و فنون نظامی - تأمین سلطه خود - ضربه زدن به انقلاب اسلامی ایران - هویت خود را در حاشیه جهان غرب جست و جو می کنند.
- (۴) استفاده از برده داری و تأمین سلطه غرب - نابودی سرخ پوستان - از بین بردن جمهوری اسلامی ایران - به مسیری می روند که جهان غرب برای آنان ترسیم می کند.

۳۴- کدام گزینه به ترتیب در مورد مدینه فاسقه درست، ولی در مورد مدینه تغلب نادرست است؟

- (۱) جامعه‌ای با عقاید و ارزش‌های حق، اما هنجارها و رفتارهای ناموافق و ناهمسو با حق است. - برای غلبه‌یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند و این هنگامی پیش می‌آید که همه اقوام و ملل، شیفته غلبه بر آن‌ها باشند.
- (۲) جامعه‌ای که لایه‌های عمیق آن حق است، اما لایه‌های سطحی‌اش موافق و همسو با حق نیست. - هدف این مردم، خوار و مقهور کردن دیگران است. آن‌ها نمی‌خواهند ملت مقهور، مالک جان و مال خود باشند.
- (۳) جامعه‌ای که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق است. - گمان می‌برند که ملت‌های دیگر نتوانسته‌اند به موقعیتی که آنان به دست آورده‌اند، برسند و اصولاً چنین سعادت را نمی‌شناسند.
- (۴) جامعه‌ای که هم لایه‌های عمیق و هم لایه‌های سطحی‌اش، موافق و همسو با حق است. - هدف این مردم، بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبه اقوام دیگر بر خود است.

۳۵- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب به کدام گزینه اشاره دارد؟

- باورها و اعمالی که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند.
- در طالع‌بینی، خصوصیات خلقی و رفتاری افراد، تحت تأثیر موقعیت اجرام آسمانی تصور می‌شود.
- غلبه نظامی مغولان با غلبه فرهنگی آنان همراه نبود.
- در سال ۱۸۳۶ م. انگلیسی‌ها، زبان انگلیسی را زبان رسمی هند کردند.
- (۱) اغلال و سلاسل - فقدان ارزش معنویت - بعضی فرهنگ‌ها ظرفیت جهانی شدن را ندارند. - امپریالیسم فرهنگی
- (۲) جبرگرا و غیرمسئول بودن - بحران روحی و روانی - غلبه نظامی، همواره با غلبه فرهنگی همراه است. - استعمار نو
- (۳) اغلال و سلاسل - فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول - بعضی فرهنگ‌ها قومی و قبیله‌ای هستند و شایستگی جهانی شدن را ندارند. - استعمار فرانو
- (۴) جبرگرا و غیرمسئول بودن - فقدان ارزش تعهد و مسئولیت - فرهنگ‌های قومی و قبیله‌ای در هیچ صورتی جهانی نمی‌شوند. - ناتوی فرهنگی

روان‌شناسی یازدهم

۳۶- همه عبارات ذکر شده در کدام گزینه درست هستند؟

- (الف) در روان‌شناسی رشد با اطلاعات به دست آمده از علم روان‌شناسی، عوامل محیطی مؤثر بر رشد کنترل می‌شوند.
- (ب) حتی اگر نوزاد آدمی در محیطی خالی از دیگر انسان‌ها بزرگ شود، توانایی بالقوه تجربه هیجانات مرکب را دارد.
- (ج) اگر فردی در تصمیم‌گیری، تنها به ویژگی‌های ظاهری توجه کند، احتمالاً در قضاوت اخلاقی نیز به نیت افراد بی‌توجه است.
- (د) فارغ از همشیره عادی یا دوقلو بودن، هر دو نوزاد انسان در هر کجای کره زمین، درصدی شباهت وراثتی با هم دارند.
- (ه) نمونه‌ای از عامل محیطی، یعنی برخوردهای نامناسب است که موجب تحریک‌پذیری نوجوانان و واکنش‌های تکانشی آن‌هاست.

(۱) «ب» - «ج» - «د» (۲) «الف» - «د» (۳) «ب» - «ج» (۴) «الف» - «د» - «ه»

۳۷- توضیح متناسب با موقعیت‌های زیر، در کدام گزینه آورده شده است؟

- بسیاری از کارشناسان ورزشی اعتقاد دارند که کوچه‌پس کوچه‌های ایران پر از استعدادهایی است که شناسایی نمی‌شوند، و گرنه ایران می‌تواند در صورت برنامه‌ریزی و استعدادیابی درست، در قله‌های ورزشی دنیا بایستد.
- پژوهشگران علم روان‌شناسی اعتقاد دارند بسیاری از افراد، با استعداد ابتلا به اختلالاتی به مانند افسردگی پا به دنیا می‌گذارند و تحت تأثیر شرایط زندگی‌شان، تنها برخی از آن‌ها در طی دوره زندگی خود به این بیماری‌ها مبتلا می‌شوند.

(۱) تأثیر عوامل محیطی بر رشد - اهمیت توأمان عامل وراثتی و عامل محیطی

(۲) غلبه عامل محیطی بر عامل وراثتی - اهمیت توأمان عامل وراثتی و عامل محیطی

(۳) تأثیر عوامل محیطی بر رشد - عامل محیطی شرط لازم و کافی

(۴) غلبه عامل محیطی بر عامل وراثتی - عامل محیطی شرط لازم و کافی

۳۸- کدام گزینه در رابطه با کودکی ۸ ماهه، درست است؟

- (۱) تغییراتی که او پشت سر گذاشته است، یعنی بالا نگه داشتن چانه و سینه، غلت زدن و ... تغییراتی کمی و تدریجی است.
- (۲) چندین ماه است ترس او از غریبه‌ها ریخته است و می‌تواند در تعامل‌های اجتماعی تازه به دیگران لبخند بزند.
- (۳) به احتمال زیاد می‌تواند با کمک بایستد، اما به عنوان تغییری کمی مهارت او در این جنبه از رشد در حال افزایش است.
- (۴) به سبب نیاز او به مادر برای بقا، توانایی خارق‌العاده‌ای برای شناسایی تغییرات هیجانی صورت مادر خود و عواطف او دارد.

۳۹- مادری دو لیوان شیر پیش‌روی فرزندان دوقلوی سه‌ساله خود می‌گذارد. لیوان «الف» ظرفی ساده اما قیمتی است که کیفیت خوبی دارد و لیوان «ب» ظرفی ارزان اما پر زرق و برق است که پیچ‌وتاب‌هایی تزیینی دارد. کدام کودک نسبت به شرایط اعتراض می‌کند؟ چرا؟

(۱) کودکی که لیوان «ب» پیش‌روی اوست. - باور دارد مزه شیر به لیوانی که در آن ریخته شده، ربطی ندارد.

(۲) کودکی که لیوان «ب» پیش‌روی اوست. - باور دارد لیوان خودش کیفیت بهتر و قیمت بیشتری دارد.

(۳) کودکی که لیوان «الف» پیش‌روی اوست. - باور دارد مادر فرزند دیگر را بیشتر دوست دارد.

(۴) کودکی که لیوان «الف» پیش‌روی اوست. - باور دارد شیر لیوان دیگر، بیشتر و خوش‌مزه‌تر است.

۴۰- موارد کدام گزینه توضیحی درست در رابطه با عبارات زیر است؟

- در سال نخست پس از شروع تغییرات بلوغ، نوجوانان احساس عدم تناسب جسمانی می‌کنند.
- در سنین نوجوانی، مغز و سیستم‌های عصبی تغییرات شگفت‌انگیزی دارند.
- والدین نوجوانان معمولاً با پیدایش آن دسته از تغییراتی متوجه بلوغ فرزندانشان می‌شوند که قابل مشاهده هستند.
- (۱) تأخیر رشد عضلات نسبت به افزایش قد - رشد شناختی - ویژگی‌های اولیه جنسی
- (۲) تأخیر افزایش وزن نسبت به رشد عضلات - رشد شناختی - ویژگی‌های ثانویه جنسی
- (۳) تأخیر افزایش وزن نسبت به رشد عضلات - رشد جسمانی - ویژگی‌های اولیه جنسی
- (۴) تأخیر رشد عضلات نسبت به افزایش قد - رشد جسمانی - ویژگی‌های ثانویه جنسی

۴۱- سامان از پدرش می‌خواهد برای او دوچرخه‌ای تازه بخرد و پدر خرید دوچرخه را مشروط به بستن قرارداد کاری تازه‌ای می‌کند، اما برای سامان سؤال پیش نمی‌آید که «اگر قرارداد تازه بسته نشد، دوچرخه چه می‌شود». با توجه به این توضیحات، احتمالاً سامان چند ساله است؟

(۱) ده‌ساله	(۲) دوازده‌ساله
(۳) چهارده‌ساله	(۴) شانزده‌ساله

۴۲- با توجه به روایات زیر، تفاوت این دو نوجوان با هم چیست؟

- سعید با انرژی به‌دست‌آمده از بلوغش، احساس می‌کند دیگر نیازی ندارد زود به خانه برگردد و ترجیح می‌دهد تا جایی که می‌تواند در کوچه و خیابان با شیطنت انرژی‌اش را خالی کند.
- حامد برای آن که انرژی نوجوانی‌اش به هدر نرود، سعی می‌کند هر جمعه صبح با دوستانش کوه‌نوردی کند و هر هفته ارتفاع صعودشان را بیشتر کنند.

- (۱) رفتارهای محصول بلوغ، یکی نشان‌دهنده ریش و دیگری ناشی از اختلال
- (۲) پیامدهای رشد جسمانی، یکی پس از رشد اندام‌های داخلی و دیگری قبل از آن
- (۳) رفتارهای محصول هیجان، یکی مثبت و سازنده و دیگری مخرب و آزاردهنده
- (۴) پیامدهای رشد اجتماعی، یکی با در نظر گرفتن خانواده و دیگری بی‌توجه به آن

۴۳- درست یا نادرست بودن عبارتهای زیر، به ترتیب در کدام گزینه آورده شده است؟

- رشد درک اخلاقی در دوره نوجوانی بر پایه رشد شناختی و رشد اجتماعی در این دوره است.
- در کارنامه آزمون‌های آزمایشی، تراز فرد معادل خود حقیقی و پیش‌بینی رتبه خود آرمانی فرد است.
- صرف دانستن خوب یا بد بودن امری موجب رفتار یا ممانعت از رفتار در افراد نمی‌شود.
- اگر داوطلب کنکوری دائماً در خیال کسب رتبه مورد علاقه خود باشد، ممکن است درسش آسیب ببیند.

(۱) درست - درست - درست	(۲) درست - نادرست - درست
(۳) نادرست - نادرست - نادرست	(۴) نادرست - درست - نادرست

۴۴- برخی از گذشتگان بر این باور بودند که باز و بسته کردن بی‌هدف قیچی یا زدن ناخن‌های دست به همدیگر موجب بروز مشاجره و دعوا می‌شود. درستی و نادرستی عبارت‌های زیر در رابطه با این باور، در کدام گزینه آمده است؟

- این باور گذشتگان معادل دومین هدف علم تجربی است.

- این گزاره، فرضیه‌ای است که می‌بایست برای پذیرفته‌شدن براساس مشاهده تجربی بررسی شود.
- تذکر مادر بزرگی متناسب با این باور به فرزندان خود و اعتقاد به آن، به ترتیب مصداق رفتار و شناخت در تعریف روان‌شناسی است.

(۱) درست - نادرست - درست (۲) نادرست - نادرست - نادرست

(۳) درست - درست - درست (۴) نادرست - درست - نادرست

۴۵- دانشمندی به نام فیلیپ زیملاردو در آزمایشی مشهور به نام «زندان استنفورد» زیرزمین دانشگاه استنفورد را به شکل زندان درآورده و با شرکت دانشجویان خود در قالب دو گروه زندانی و زندانبان، رفتارهای آن‌ها را زیر نظر گرفت تا رفتارهای پرخاشگرانه و شرورانه آدمی را مطالعه کند. او در طی این فرایند از کدام یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات بهره برده است؟

(۱) آزمایش (۲) مشاهده آزمایشگاهی (۳) آزمون (۴) مشاهده طبیعی

عربی، زبان قرآن یازدهم

• عَيْنَ الْإِنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ: (٤٦ - ٥٢)

٤٦- ﴿رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾:

- (۱) ای پروردگار ما، ما ایمان آوردیم پس ما را بیامرز و به ما مهربانی کن، زیرا تو بهترین مهربان هستی.
 - (۲) پروردگارا، ما ایمان آورده‌ایم پس ما را بیامرز و به ما رحم کن در حالی که تو خوب‌ترین مهربانان هستی.
 - (۳) ای خدای ما، ما مؤمن هستیم پس ما را بیامرز و با ما مهربان باش در حالی که تو بهترین مهربانان هستی.
 - (۴) پروردگار ما، ما ایمان داریم پس ما را مورد آمرزش قرار بده و مهربانی کن چون بهترین مهربان هستی.
- ٤٧- «لَقَمَانُ الَّذِي قَدْ عُرِفَ بِالْحَكِيمِ قَدَّمَ لِابْنِهِ مَوَاعِظَ قِيَمَةٍ وَ نَهَاهُ عَنِ التَّبَخُّرِ وَ أَوْصَاهُ إِلَى تَجَنُّبِ الْكُذْبِ!»:

- (۱) لقمان که به حکیم معروف بود، به فرزند خود پندهای ارزشمندی را تقدیم کرد و او را از فخرفروشی باز داشت و به دوری کردن از دروغ سفارش کرد!
- (۲) لقمان همان کسی است که به حکیم شناخته شده بود و به فرزندش پندهای گران‌قیمتی را تقدیم کرد تا او را از فخرفروشی باز دارد و او را به دوری از دروغ‌گویی سفارش کرد!
- (۳) لقمان که به حکمت معروف شده بود با تقدیم کردن موعظه‌هایی ارزشمند به پسرش او را از فخرفروشی نهی کرد و به او سفارش کرد که از دروغ‌گویی دوری کند!
- (۴) لقمان کسی است که به حکیم معروف بود، به پسرش اندرزهای پربهایی را تقدیم کرد و او را از فخرفروشی نهی کرد و به او سفارش کرده بود که از دروغ‌گو دوری کند!

٤٨- «اسْمَحُوا لِأَطْفَالِكُمْ أَنْ يُجَرِّبُوا أَعْمَالاً مَا فَعَلُوها فِي الْمَاضِي وَ لَا تُعَاقِبُوهُمْ عِنْدَمَا يَخْطِئُونَ!»:

- (۱) به فرزندان خود اجازه بدهید کارهایی را که قبلاً انجام نداده‌اند، تجربه کنند و آنان را برای خطاهایی که انجام می‌دهند، مجازات نکنید!
- (۲) باید به فرزندان اجازه بدهید کارهایی را که در گذشته انجام نداده‌اند، تجربه کنند و وقتی اشتباه می‌کنند، نباید آنان را مجازات کنید!
- (۳) به فرزندان فرصت تجربه کارهایی را بدهید که در گذشته انجام نداده‌اند و وقتی که دچار اشتباه می‌شوند، آن‌ها را مجازات نکنید!
- (۴) به فرزندان اجازه بدهید تا کارهایی را که در گذشته انجام نداده‌اند، تجربه کنند و زمانی که اشتباه می‌کنند، آنان را مجازات نکنید!

٤٩- «لَمَّا تَعَرَّفَ الشَّعْرَاءُ الْإِيرَانِيُّونَ عَلَى اللِّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ اسْتَفَادُوا مِنْهَا فِي أَشْعَارِهِمْ وَ أَشَدُّوا أُبَيَاتاً مَمْرُوجَةً بِهَا وَ سَمَّوْها «الْمُلَمَّعَاتُ»!»:

- (۱) شاعران ایرانی وقتی که با زبان عربی آشنا شدند، آن را در شعرهای خود به کار بردند و بیت‌هایی را سرودند که آمیخته به آن بود و آن‌ها را «مُلَمَّع» نام‌گذاری کردند!
- (۲) زمانی که شاعران ایرانی زبان عربی را شناختند از آن در شعرهایشان استفاده کردند و ابیاتی آمیخته با آن را سرودند و آن‌ها را ملَمَّع نامیدند!
- (۳) وقتی که شاعران ایرانی با زبان عربی آشنا شدند، از آن در شعرهای خود استفاده کردند و ابیاتی را آمیخته با آن سرودند که ملَمَّع نامیده شدند!
- (۴) هنگامی که شاعران ایرانی با زبان عربی آشنا شدند، از آن در شعر خود بهره بردند و ابیاتی را با آمیختن با آن سرودند و آن‌ها را ملَمَّع نامیدند!

۵۰- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) البُعد عن الَّذِينَ نُحِبُّهُمْ يُمرِّر العيش: دوری از کسانی که دوستشان داریم باعث تلخی زندگی می‌شود!
- (۲) الشَّائِمُ يَجْعَلُ نَفْسَهُ مُهَاناً فِي عِيُونِ النَّاسِ: دشنامگو خود را در چشم‌های مردم خوار می‌گرداند!
- (۳) مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ يَهْجُرُهُ الْأَحِبَّةُ وَالْأَقْرَبَاءُ: کسی که بد اخلاق باشد دوستان و نزدیکان او را ترک می‌کنند!
- (۴) أَرْجُو أَنْ أَدْنُوَ إِلَى مَقَامٍ فِيهِ رِضَا اللَّهِ: دوست دارم به مقامی برسم که خشنودی خداوند در آن است!

۵۱- «در روز قیامت چیزی سنگین‌تر از خوی نیکو نیست!»:

- (۱) لَيْسَ شَيْءٌ ثَقِيلاً كَالْخُلُقِ الْحَسَنِ فِي الْقِيَامَةِ! (۲) لَا يُوجَدُ شَيْءٌ ثَقِيلاً كَحُسْنِ الْخُلُقِ فِي الْقِيَامَةِ!
- (۳) لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلُ فِي الْقِيَامَةِ مِنَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ! (۴) لَا يُوجَدُ فِي الْقِيَامَةِ شَيْءٌ أَثْقَلُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ!

۵۲- «وَجَدْتُ رَائِحَةَ الْوُدِّ إِنْ شَمَمْتُ رُفَاتِي» عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِمَفْهُومِ الْعِبَارَةِ:

- (۱) خیزم به پای‌بوسیات از حُجرهٔ مزار روزی اگر نهی تو مرا بر مزار، پا
- (۲) فرداست ای رفیق، که از پاره‌های دل افشان کنی شکوفه و گل بر مزار من
- (۳) مزار عاشقان را ماتم افروزی نمی‌باشد مگر گیسو پریشان کرده باشد بید مجنونی
- (۴) چون زندگی به کام بُود مرگ مشکل است پروای باد نیست چراغ مزار را

• اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۵۳ - ۵۶) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

«ابن سینا» عالم و طبیب و فیلسوف ایرانی شهیر وُلِدَ سَنَةَ ۳۷۰ هـ. قِ فِي قَرْيَةِ قُرْبِ «بَخَارَى» فِي بِلَادِ مَاورَاءِ النُّهْرِ. نَشَأَ فِي أُسْرَةٍ مُحِبَّةٍ لِلْعِلْمِ وَ سَاعَدَهُ وَالِدُهُ عَلَى دُخُولِ عَالَمِ الْمَعْرِفَةِ مِنْ صَغُرِهِ. حَفِظَ الْقُرْآنَ الْكَرِيمَ وَ هُوَ لَمْ يَبْلُغِ الْعَاشِرَةَ مِنْ عَمَرِهِ وَ تَعَلَّمَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ وَ آدَابَهَا وَ الْفَقْهَ وَ الْحِسَابَ. ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى دِرَاسَةِ الْفَلَسَفَةِ وَ الْمُنْطَقِ وَ الرِّيَاضِيَّاتِ وَ الْفَلَكِ ثُمَّ أَصْبَحَ طَبِيباً مَعْرُوفاً فِي سَنِّ الثَّامِنَةِ عَشْرَةِ وَ اسْتَطَاعَ عِلَاجَ أَمِيرِ بَخَارَى فَلِذَلِكَ فُتِحَتْ أَمَامَهُ أَبْوَابُ مَكْتَبَةِ السَّامَانِيَّيْنَ.

أَلَّفَ ابْنُ سِينَا كِتَابَهُ الشَّهِيرَ «قَانُون» الَّذِي كَانَ يَسْتَفِيدُ مِنْهُ طُلَّابُ الْجَامِعَاتِ الطَّبِيبَةِ فِي أَوْرُوبَا حَتَّى الْقَرْنَ السَّابِعَ عَشَرَ. ثُمَّ أَلَّفَ مَوْسُوعَتَهُ الْفَلَسَفِيَّةَ الْكُبْرَى «شِفَاء» الَّتِي جُمِعَ فِيهَا الْمُنْطَقُ وَ الطَّبِيعِيَّاتُ وَ الْإِلَهِيَّاتُ. أَلَّفَ أَيْضاً كُتُباً فِي الْمَوْسِيقَى وَ الْكِيمِيَاءِ وَ الْجُغْرَافِيَا وَ الشَّعْرِ. كَانَتْ حَيَاتُهُ مَمْلُوءَةً بِالْأَسْفَارِ الْكَثِيرَةِ حَيْثُ أَمْضَى حَيَاتَهُ فِي مَنَاطِقَ مُخْتَلِفَةٍ فِي إِيرَانَ وَ عَمَلَ كَطَبِيبٍ وَ مُسْتَشَارٍ لِلْأُمَرَاءِ وَ لَكِنَّهُ وَاصِلَ أَبْحَاثِهِ وَ تَأْلِيفَاتِهِ حَيْثُ بَلَغَ مَجْمُوعُ مَوْلاَفَاتِهِ أَكْثَرَ مِنْ مِائَتَيْنِ بَعْضُهَا فَقَدْ. تَوَفَّى ابْنُ سِينَا سَنَةَ ۴۲۸ هـ. قِ فِي هَمْدَانَ وَ دُفِنَ فِي نَفْسِ الْمَكَانِ.

۵۳- عَيْن الصَّحِيح عن «ابن سینا»:

- (۱) حفظ القرآن الكريم في مدة عشر سنوات! (۲) كان أشهر علماء عصره في كثير من العلوم!
- (۳) كان يُسافر إلى مَنَاطِقَ مُخْتَلِفَةٍ لِيَدْرُسَ فِي جَامِعَاتِهَا! (۴) كتابه «الشِّفاء» مجموعة من أبحاثه في العلوم المختلفة!

۵۴- عَيْنُ الْخَطَأِ:

- (۱) لم يبلغ عمر ابن سینا ستين سنة!
- (۲) كان ابن سینا قد يعيش في قصور الأمراء!
- (۳) أكثر مؤلفات ابن سینا فُقدت أثناء أسفاره الكثيرة!
- (۴) وُلِدَ ابْنُ سِينَا فِي عَصْرِ يَحْكُمُ السَّامَانِيَّوْنَ عَلَى إِيرَانَ!

٥٥- عَيْنِ الصَّحِيح:

- (١) بخارى - مولد ابن سينا - كانت تقع قرب همدان!
 - (٢) تعلّم ابن سينا الفلسفة و الرياضيات بعد الثامنة عشرة من عمره!
 - (٣) جمع ابن سينا ما كان جرّبه في مجال الطّب في كتاب «قانون»!
 - (٤) أوّل معلّم ابن سينا في الطّب كان والده الذي ساعده في هذا المجال!
- ٥٦- عَيْنِ الخُطأ في الإعراب و التحليل الصرفي: «سَاعِدَ - مِنْتَيْنِ - تَعَلَّمَ - العاشرة»:
- (١) سَاعَدَ: فعلٌ ماضٍ - للغائب المذكر - مزيد ثلاثي من باب مفاعلة - مضارع: يُسَاعِدُ - متعدّد / فعلٌ و فاعله «والد»
 - (٢) مِنْتَيْنِ: اسم - مثنى مؤنث (مفردة «مئة» أو «مائة») - من الأعداد الأصلية / مجرور بحرف الجرّ
 - (٣) تَعَلَّمَ: فعلٌ ماضٍ - للغائب - مزيد ثلاثي من مصدر «تعليم» - له حرفان زائدان - متعدّد / مفعوله «اللغة»
 - (٤) العاشرة: مفرد مؤنث - على وزن «فاعلة» - من الأعداد الترتيبية - معرب / مفعول و منصوب
- عَيْنِ الجواب الصحيح للأسئلة التالية (٥٧ - ٦٠):

٥٧- عَيْنِ الخُطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) سَلِ المَصَانِعَ رَكْباً تَهِيْمُ فِي الفَلَوَاتِ!
- (٢) سَعْدِي يَعْتَقِدُ أَنَّ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ سَوَاءٌ مِنْ هَجَرَ حَبِيبِهِ!
- (٣) صِنَاعَةُ التَّلْمِيْعِ فِي الْأَدَبِ الْفَارِسِيِّ مِنْ أَشْهَرِ الصَّنَاعَاتِ!
- (٤) وَ إِنْ شَكُوْتُ إِلَى الطَّيْرِ نُحْنُ فِي الْوُكُنَاتِ!

٥٨- عَيْنِ اسم التفضيل صفة:

- (١) رجاء؛ أعطني ذلك السروال الأسود!
- (٢) إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَنْزَلَ فِي كِتَابِهِ أَهْدَى الْكَلِمَاتِ!
- (٣) يُعَدُّ الْمَوْتُ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ الْكُبْرَى!
- (٤) الْجَهْلُ أَشَدُّ الْأَمْرَاضِ وَ دَوَاؤُهُ الْعِلْمُ!

٥٩- عَيْنِ «خير» اسم تفضيل:

- (١) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ عَوَاقِبَ أُمُورِنَا خَيْرًا!
- (٢) إِذَا عَمِلْتَ خَيْرًا فِي الدُّنْيَا تُشَاهِدُهُ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ!
- (٣) الْخَيْرُ هُوَ أَنْ تُتَّقِيَ مِنْ أَمْوَالِكَ لِلْفُقَرَاءِ لِكَسْبِ رِضَا اللَّهِ!
- (٤) اِعْمَلِ الْخَيْرَاتِ لِلْآخِرَةِ فَإِنَّ الْآخِرَةَ خَيْرٌ وَ أَبْقَى!

٦٠- عَيْنِ ما ليس فيه اسم المكان:

- (١) ميدان «أمام» في أصفهان من الأماكن الخلابة للسياح!
- (٢) المعامل الصغيرة تؤدي دوراً مهماً في تقدّم البلاد اقتصادياً!
- (٣) أمر المشرف بأن يُغلق باب الفندق لأنّه كان مملوءاً بالضيوف!
- (٤) يأتي كثير من الناس إلى هذا المطعم بسبب حضور ذلك الطباخ الشهير!

تاریخ یازدهم

۶۱- با فرض این که کتاب مورخی از نوع «تک‌نگاری» بوده است، محتوای کتاب او با کدام عبارت همخوانی دارد؟

- (۱) روایت‌هایی از تاریخ اساطیری ایران و دوران کیومرث ارائه داده است.
- (۲) زندگی یکی از پادشاهان عصر خود را به صورت متمرکز روایت کرده است.
- (۳) حوادث تاریخی را در قالب نظم و شعر روایت کرده است.
- (۴) فرمانروایان بزرگ و کوچک دوره او، به منظور ثبت و ضبط رویدادهای دوران خود، او را تشویق و مأمور به تدوین این رویدادها کرده‌اند.

۶۲- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«یکی از نمونه‌های تاریخ‌نگاری براساس روش»

- (۱) سال‌شماری، کتاب مروج‌الذهب و معادن‌الجواهر مسعودی است
- (۲) موضوعی، کتاب تاریخ طبری تألیف محمد بن جریر طبری است
- (۳) سال‌شماری، کتاب اخبارالطول دینوری است
- (۴) موضوعی، کتاب مروج‌الذهب و معادن‌الجواهر مسعودی است

۶۳- کدام موارد درباره روش تاریخ‌نگاری در دوران اسلامی درست است؟

- (الف) تاریخ بیهقی - مروج‌الذهب - تجارب‌الامم: تحلیلی
- (ب) تاریخ طبری - زندگانی شگفت‌آور تیمور: ترکیبی
- (ج) اخبارالطوال - فتوح‌البلدان: ترکیبی
- (د) تاریخ طبری - المسالك و الممالك: روایی

- (۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «د» (۴) «ب» - «ج»

۶۴- کدام گزینه درباره مقایسه «ابن اسفندیار» و «ابن مسکویه» درست است؟

- (۱) هر دو با مطالعه و مطابقت دادن همه روایت‌ها، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کردند.
- (۲) هر دو آن‌ها، هیچ نقد و نظری درباره درستی و نادرستی خبر ارائه نمی‌کردند.
- (۳) هر دو آن‌ها، عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را، دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می‌دانستند.
- (۴) هر دو برای بررسی درستی و یا نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفتند.

۶۵- یکی از کارهای مورخان در نقد روایت‌کننده، تعیین فاصله زمانی و مکانی بین راوی و خبر است

- (۱) تا علایق و انگیزه‌های راوی را در بیان خبر، بررسی و اندیشه و مقصود او را، فهم و کشف کنند
- (۲) تا معلوم شود روایت‌کننده، خود مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده و یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است
- (۳) تا یک خبر و منبع تاریخی آن با سایر منابع، نظیر اطلاعات مندرج در سایر کتاب‌های تاریخی و یا نوشته‌های دیگر مقایسه و مطابقت داده شود
- (۴) زیرا خبر و روایتی که فاقد زمان و مکان دقیق و مشخص باشد، از اصالت و اعتبار کافی برخوردار نیست

۶۶- کدام گزینه بیانگر مهم‌ترین ویژگی تاریخ‌نگاری روایی است؟

- (۱) در ابتدا برای ثبت و ضبط سخنان و سیره پیامبر (ص) و وحی به کار گرفته می‌شد.
- (۲) به جای ذکر همه روایت‌ها درباره یک موضوع، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.
- (۳) با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد، علل و پیامدهای آن واقعه را تحلیل می‌کند.
- (۴) تاریخ‌نگاران بدون هیچ دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کردند.

۶۷- کدام موارد بیانگر خصوصیات و ارزش‌های حاکم بر نظام قبیله‌ای عرب‌ها پیش از ظهور اسلام است؟

- الف) اطاعت بی‌چون‌وچرا از رئیس قبیله
- ب) استقامت در برابر سختی‌های زندگی
- ج) مهمان‌نوازی، شجاعت و سخاوت
- د) احترام به روابط خونی و خویشاوندی

(۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «د» (۴) «ب» - «ج»

۶۸- کدام گزینه به ترتیب دربارهٔ استناد مؤلفین کتاب درسی تاریخ (۲) به منابع، برای توضیح یا اثبات موضوعات زیر درست است؟

- الف) ترس مشرکان از تزلزل موقعیت تجاری مکه در صورت پیروی از اسلام
- ب) وجود تمدن مهمی در جنوب شبه‌جزیرهٔ عربستان پیش از میلاد مسیح
- ج) موقعیت حقارت‌آمیز زنان در زمان اعراب جاهلی

- (۱) قرآن - کاوش‌های باستان‌شناسان - قرآن
- (۲) نوشته‌های جغرافیایی - مطالعات مورخان - قرآن
- (۳) قرآن - نوشته‌های جغرافیایی - مطالعات مورخان
- (۴) مطالعات مورخان - کاوش‌های باستان‌شناسی - قرآن

۶۹- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

- «از آن جایی که دشمنی و درگیری مشرکان با اشخاصی مانند پیامبر و دیگر مسلمانانی که متعلق به طایفه و قبیلهٔ نیرومندی بودند، چندان آسان نبود، سران مشرک تصمیم گرفتند که»
- (۱) به آزار آن گروه از مسلمانانی که پایگاه قبیله‌ای قدرتمندی نداشتند اقدام کنند
 - (۲) هر طایفه از مسلمان شدن اعضای خود جلوگیری کند
 - (۳) بنی‌هاشم را تحت محاصرهٔ اجتماعی و اقتصادی قرار دهند
 - (۴) به طور مخفیانه به قتل پیامبر اقدام کنند

۷۰- سران مشرک چه‌زمانی درصدد برآمدند که با پیامبر و مسلمانان مقابله کنند؟

- (۱) گسترش دعوت و گرایش جوانان و مستضعفان به اسلام
- (۲) پس از شکست محاصرهٔ اقتصادی و اجتماعی در شعب ابی‌طالب
- (۳) پس از درگذشت حضرت خدیجه (س) و ابوطالب
- (۴) پس از بی‌احترامی و اهانت مردم طائف به پیامبر و بازگشت ایشان به مکه

جغرافیای یازدهم

۷۱- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام دسته از معیارهای ناحیه‌بندی قرار می‌گیرند؟

(الف) خاک چرنوزیوم به دلیل این‌که غنی از مواد آلی و ریشهٔ علفزارهاست، برای کشاورزی مناسب‌تر از خاک کرایوزول است.

(ب) ساکنان استان گیلان که در ناحیهٔ بارشی خزر غربی قرار دارند، بیشترین میزان بارندگی سالانه را نسبت به ساکنان سایر نواحی تجربه می‌کنند.

(ج) بیشترین تجمع نواحی صنعتی اروپا در محدودهٔ حوزهٔ دریای شمال و دریای بالتیک و نواحی مرکزی و شمالی اروپا واقع‌اند.

(د) دامداری در سوئیس به دلیل داشتن مراتع و چراگاه‌های گسترده و فراوان که در نتیجهٔ آب‌وهوای مرطوب آن پدید آمده، فعالیت اقتصادی رایجی است.

(۱) طبیعی - طبیعی - انسانی - انسانی

(۲) طبیعی - انسانی - انسانی - طبیعی

(۳) انسانی - انسانی - طبیعی - انسانی

(۴) طبیعی - طبیعی - انسانی - طبیعی

۷۲- پاسخ پرسش‌های زیر در کدام گزینه به درستی ذکر شده‌اند؟

• ناحیه‌بندی بر چه اساسی صورت می‌گیرد؟

• تقسیم‌بندی سطح زمین به واحدهای جغرافیایی توسط جغرافی‌دان‌ها با چه هدفی صورت گرفته است؟

• میان اجزا و پدیده‌های هر مکان چه ارتباطی وجود دارد؟

(۱) شیوهٔ کار جغرافی‌دان - شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف - همگونی و تمایز

(۲) هدف مطالعه - علمی کردن مطالعات و تحقیقات - پیوستگی و هماهنگی

(۳) هدف مطالعه - برنامه‌ریزی صحیح برای مکان‌ها - همگونی و تمایز

(۴) طرز تفکر جغرافی‌دان - علمی کردن مطالعات و تحقیقات - پیوستگی و هماهنگی

۷۳- با توجه به ویژگی اصلی هر ناحیه و مبحث کانون ناحیه می‌توان گفت

(۱) در ناحیهٔ انتقالی در امتداد دو زبان اسپانیایی و انگلیسی در مجاورت مرز آمریکا و مکزیک بیشترین عوامل همگونی مشاهده می‌شود

(۲) هر چه به سمت مرکز زیست‌بوم تایگا پیش برویم بین ویژگی‌های جغرافیایی آن یعنی ویژگی‌های طبیعی و ویژگی‌های اجتماعی پیوستگی بیشتری مشاهده می‌کنیم

(۳) با توجه به این‌که در کشور سوئیس چهار ناحیهٔ زبانی وجود دارد، نمی‌توان در هیچ کجای این کشور برای هر کدام از زبان‌ها کانون ناحیه مشخص کرد

(۴) از آن‌جا که وسعت برخی نواحی در مقیاس جهانی است، همگونی کامل عناصر طبیعی و انسانی آن کم‌تر می‌شود و می‌توان تمایزها و تفاوت‌هایی بین آن‌ها مشاهده کرد

۷۴- با توجه به شکل‌های زیر، کدام گزینه به مورد درستی اشاره کرده است؟

شکل ۱

شکل ۲

(۱) در شکل (۱) معیار طبیعی عامل مرزبندی بوده و تعیین مرز در نواحی طبیعی مانند بیابان‌ها آسان‌تر از نواحی انسانی است.
(۲) در شکل (۲)، تعیین مرز براساس پراکندگی قومی انجام شده به این صورت که پراکندگی قوم پشتون خارج از مرزهای ایران باشد.

(۳) در هر دو شکل، مرزبندی بدون توجه به معیارهای طبیعی و انسانی انجام شده و مرزهای سیاسی و اداری بر مبنای تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین شده است.

(۴) در هر دو شکل معیار انسانی عامل تعیین مرز بوده و این مرزها بین چند استان و کشور قرار گرفته‌اند.

۷۵- کدام گزینه به ترتیب در مورد «ساوان پراکنده» و «ساوان متراکم» درست است؟

(۱) تابستان بارانی و زمستان خشک - ۲ ماه بدون باران

(۲) تابستان خشک و زمستان بارانی - ۲ ماه بدون باران

(۳) تابستان بارانی و زمستان خشک - ۷ ماه بدون باران

(۴) تابستان خشک و زمستان بارانی - ۷ ماه بدون باران

۷۶- با توجه به عبارت‌های زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف) هر ناحیه کره زمین با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دارد و نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند.

ب) هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند.

ج) بالا رفتن قیمت برنج وارداتی آسیا، نگرانی کشورهای واردکننده را در زمینه تغذیه مردم افزایش داده است.

د) برای عبور قطار در ناحیه کوهستانی و برف‌گیر سوئیس، تونل و پل احداث شده است.

(۱) «الف» متغیر با «ج» مطابق با «ب» / «ب» مطابق با «د» متغیر با «الف»

(۲) «ب» متغیر با «ج» مطابق با «الف» / «الف» مطابق با «د» متغیر با «ب»

(۳) «الف» متغیر با «ج» مطابق با «ب» / «الف» مطابق با «د» متغیر با «ب»

(۴) «ب» متغیر با «ج» مطابق با «الف» / «الف» مطابق با «د» متغیر با «الف»

۷۷- با توجه به اشکال مختلف ارتباط متقابل انسان و نواحی، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

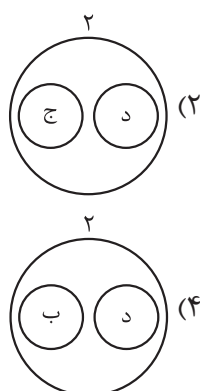
(۱) انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. (۲) نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.

(الف) بازارهای شناور در بانکوک

(ب) نواحی صنعتی پیرامون تهران

(ج) به کارگیری ماشین برف‌روب مجهز به جی‌پی‌اس در جاده‌های کانادا

(د) صید ماهی در فیلیپین

۷۸- هر چه به سمت بیابان صحرا در آفریقا پیش می‌رویم

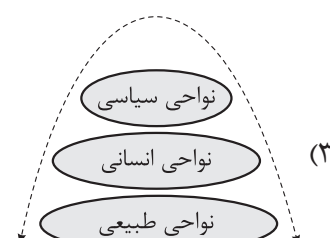
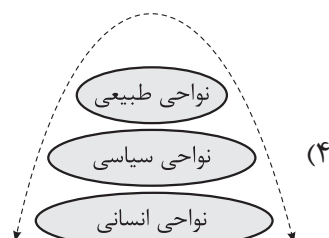
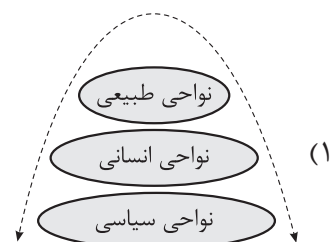
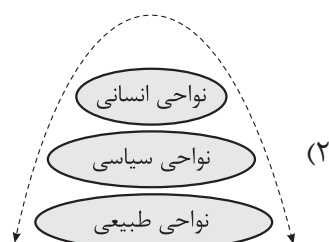
(۱) بارندگی کمتر و علف‌های استپ‌های بیابانی کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع ساوان که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند

(۲) بارندگی کمتر و علف‌های مداری کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع ساوان که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند

(۳) بارندگی کمتر و علف‌های استپ‌های بیابانی کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند

(۴) بارندگی کمتر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند

۷۹- کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

۸۰- کدام گزینه درباره «انسان و ناحیه» درست است؟

- (۱) ایجاد نواحی صنعتی در اطراف شهر تهران: نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.
- (۲) استفاده از صفحه‌های خورشیدی: نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.
- (۳) اجلاس گفت‌وگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب: نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.
- (۴) ایجاد جزایر مصنوعی در خلیج فارس: انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

فلسفه یازدهم

۸۱- کدام مورد را می‌توان پرسش فلسفی دانست؟

- (۱) آیا فلسفه ما را به حقیقت می‌رساند؟
- (۲) آیا موجودات فضایی می‌توانند به انسان‌ها آسیب برسانند؟
- (۳) چرا درد و رنج وجود دارد؟
- (۴) فلسفه مطالعه دانش فلسفه چیست؟

۸۲- ترتیب موارد در کدام گزینه با مراحل تفکر فلسفی تطابق دقیق‌تری دارد؟

- (۱) زندگی ارزش زیستن ندارد. - انسان در سختی آفریده شده است. - چرا باید زندگی کنیم؟ - سعادت‌مندی غایت زندگی است.
- (۲) کنکور دشوار است. - برای چه باید کنکور داد؟ - یکی از راه‌های رسیدن به اهداف دنیوی و اخروی کنکور است. - با تمام مشکلات خواهیم جنگید.
- (۳) چرا باید نماز بخوانیم؟ - اقامه نماز فرمان الهی است. - نماز در حیطه احکام الهی است. - حکم خداوند باید اجرا شود.
- (۴) انجام گناه - انسان در انجام گناه دارای اختیار است یا مجبور؟ - خدا اراده کرده است که ما اختیار داشته باشیم. - تا می‌توانیم باید از گناه دوری کنیم.

۸۳- کدام گزینه به ویژگی منحصر به فرد فلسفه اشاره دارد؟

- (۱) پرداختن به موجود مشخصی مانند خداوند که مبدأ جهان است.
- (۲) پرداختن به هر موضوعی به روش عقلی و قیاسی
- (۳) بررسی ویژگی‌های مربوط به هستی اشیا
- (۴) بررسی حقیقت انسان و ماهیت او

۸۴- کدام مورد درباره تفکر فلسفی به درستی بیان شده است؟

- (۱) تفکر فلسفی مساوی با دانش فلسفه نیست، هرچند فلسفه از تفکر فلسفی جدا نیست.
- (۲) تفکر فلسفی قانون‌مندی خاص خود را دارد و یک توانمندی عمومی است که همه انسان‌ها به آن مشغول هستند.
- (۳) در تفکر فلسفی باید بتوانیم سیر تاریخی مباحث را بشناسیم و متکی بر آن دانش، به تفکر فلسفی خویش ادامه دهیم.
- (۴) تفکر فلسفی در حوزه فطرت ثانی است، اما فلسفه که می‌تواند برای هر کسی ایجاد شود، می‌تواند در حوزه فطرت اول یا ثانی باشد.

۸۵- کدام گزینه می‌تواند دلیل قطعی سقراط برای عدم تمایل او به عنوان «سوفیست» در دوره خود باشد؟

- (۱) عدم تمایل سقراط به مغالطه کردن
 - (۲) عدم تمایل سقراط به سوفیست‌ها
 - (۳) تغییر معنای سوفیست به مغالطه کار
 - (۴) تواضع سقراط در برابر دانایی
- ۸۶- فیلسوفی که در پی آن است که بررسی کند آیا قانون علیت در جهان جریان دارد یا خیر و سپس می‌خواهد بررسی کند، آیا اصلاً می‌توان به چنین قوانینی دست یافت، به ترتیب به کدام بخش از فلسفه توجه کرده است؟

- (۱) معرفت‌شناسی و سپس هستی‌شناسی
- (۲) هستی‌شناسی و سپس معرفت‌شناسی
- (۳) معرفت‌شناسی و سپس فلسفه‌های مضاف
- (۴) فلسفه‌های مضاف و سپس هستی‌شناسی

- ۸۷- با توجه به بیان دانش‌آموزی که معتقد است «وجود بر دو قسم مادی و مجرد است و در بررسی ماهیت انسان، به این نتیجه می‌رسد که انسان نیز دارای دو بُعد مادی و مجرد است، سپس در بررسی مسائل تربیتی و اخلاقی مرتبط با انسان، ویژگی‌های بُعد مجرد او را نیز بررسی می‌کند.» کدام گزینه در ارتباط با روند فکری او درست است؟

- (۱) معرفت‌شناسی - فلسفه اخلاق - فلسفه دین
- (۲) وجودشناسی - انسان‌شناسی فلسفی - فلسفه اخلاق
- (۳) فلسفه اخلاق - فلسفه دین - فلسفه تکنولوژی
- (۴) فلسفه دین - وجودشناسی - فلسفه طبیعت

۸۸- کدام گزینه بیشترین هماهنگی را با دیدگاه فیلسوفان طرفدار اصالت جامعه در فلسفه علوم اجتماعی دارد؟

- (۱) افراد در تصمیمات خود کاملاً آزاد هستند، حتی اگر در جامعه زندگی کنند.
- (۲) جامعه صرفاً مجموعه‌ای از افراد مستقل است که کنار هم زندگی می‌کنند.
- (۳) جامعه دارای روحی است که می‌تواند بر افکار و تصمیمات افراد تأثیر بگذارد.
- (۴) برنامه‌ریزی اقتصادی و اجتماعی باید براساس خواسته‌ها و تمایلات افراد جامعه باشد.

۸۹- متن زیر با کدام مورد در فلسفه علوم اجتماعی یا دانش سیاست همخوانی دارد؟

«انسان‌ها در جامعه تحت تأثیر فرهنگ و ساختار جامعه هستند، اما قدرت انتخاب و تصمیم‌گیری خود را از دست نمی‌دهند و حتی می‌توانند جامعه را تغییر دهند.»

- (۱) اصالت فرد - دیدگاه لیبرالیسم
- (۲) اصالت جامعه - دیدگاه سوسیالیسم
- (۳) اصالت فرد و جامعه به صورت توأمان
- (۴) اصالت فرد - سوسیالیسم

۹۰- کدام گزینه درباره شاخه‌های فلسفه نادرست است؟

- (۱) شاخه‌های فلسفه مانند بخش اصلی فلسفه از روش عقلی و استدلالی استفاده می‌کنند، چون دانش‌هایی فلسفی هستند.
- (۲) شاخه‌های فلسفه یا فلسفه‌های مضاف هستند که توسط بخش اصلی فلسفه با علوم مختلف و دانش‌های دیگر مرتبط می‌شوند.
- (۳) شاخه‌های فلسفه الزاماً از تأمل فیلسوفانه در علوم مختلف ایجاد نمی‌شوند، بلکه می‌توانند ناظر به تأمل فلسفی امور مهم دیگری باشند.
- (۴) فلسفه‌های مضاف به هیچ‌وجه مسائل و مباحث علوم را مطالعه نمی‌کنند، بلکه صرفاً مبانی و زیربناهای علوم مختلف را بررسی می‌کنند.

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۲:۳۰ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

خوبی سبز!

آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

آزمون

از هر نظر در شبیه‌ترین حالت ممکن به امتحان نهایی

- بارم‌بندی آموزش و پرورش
- فرم و ظاهر (برگه سوال، پاسخ‌برگ، کلید و پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها و ...)
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- تو هر آزمون یکی دو تست، شبیه‌سازی عینی به امتحان نهایی داره
- سخت‌شدن امتحان نهایی رو هم پیش‌بینی می‌کنه

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- راهنمای تصحیح دقیق درست مثل امتحان‌های نهایی
- پاسخنامه یاددهنده شامل درسنامه و نکته داره

تصحیح به صورت کاملاً مکانیزه

- دو مصحح در سطح کاملاً حرفه‌ای آزمون رو تصحیح میکنن
- اگه بین این دو اختلاف نظر وجود داشت برای بار سوم آزمون توسط یه مصحح دیگه تصحیح میشه
- مصحح کل برگه به دانش‌آموز رو تصحیح نمی‌کنه و هر مصحح یک سوال رو برای همه دانش‌آموزان تصحیح می‌کنه
- مصححین امکان کامنت‌گذاری تو فرایند تصحیح دارن
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پنل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

دانشود رایگان تمام آزمون های آزمایشی

در کانال تلگرام ما :

آزمونها آزمایشتی

t.me/Azmoonha_Azmayeshi

سازمان پژوهش و آموزش کشور

سند

گزینه دو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

آکا

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

زبختار

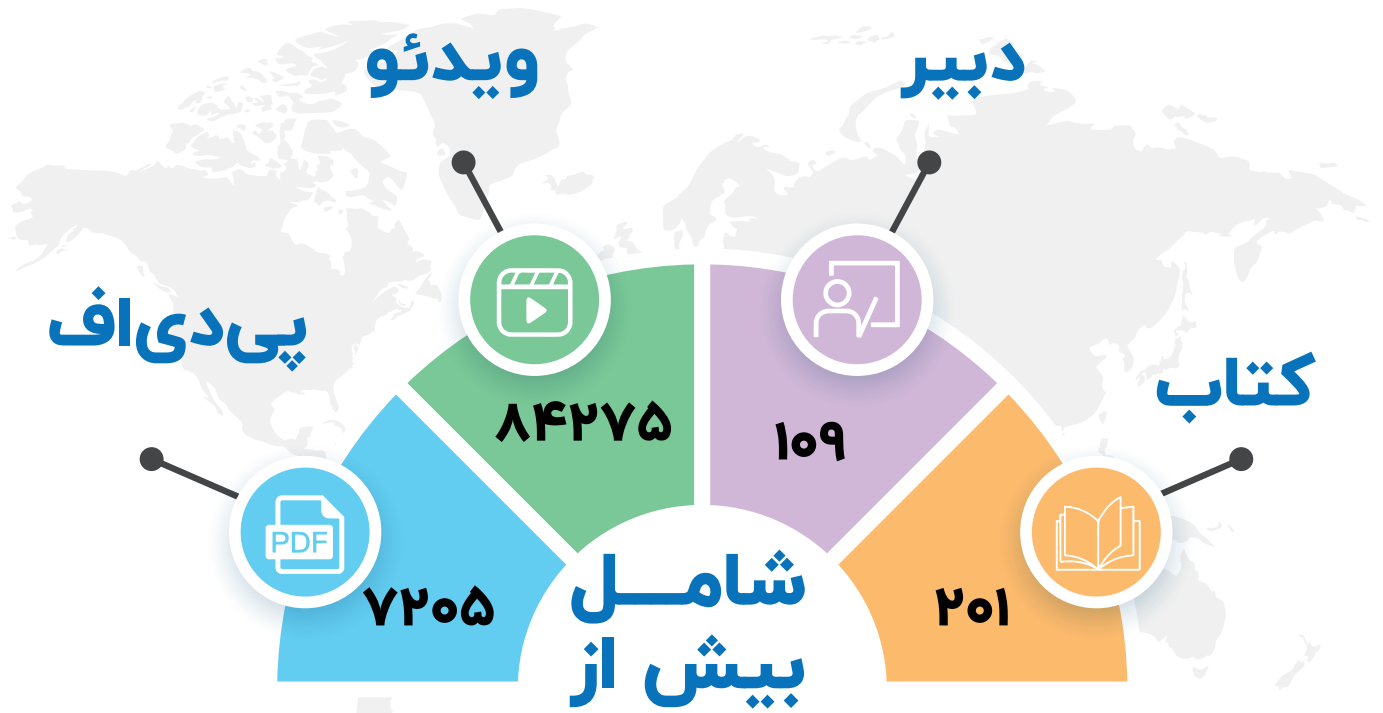

join us ...

مُنیاز اولین نشر آنلاین کنکور کشور

از سال ۹۷ تا کنون

محمد واعظی

علی مقدم نیا

محمد چلاچور

محمد نوکنده

کیوان دارابی

امید مصلائی

محمد عمارلو

مرتضی محسنی کبیر

محمد همدانی

بهمن موزنی پور

شاهین شاهین زاد

ارسلان رحمانی

برترین دبیران کنکور کشور در نشر آنلاین مُنیاز

<https://www.moniaz.ir>

باسح نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله ششم

پایه یازدهم

۱۶/آبان/۱۴۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهبازی - علی قهرمانزاده
زبان و ادبیات فارسی	عماد فیض آبادی - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	الهام رضایی
روانشناسی	مهدی جاهدی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی
تاریخ	بهروز یحیی
جغرافیا	محمد رسایی - الهه ریاحی نسب - مریم صالحی - بهروز یحیی
فلسفه (۱)	نگین تربتی سنجانی - مجید قدرتی پور - فیروز نژادنجف

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهبازی	علی شهبازی	علی شهبازی	شقایق راهبریان	پگاه نادری آسیاب
زبان و ادبیات فارسی	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	نگار کاتبی	مژده میرزایی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	نگار کاتبی آزاده میرزایی
روانشناسی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	نگار کاتبی	فرزانه خاجی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	کیارش پورمهدی	مهدی ترابی	منیژه خسروی سمانه ریحانی محمد مهدی عسکری آبادی
تاریخ	بهروز یحیی	بهروز یحیی	بهروز یحیی	نگار کاتبی	وجیهه صادقی مالواجردی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	خدیدجه جنت علیپور	وجیهه صادقی مالواجردی
فلسفه (۱)	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	محمد مهدی بادامه	محمد مهدی مشایخی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور

مشاور محتوایی آزمون: مریم صالحی

مسئول پروژه: فرناز سلیمانی

آزمون آزمایشی خلی سبز

ویژه یازدهمی های ۱۴۰۴

سرپرست تولید	الناز علی یاری زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی الهه صفری - زهرا صفری - فاطمه علی اکبری محیا غنی فرد - زهرا فرهادی مهر - مهر آسا قدیری نادره ناز آوری - ساعده نمازی
رسام	مونا آندستا ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه آرایی	صدف امام - مریم حسین زاده سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق نژاد مائده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند مهديه گل پور - دریا لطفی

۱ گزاره $(p \wedge \sim q) \vee (p \Rightarrow q)$ با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

p (۱) q (۲) $\sim p$ (۳) T (۴)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: جای گزاره شرطی، هم‌ارزش آن را می‌نویسیم:

$$(p \wedge \sim q) \vee (p \Rightarrow q) \equiv (p \wedge \sim q) \vee (\sim p \vee q)$$

گام دوم: طبق دموگن، نقیض $p \wedge \sim q$ می‌شود $\sim p \vee q$ ، پس دو گزاره رنگی، نقیض هم هستند:

$$\underbrace{(p \wedge \sim q)}_r \vee \underbrace{(\sim p \vee q)}_{\sim r}$$

گام سوم: ترکیب فصلی هر گزاره با نقیضش همواره درست است، پس ارزش گزاره بالا همواره درست است:

$$r \vee \sim r \equiv T$$

درستی هم‌ارزی‌های زیر را با استفاده از جدول ارزش‌ها نشان دهید:

(سؤال ۵ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۲)

$$(p \wedge \sim q) \vee (p \Rightarrow q) \equiv T$$

امتحان
نهایی

۲ در جای خالی، کدام گزاره می تواند قرار بگیرد تا ارزش گزاره «اگر آن گاه $2^3 + 2^3 = 2^6$ » نادرست باشد؟

$$\left(\frac{2}{5}\right)^3 \times \left(\frac{5}{2}\right)^4 = 2/5 \quad (2)$$

$$\sqrt{10} < 3 \quad (1)$$

$$2^{2^3} = 2^6 \quad (4)$$

$$19 \times 21 = 20^2 + 1 \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

درس Box

گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ ، فقط در حالتی که مقدم (p)، درست و تالی (q)، نادرست است، دارای ارزش نادرست است و در سایر حالتها، ارزش درست دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ارزش تالی را مشخص می کنیم:

$$\left. \begin{array}{l} 2^3 + 2^3 = 8 + 8 = 16 \\ 2^6 = 64 \end{array} \right\} \xrightarrow{16 \neq 64} \text{تالی نادرست است.}$$

گام دوم: پس برای آن که گزاره شرطی ما دارای ارزش نادرست باشد، باید مقدم درست باشد.

گام سوم: ارزش هر چهار گزینه را بررسی می کنیم. هر کدام درست باشد، جواب است:

$$(1) \quad 3 < \sqrt{10} \quad \xrightarrow{\text{جذر}} \quad 9 < 10 \quad \times$$

$$(2) \quad \left(\frac{2}{5}\right)^3 \times \left(\frac{5}{2}\right)^4 = \left(\frac{5}{2}\right)^{-3} \times \left(\frac{5}{2}\right)^4 = \left(\frac{5}{2}\right)^{-3+4} = \frac{5}{2} = 2/5 \quad \checkmark$$

$$(3) \quad 19 \times 21 = (20-1)(20+1) \stackrel{\text{اتحاد مزدوج}}{=} 20^2 - 1^2 = 20^2 - 1 \quad \times$$

$$(4) \quad 2^{2^3} = 2^{(2^3)} = 2^8 \quad \times$$

اگر p گزاره‌ای درست، q گزاره‌ای نادرست و r گزاره‌ای دلخواه باشند، گزاره $(p \Leftrightarrow \sim r) \Leftrightarrow (\sim q \Rightarrow r)$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

$\sim r$ (۴)

r (۳)

F (۲)

T (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با فرض $p \equiv T$ و $q \equiv F$ ، در دو حالت $r \equiv T$ و $r \equiv F$ ، ارزش گزاره داده شده را حساب می‌کنیم:

$$۱) r \equiv T : (p \Leftrightarrow \sim r) \Leftrightarrow (\sim q \Rightarrow r) \equiv (T \Leftrightarrow F) \Leftrightarrow (T \Rightarrow T) \equiv F \Leftrightarrow T \equiv F$$

$$۲) r \equiv F : (p \Leftrightarrow \sim r) \Leftrightarrow (\sim q \Rightarrow r) \equiv (T \Leftrightarrow T) \Leftrightarrow (T \Rightarrow F) \equiv T \Leftrightarrow F \equiv F$$

پس ارزش گزاره همواره نادرست است.

گزاره «اگر کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی کنند، آن‌گاه کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند.»
با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

- ۱) کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی نمی‌کنند یا کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند.
- ۲) کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی نمی‌کنند و کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند.
- ۳) کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی می‌کنند یا کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی نمی‌کنند.
- ۴) کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی می‌کنند و کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی نمی‌کنند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبعض: فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: در گزاره شرطی، متمم و تالی را مشخص می‌کنیم:

«اگر کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی کنند آن‌گاه کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند.»

$$\underbrace{\text{کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی کنند}}_p \rightarrow \underbrace{\text{کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند}}_q$$

گام دوم: گزاره شرطی « p آن‌گاه q » با گزاره فعلی « $p \sim q$ یا q » هم‌ارز است، پس گزاره شرطی داده‌شده با گزاره فصلی زیر هم‌ارز است:

«کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی نمی‌کنند یا کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند.»

$$\underbrace{\text{کارشناس‌ها کتاب‌ها را به خوبی بررسی نمی‌کنند}}_{\sim p} \vee \underbrace{\text{کارشناس‌ها بهترین کتاب را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند}}_q$$

ستون آخر جدول ارزش گذاری گزاره زیر در کدام گزینه آمده است؟ ۵

p	q	$[p \Rightarrow (q \Leftrightarrow \sim p)] \Leftrightarrow (p \wedge q)$
T	T	
T	F	
F	T	
F	F	

F
F
T
F

(۲)

F
F
F
F

(۴)

F
F
F
T

(۱)

T
F
F
F

(۳)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

جدول ارزش گذاری را می کشیم و مرحله به مرحله جلو می رویم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

p	q	$\sim p$	$q \Leftrightarrow \sim p$	$p \Rightarrow (q \Leftrightarrow \sim p)$	$p \wedge q$	$[p \Rightarrow (q \Leftrightarrow \sim p)] \Leftrightarrow (p \wedge q)$
T	T	F	F	F	T	F
T	F	F	T	T	F	F
F	T	T	T	T	F	F
F	F	T	F	T	F	F

۶ گزاره $(p \Rightarrow \sim q) \wedge (q \vee p)$ ، با کدام گزینه زیر هم‌ارز است؟

$$p \wedge q \quad (۲)$$

$$p \Leftrightarrow q \quad (۱)$$

$$\sim q \wedge p \quad (۴)$$

$$p \Leftrightarrow \sim q \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

درس Box

چندتا از قوانین ساده کردن گزاره‌ها:

$$p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$$

(۱) تبدیل شرطی به فصلی:

$$p \Leftrightarrow q \equiv (p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)$$

(۲) تبدیل دوشروطی به عطفی - شرطی:

گام اول: جای گزاره فصلی $q \vee p$ ، گزاره شرطی هم‌ارز با آن، یعنی $p \Rightarrow \sim q$ را می‌نویسیم:

$$(p \Rightarrow \sim q) \wedge (q \vee p) \equiv (p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim q \Rightarrow p)$$

گام دوم: چون در گزاره‌های شرطی، جای متمم و تالی عوض شده و بین دو گزاره حرف ربط « $\wedge$ » داریم، پس گزاره بالا را می‌توانیم به شکل گزاره دوشروطی $p \Leftrightarrow \sim q$ بنویسیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(سوال الکتور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

کدام یک از گزاره‌های زیر با $\sim p \Leftrightarrow q$ هم‌ارز منطقی نیست؟

$$p \Leftrightarrow \sim q \quad (۲)$$

$$\sim q \Leftrightarrow \sim p \quad (۱)$$

$$q \Leftrightarrow \sim p \quad (۴)$$

$$\sim q \Leftrightarrow p \quad (۳)$$

گزاره $p \vee [(\sim p \Rightarrow \sim q) \wedge (q \Rightarrow \sim p)]$ با کدام گزاره، هم‌ارز است؟ ۷

$$q \Rightarrow p \quad (۲)$$

$$p \Rightarrow q \quad (۱)$$

$$\sim p \Rightarrow q \quad (۴)$$

$$\sim q \Rightarrow p \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: هر دو گزاره شرطی را به فصلی تبدیل می‌کنیم:

$$p \vee [(\underbrace{\sim p \Rightarrow \sim q}_{p \vee \sim q}) \wedge (\underbrace{q \Rightarrow \sim p}_{\sim q \vee \sim p})] \equiv p \vee [(p \vee \sim q) \wedge (\sim q \vee \sim p)]$$

گام دوم: در پرانتز اول، جای p و $\sim q$ را عوض می‌کنیم:

$$p \vee [(\sim q \vee p) \wedge (\sim q \vee \sim p)]$$

گام سوم: از عکس خاصیت پخش استفاده می‌کنیم:

$$p \vee [(\sim q \vee p) \wedge (\sim q \vee \sim p)] \equiv p \vee [\underbrace{\sim q \vee (p \wedge \sim p)}_F] \equiv p \vee [\underbrace{\sim q \vee F}_{\sim q}] \equiv p \vee \sim q \stackrel{\text{جابه‌جایی}}{=} \sim q \vee p$$

گام چهارم: حالا از عکس تبدیل شرطی به فصلی استفاده می‌کنیم:

$$\sim q \vee p \equiv q \Rightarrow p$$

اگر گزاره‌های $q \Rightarrow p$ و $q \Rightarrow \sim p$ هر دو درست باشند، آن‌گاه کدام گزاره زیر همواره نادرست است؟

۸

$$(q \wedge p) \Leftrightarrow (\sim q \vee p) \quad (۲)$$

$$(q \wedge p) \Rightarrow \sim p \quad (۱)$$

$$\sim p \vee q \quad (۴)$$

$$\sim (q \Rightarrow p) \Rightarrow p \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: از بین گزاره‌های p و $\sim p$ ، یکی درست و یکی نادرست است، پس برای آن‌که هر دو گزاره $q \Rightarrow p$ و $q \Rightarrow \sim p$ درست باشند، باید گزاره q نادرست باشد.

گام دوم: با فرض نادرست بودن q و نامعلوم بودن p ، ارزش گزاره‌ها را پیدا می‌کنیم:

$$(۱) \text{ گزینه } (q \wedge p) \Rightarrow \sim p \equiv (F \wedge p) \Rightarrow \sim p \equiv F \Rightarrow \sim p \equiv T$$

$$(۲) \text{ گزینه } (q \wedge p) \Leftrightarrow (\sim q \vee p) \equiv (F \wedge p) \Leftrightarrow (T \vee p) \equiv F \Leftrightarrow T \equiv F$$

$$(۳) \text{ گزینه } \sim (q \Rightarrow p) \Rightarrow p \equiv \sim (F \Rightarrow p) \Rightarrow p \equiv F \Rightarrow p \equiv T$$

$$(۴) \text{ گزینه } \sim p \vee q \equiv \sim p \vee F \equiv \sim p$$

۹ اگر گزاره $p \Leftrightarrow q$ نادرست و گزاره $q \Rightarrow r$ درست باشند، کدام حالت برای سه گزاره p ، q و r غیرممکن است؟

$$\sim p \equiv q \equiv r \equiv T \quad (۲)$$

$$p \equiv \sim q \equiv r \equiv T \quad (۱)$$

$$p \equiv \sim q \equiv \sim r \equiv T \quad (۴)$$

$$p \equiv \sim q \equiv r \equiv F \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: با توجه به نادرست بودن گزاره دوشروطی $p \Leftrightarrow q$ ، باید ارزش دو گزاره p و q مخالف هم باشند که در همه گزینه‌ها رعایت شده است، پس باید مشکل روی گزاره شرطی $q \Rightarrow r$ باشد.

گام دوم: با توجه به گزینه‌ها، ارزش گزاره $q \Rightarrow r$ را چک می‌کنیم. ارزش این گزاره طبق گفته سؤال باید درست باشد، پس هر گزینه‌ای که به ازای آن، ارزش این گزاره نادرست شد، جواب است:

$$\text{گزینه (۱): } p \equiv \sim q \equiv r \equiv T \xrightarrow{\text{پس}} \begin{cases} q \equiv F \\ r \equiv T \end{cases} \xrightarrow{\text{در نتیجه}} q \Rightarrow r \equiv F \Rightarrow T \equiv T$$

$$\text{گزینه (۲): } \sim p \equiv q \equiv r \equiv T \xrightarrow{\text{پس}} \begin{cases} q \equiv T \\ r \equiv T \end{cases} \xrightarrow{\text{در نتیجه}} q \Rightarrow r \equiv T \Rightarrow T \equiv T$$

$$\text{گزینه (۳): } p \equiv \sim q \equiv r \equiv F \xrightarrow{\text{پس}} \begin{cases} q \equiv T \\ r \equiv F \end{cases} \xrightarrow{\text{در نتیجه}} q \Rightarrow r \equiv T \Rightarrow F \equiv F$$

$$\text{گزینه (۴): } p \equiv \sim q \equiv \sim r \equiv T \xrightarrow{\text{پس}} \begin{cases} q \equiv F \\ r \equiv F \end{cases} \xrightarrow{\text{در نتیجه}} q \Rightarrow r \equiv F \Rightarrow F \equiv T$$

۱۰ گزاره $(p \Rightarrow q) \wedge (q \vee p) \vee (\sim q \Rightarrow \sim p)$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

$$\sim p \wedge q \quad (۲)$$

$$q \wedge p \quad (۱)$$

$$\sim p \vee q \quad (۴)$$

$$p \vee \sim q \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

درس Box

(۱) عکس نقیض گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به صورت $\sim q \Rightarrow \sim p$ است. این دو گزاره هم‌ارزند:

$$p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$$

(۲) قانون جذب به صورت‌های زیر است:

$$(p \vee q) \wedge p \equiv p, \quad (p \wedge q) \vee p \equiv p$$

گام اول: جای $\sim q \Rightarrow \sim p$ می‌نویسیم، $p \Rightarrow q$:

$$[(p \Rightarrow q) \wedge (q \vee p)] \vee \underbrace{(\sim q \Rightarrow \sim p)}_{p \Rightarrow q} \equiv [(p \Rightarrow q) \wedge (q \vee p)] \vee (p \Rightarrow q)$$

گام دوم: اگر گزاره $p \Rightarrow q$ برابر r در نظر بگیریم، می‌توانیم از قانون جذب استفاده کنیم:

$$[\underbrace{(p \Rightarrow q)}_r] \wedge (q \vee p) \vee \underbrace{(p \Rightarrow q)}_r \equiv \underbrace{p \Rightarrow q}_r \equiv \sim p \vee q$$

تبدیل شرطی
به فصلی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۱ نام پدیدآورندگان کتاب‌های «مجالس سبعة، عشاق نامه، نفحات الانس، رساله دلگشا» به ترتیب با کدام گزینه مشترک است؟

- (۱) لمعات، مکاتیب، تحفة الاحرار، صد پند
- (۲) فیه ما فیه، لمعات، بهارستان، تاریخ گزیده
- (۳) لمعات، مکاتیب، بهارستان، تاریخ گزیده
- (۴) مکاتیب، لمعات، تحفة الاحرار، صد پند

مشاوره در سؤالاتی که مربوط به نام کتاب و مؤلف آن است، اگر همه پاسخ‌ها را نمی‌دانید، از روش رد گزینه استفاده کنید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

آثار منشور مولوی عبارت‌اند از: فیه ما فیه، مجالس سبعة و مکاتیب و آثار منشور عبید زاکانی عبارت‌اند از: رساله دلگشا، اخلاق الاشراف و صد پند

فیه ما فیه، مجالس سبعة و مکاتیب اثر مولوی، عشاق نامه و لمعات اثر فخرالدین عراقی، تاریخ گزیده نوشته حمدالله مستوفی، رساله دلگشا و صد پند از آثار عبید زاکانی، بهارستان، تحفة الاحرار و نفحات الانس نوشته جامی است.

فیه ما فیه، مجالس سبعة و مکاتیب هر سه از آثار مولوی است، پس دو گزینه رد می‌شوند.

اگر پاسخ کتاب اول و کتاب آخر را بدانید، دو گزینه برایتان حذف می‌شود. کتاب‌های دیگر نیز چنین هستند.

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

په‌چور دیگه

تیزپازی

پدیدآورندگان «مکاتیب - صد پند - نفحات الانس - عشاق نامه» به ترتیب خالق آثار نیز هستند.

(سوال ۱۳۸ کنکور انسانی ۱۴۰۰)

- (۱) مجالس سبعة - رساله دلگشا - بهارستان - لمعات
- (۲) فیه ما فیه - تاریخ گزیده - تحفة الاحرار - جامع التواریخ
- (۳) مثنوی معنوی - اخلاق الاشراف - تذکرة الاولیا - تاریخ جهانگشا
- (۴) دیوان شمس - موش و گربه - مرصادالعباد - جمشید و خورشید

هر کدام از شاعران و نویسندگان زیر، به ترتیب مربوط به کدام عبارت است؟

- «عطاملک جوینی، سعدی، نجم‌الدین رازی، خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، خواجهی کرمانی»
 الف) نه تنها در ادبیات تعلیمی ضمیر ناخودآگاه ایرانی است، در سرودن غزل‌های عاشقانه نیز سرآمد است.
 ب) از منشیان و نویسندگان قرن هفتم است که اثری عارفانه با نثری شیوا، آراسته و دل‌انگیز دارد.
 ج) نویسنده کتابی با نثر مصنوع و دشوار است و از نوجوانی به کارهای دیوانی پرداخت.
 د) یکی از اقدامات مهم او ساختن عمارتی است که در تبریز در حکم یک دانشگاه در زمان خود بود.
 ه) از غزل‌پردازان برجسته این دوره است و غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بود.

- ۱) سعدی، فضل‌الله همدانی، عطاملک جوینی، نجم‌الدین رازی، خواجهی کرمانی
 ۲) خواجهی کرمانی، نجم‌الدین رازی، عطاملک جوینی، فضل‌الله همدانی، سعدی
 ۳) سعدی، نجم‌الدین رازی، عطاملک جوینی، فضل‌الله همدانی، خواجهی کرمانی
 ۴) خواجهی کرمانی، نجم‌الدین رازی، فضل‌الله همدانی، عطاملک جوینی، سعدی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

گلستان و بوستان سعدی، تعلیمی و اخلاقی و غزل‌های او عاشقانه هستند.

خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی یک مجموعه فرهنگی به نام ربع رشیدی ساخت. وی وزیر و مورخ بود.

الف) سعدی: استاد سخن نه تنها در ادبیات تعلیمی ضمیر ناخودآگاه ایرانی است، در سرودن غزل‌های عاشقانه نیز سرآمد است.

ب) نجم‌الدین رازی: از منشیان و نویسندگان توانا و عارفان وارسته قرن هفتم است.

ج) عطاملک جوینی: از نوجوانی به کارهای دیوانی پرداخت و در سفرهای متعدد حضور داشت و اطلاعات فراوانی درباره تاریخ مغولان کسب کرد.

د) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی: یکی از چهره‌های علمی و سیاسی در عصر ایلخانان به شمار می‌رود. وی وزیر مقتدر غازان‌خان و اولجایتو بود.

ه) خواجهی کرمانی: از غزل‌پردازان برجسته این دوره است و غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بود.

مشاوره در بین گروه افراد نام‌برده فقط سعدی و خواجهی کرمانی شاعر هستند و دیگران نویسنده بودند که این نکته می‌تواند در تأیید گزینه‌های «الف» و «ه» به شما کمک کند.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی

در عبارت زیر چند غلط تاریخ ادبیاتی دیده می‌شود؟

«نثر در قرن هفتم بیشتر به دو جریان گرایش پیدا کرد: یکی «ساده‌نویسی» در آثاری مثل تاریخ و صفات و مرصادالعباد و دیگر «تاریخ‌نویسی» با محتوای عمدتاً تاریخ حاکمان گذشته در آثاری همچون طبقات ناصری و تاریخ جهانگشای حمدالله مستوفی دیده می‌شود.»

پنج (۴)

چهار (۳)

سه (۲)

دو (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

نثر در قرن هفتم بیشتر به دو جریان گرایش پیدا کرد: یکی «ساده‌نویسی» در آثاری مثل طبقات ناصری و مرصادالعباد و دیگر «پیچیده‌نویسی» با محتوای عمدتاً تاریخ حاکمان وقت که در آثاری همچون تاریخ و صفات و تاریخ جهانگشای جوینی دیده می‌شود.

اگر دقت کنید در متن آمده «با محتوای تاریخ»، پس دو کتاب تاریخ و صفات و تاریخ جهانگشا باید کنار هم باشند.

با توجه به توضیحات بالا، متوجه می‌شوید که «تاریخ‌نویسی» نادرست است و تاریخ و صفات و مرصادالعباد نیز جابه‌جا شده‌اند، پس حداقل سه غلط وجود دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یه جور دیگه ➔

تیزبازی 🏆

(سوال ۹ - امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

در متن زیر دو جمله نادرست است، شماره آن‌ها را بنویسید.

«در سبک عراقی، تاریخ‌نویسی به اسلوب ساده رواج یافت (۱). در مقدمه بابرنامه، که قدیمی‌ترین تاریخ نوشته شده درباره تیمور است (۲)، این ساده‌نویسی به خوبی قابل مشاهده است. تاریخ‌نویسی از اوایل دوره مغول، به سبب علاقه شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد و در دوره تیموری قدری هم ادامه یافت (۳). البته باید توجه داشت که این سادگی نثر همه جا یکسان نیست و نثر ساده این دوره را می‌توان فصیح و بلیغ دانست (۴).»

امتحان
نهایی

از نظر تاریخ ادبیات، کدام عبارت‌های زیر نادرست هستند؟

الف) مکاتیب را مولانا گفته و شاگردان نوشته‌اند.

ب) المعجم فی معاییر الاشعار العجم مهم‌ترین اثر در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر به شمار می‌رود.

ج) کتاب جامع‌التواریخ شرح احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی از آغاز تا زمان مؤلف است.

د) تاریخ گزیده، تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی‌عباس و تاریخ ایران را تا سال ۷۳۰ ه. ق. در بر می‌گیرد.

ه) نویسنده در هر فصل از کتاب لمعات به یکی از مباحث عرفانی پرداخته و سخن را با تمثیل و حکایت به پایان

رسانده است.

۲) الف - ج - د

۱) الف - ج - ه

۴) ب - ج - د

۳) ب - ج - ه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

کتاب‌های فیه ما فیه و مجالس سبعة را مولانا گفته و شاگردان نوشته‌اند، اما مکاتیب مجموعه نامه‌های اوست، مثنوی معنوی و دیوان شمس نیز دربردارنده معارف بشری و مسائل عرفانی است.

الف) فیه ما فیه را مولوی گفته و شاگردان نوشته‌اند.

ب) درست

ج) تذکره دولتشاه، شرح احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی است.

د) درست

ه) عشاق‌نامه سروده فخرالدین عراقی است که به مباحث عرفانی پرداخته و سخن را با تمثیل و حکایت به پایان رسانده است،

«لمعات» کتاب دیگر فخرالدین عراقی است که سیر و سلوک عارفانه را در قالب نظم و نثر بیان کرده.

اگر پدیدآورنده عشاق‌نامه را که به نظم و نثر است و فیه ما فیه مولانا را بدانید، به پاسخ سؤال دست پیدا می‌کنید.

گزینه‌های «ج» و «د» ممکن است به خاطر اشاره به مباحث تاریخی شما را گمراه کنند.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

په‌چور دیگه

گول‌نخوری ✗

کدام عبارت از نظر تاریخ ادبیات درست است؟

- (۱) هنرمندان در زمان شاهرخ، قرآن و شاهنامه را به خط خوش نگاشتند.
- (۲) در عهد تیموریان علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، خوش‌نویسی نیز ادامه یافت.
- (۳) در قرن نهم، با از بین رفتن دربارهای ادب‌دوست ایرانی‌تبار، قصیده‌سرایی از رونق افتاد.
- (۴) شاه‌نعمت‌الله ولی از دیگر شاعران قرن نهم است که در تصوّف و طریقت مقامی بلند داشت.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

تیموریان فرزندان تیمور بودند. آنان نیز مانند فرزندان چنگیز به هنر ایرانی علاقه‌مند بودند و هنرهای بسیاری چون مینیاتور، تذهیب، تاریخ‌نویسی در زمان شاهرخ و فرزند او بایسنقر رونق گرفت، به ویژه قرآن و شاهنامه در زمان بایسنقر به خط خوش نگاشته شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): هنرمندان در زمان شاهرخ (بایسنقر) قرآن و شاهنامه را به خط خوش نگاشتند.
- گزینه (۲): در عهد تیموریان علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، خوش‌نویسی (تاریخ‌نویسی) نیز ادامه یافت.
- گزینه (۳): در قرن نهم (هشتم) با از بین رفتن دربارهای ادب‌دوست ایرانی‌تبار، قصیده‌سرایی از رونق افتاد.
- تیموریان برای این که دوست داشتند نامشان جاودان باشد، نویسندگان را به تاریخ‌نویسی تشویق می‌کردند.

توضیحات داده شده به ترتیب درباره کدام شاعران است؟

«جامی، سعدی، ابن یمین، مولوی، حافظ»

(الف) از شاخص ترین شاعران عارف است که در دو محور اندیشه و احساس آثار جاودانه ای پدید آورد.

(ب) فرمانروای ملک سخن، سی و پنج سال گرد جهان گشت، تجربه اندوخت و از هر خرمنی خوشه ای چید.

(ج) شاعر عصر سربداران، مردی دهقان پیشه بود که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است.

(د) او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رسانید. لحن سخن او گزنده، طنزآمیز و سرشار از خیرخواهی و اصلاح طلبی است.

(ه) معروف ترین شاعر قرن نهم که مثنوی هایی به پیروی از نظامی سرود.

(۲) ه - ب - ج - الف - د

(۱) ه - الف - ب - ج - د

(۴) د - ب - الف - ج - ه

(۳) د - ب - ج - ه - الف

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

جامی: معروف ترین شاعر قرن نهم که مثنوی هایی به پیروی از نظامی سرود.

سعدی: فرمانروای ملک سخن، سی و پنج سال گرد جهان گشت، تجربه اندوخت و از هر خرمنی خوشه ای چید.

ابن یمین: شاعر عصر سربداران، مردی دهقان پیشه بود که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است.

مولوی: از شاخص ترین شاعران عارف است که در دو محور اندیشه و احساس آثار جاودانه ای پدید آورد.

حافظ: او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رسانید. لحن سخن او گزنده، طنزآمیز و سرشار از خیرخواهی و اصلاح طلبی است.

اگر می دانستید مورد «الف» درباره مولوی است، به جواب می رسیدید.

مشاوره برخی از نکته ها را درباره

برخی از شاعران بدانید مثلاً: سعدی شاعر تعلیم و عشق، حافظ اوج ترکیب عشق و عرفان، مولوی شاعر عرفان، جامی بزرگ ترین شاعر قرن نهم و ... بهترین غزل های عاشقانه از سعدی، بهترین غزل های عارفانه از مولوی و بهترین غزل های آمیخته یا ترکیبی از حافظ است.

سعدی به این دلیل فرمانروای ملک سخن است که در نثر و قالب های مختلف شعر مانند غزل، مثنوی و قصیده از سرآمدان ادب فارسی است.

پاسخ خیلی تشریحی

تیزبازی

شکل درست تقطیع هجایی و تفکیک پایه‌های آوایی یک مصراع از بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟
«پیش او از درد می‌نالَم و لیک درد آن دلدار ما در مان ماست»

- (۱) -UU/--UU/--UU (۲) -U/-U/-U/-U-
(۳) --U-/--U-/--U- (۴) -U-/--U-/--U-

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

نحوه تفکیک پایه‌های آوایی:

برای تفکیک رکن‌ها (پایه‌های آوایی) لازم است بعد از تقطیع هجایی به دنبال نظمی بین هجا بگردیم. همیشه اولویت با این است که یا چهار هجا چهار هجا یا سه هجا سه هجا رکن‌ها را جدا کنیم تا رکن‌ها مثل هم شوند (در این حالت رکن آخر می‌تواند کوتاه‌شده رکن‌های قبلی باشد).

برای مثال در بیت این سؤال اگر هجاها را سه تا سه تا جدا می‌کردیم نظمی در رکن‌ها به وجود نمی‌آمد:

-U-/--U-/--U-، ولی چهار هجای اول مثل چهار هجای دوم است و به همین جهت رکن‌ها به شکل چهارتایی جدا شدند.

تقطیع هجایی هر دو مصراع بیت:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پی	ش	او	آز	دَر	د	می	نا	لَم	وَ	لیک
دَر	دِ	آن	دِل	دا	رِ	ما	در	ما	نِ	ماست
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

در چند مورد از موارد زیر تقطیع هجایی با حذف همزه صورت گرفته است؟

«دیو آمد: U--U / سر زد از: --- / خاک انداز: U--- / گفت آه: U-- / زراندد: U--U / مثبت اندیش:

«U---»

دو (۴)

یک (۳)

چهار (۲)

سه (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در مواردی که قبل از همزه صامتی آمده باشد خوانش و تقطیع هجایی می تواند به دو شکل صورت گیرد: با حذف همزه و بدون حذف همزه. این دو نوع تقطیع دو نشانه هجایی متفاوت پدید می آورند.
موارد با حذف همزه:

(۱) خاک انداز: خا کن داز

U- - -

(۲) گفت آه: گف تاه

U- -

(۳) زراندد: ز رن دود

U- - U

موارد بدون حذف همزه:

(۱) دیو آمد: دیو ا مد

- - U-

(۲) سر زد از: سر ز د از

- - -

(۳) مثبت اندیش: مث بت آن دیش

U- - -

در تمام گزینه‌ها تقطیع هجایی عبارات به درستی نشان داده شده است، به جز

- (۱) سر کویش: UU-- / خنده‌داری: --U- / خوابیدیم: --U-
- (۲) دیوانه: --U- / سازمان هواشناسی: --U-U-U- / تره‌بار: UU-U-
- (۳) خرچنگ‌ها: --U- / زیارتگاه: U---U- / خاندان: --
- (۴) عزت: -- / سیمان خشک: --U-U- / نوروزی: ---

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهم: درس ۲

تمام موارد به درستی تقطیع شده‌اند به جز «سازمان هواشناسی»، شکل درست آن به این شکل است:

س ا ز م ا ن ه ا ش ن ا س ی
- - U - U U - U -

(۱) در واژه «زیارتگاه»، چون مصوت «ی» در میان کلمه آمده و بعد از آن صامت «ی» وجود دارد، آن مصوت «ی» را باید «ـِ» تلفظ کنیم:

زِ یا رَت گاه
U - - - U

(۲) در مواردی مثل «خاندان»، هرگاه «ن» ساکن بعد از مصوت بلند می‌آید، مصوت بلند را کوتاه در نظر می‌گیریم.

خان دان
- -

(۳) در واژه «نوروزی»، هجای «نو» به صورت now تلفظ می‌شود و بلند (-) حساب می‌شود.

(۴) هجای آخر مصراع همیشه بلند است، نه هجای آخر واژه، پس در مواردی که هجای آخر کشیده است (مثل «خوابیدیم») هجای آخر به همان شکلی که هست تقطیع می‌شود.

۲۰

تعداد پایه‌های آوایی در تمام مصراع‌ها یکسان است، به جز

- (۱) دلی یا دلبری؟ یا جان و یا جانان؟ نمی‌دانم
(۲) که ندارم به جز از لطف تو فریادرسی
(۳) یکی گفت ضایع چرا می‌کنی عمر
(۴) مهارت در سخن دارم ولی نتوان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تمام گزینه‌ها از چهار پایه آوایی تشکیل شده‌اند، اما گزینه (۴) دارای سه پایه آوایی است:

گزینه (۱): دلی یا دل | بری یا جا | ن یا جانان | نمی‌دانم

گزینه (۲): ک ندارم | پ ج ز ر ل ط | ف ت فر یا | د ر سی

گزینه (۳): یکی گفت ضایع | چرا می‌کنی عمر

گزینه (۴): مَها رت در | سَخَن دا رَم | وُلّی نَتوان

در خوانش واژه «نتوان» در مصراع ۴ باید آن را به صورت «نَتوان» خواند.

اگر به صورت نَتوان خوانده شود، وزن بیت به هم می‌ریزد.

وزن کدام یک از ابیات زیر با بقیه «متفاوت» است؟

- (۱) ترسم که نبود پاسبان از حال من آگه شود
(۲) من در بلای هجر او زانم بتر کز هر طرف
(۳) با قامت او هر که نشاند پس از این سرو
(۴) ای ساقی شیرین‌دهن، درده شراب ناب را
- آگه کجا گردد که من از خویش پنهان آمدم
گویند می‌چیند گلی، یا رنج خاری می‌برد
بسیار کند سرزنش آن سرو که کشته است
خاکم به باد غم مده بر آتشم زن آب را

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

وزن تمام مصراع‌ها به جز بیت ۳ از تکرار ۴ رکن «- - U» ساخته شده است، اما تقطیع هجایی بیت گزینه (۳) به این صورت است: - - / UU - - / UU - - / UU - -

با	قا	م	ت	او	هر	ک	ن	شا	ند	پ	س	زو	سرو
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

هم تعداد هجای این بیت ۲ تا کم‌تر از سایر ابیات است و هم هجای چهارم، هشتم و دوازدهم برخلاف سایر ابیات کوتاه است.

در بیت گزینه (۴)، هجای سوم و چهارم مصراع اول به جهت وجود اختیارات شاعری (که در آینده با آن‌ها بیشتر آشنا می‌شوید) شکل متفاوتی گرفته‌اند:

ای	سا	قی	ی
-	-	-	U

در این موارد از روی نظم سایر هجاها می‌توان حالت درست این موارد استثنایی را حدس زد. مثلاً در این بیت تمام هفت رکن دیگر به شکل «- - U» است که به ما برای تشخیص استثنابودن رکن اول کمک می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

۲۲

- در کدام بیت لازم است دو هجای کشیده را بلند حساب کنیم و یک مصوت بلند «ی» کوتاه حساب می‌شود؟
- (۱) دیده‌ام می‌جست و گفتندم نبینی روی دوست
عاقبت معلوم کردم کاندرا او سیماب داشت
- (۲) اگر تو برفکنی در میان شهر نقاب
هزار مؤمن مخلص درافکنی به عقاب
- (۳) گراز دیار به وحشت ملول شد سعدی
گمان مبر که به معنی ز یار برگردد
- (۴) ماه‌رویاء، روی خوب از من متاب
بی خطا کشتن چه می‌بینی صواب

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

منظور از هجای کشیده‌ای که لازم است بلند حساب شود، هجای پایان مصراع است. در همه بیت‌ها به جز بیت گزینه (۳) هر دو مصراع به هجای کشیده ختم شده‌اند و این یعنی در تمام بیت‌ها به جز بیت گزینه (۳) دو هجای کشیده بلند حساب شده است. (رد گزینه (۳))

منظور از مصوت بلند «ی» که به صورت مصوت کوتاه (پ) حساب شود، در واژه‌هایی مثل بیا، نیاز و ریاضی است که به صورت پِ یا، نِ یا ز و رِ ریاضی تقطیع می‌شوند (چون بعد مصوت «ی» در وسط کلمه صامت «ی» آمده است).

این مورد فقط در بیت گزینه ۲ (میان) و بیت گزینه ۳ (دیار) دیده می‌شود. (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

تقطیع هجایی بیت گزینه (۲):

آ	گر	ت	بَر	فِ	ک	نِ	دَر	م	یا	نِ	شَه	ر	نِ	قَاب
ه	زا	ر	مُء	م	نِ	مُخ	لِص	دَ	رَف	ک	نِ	پ	عِ	قَاب
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

- (۱) حسودی پسندت نیامد ز دوست
 - (۲) آن چه در غیبت ای دوست به من می گذرد
 - (۳) کسی گفت و پنداشتم طیبیت است
 - (۴) زبان کرد شخصی به غیبت دراز
- که معلوم کردت که غیبت نکوست؟
نتوانم که حکایت کنم الا به حضور
که دزدی به سامان تر از غیبت است
بدو گفت داننده ای سرفراز

مشاوره برای یادگیری بهتر قرابت معنایی هنگام خواندن کتاب فارسی یا علوم و فنون در کلاس یا برای امتحان، روبه روی ابیاتی که یک پیام مشخص دارند، آن پیام را در حد یکی دو کلمه بنویسید تا به مرور آن ها را یاد بگیرید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

غیبت کردن مانند دیگر گناهان و کارهای نادرست از دیرباز مورد توجه شاعران و نویسندگان زبان فارسی بوده و همواره مخاطبان و خوانندگان خود را به دوری و برحذر بودن از آن تعلیم و تشویق می کردند.

بیت دوم درباره غایب بودن معشوق و دوری از یار سخن می گوید، اما سه بیت دیگر درباره گناه غیبت کردن می گویند.

به واژه «غیبت» در همه گزینه ها دقت کنید تا متوجه تفاوت آن ها بشوید.

در گزینه (۲) به واژه «غیبت» نگاه کنید. یعنی غیبت تو یا غایب بودن تو نه گناه غیبت

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

گول نخوری ✗

کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی بیشتری دارد؟

- «صدیق و مصطفی به حریفی درون غار»
 (۱) عنقا که یابد دام کس در پیش آن عنقا مگس
 (۲) چو عنکبوت چنان صیدهای زفت گرفت
 (۳) نیست از عزلت غرض زهاد را جز صید خلق
 (۴) عنکبوتی بتند پرده اغیار شود
- بر غار عنکبوت تنیدن گرفت باز»
 ای عنکبوت عقل بس تا کی تنی این تار را؟
 ببین چه صید کند دام ربی الاعلی
 عنکبوتان را مگس در غار دارد گوشه گیر
 همچو صدیق و محمد، من و او در غاری

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

یکی از انواع مهم نوشته‌های ادبی، ادبیات تعلیمی است که محتوای آن آموزش و مطرح کردن مسائل اجتماعی و اخلاقی است. در این نوع نوشته‌ها به معجزات پیامبران اشاره‌های فراوان شده است.

مفهوم بیت سؤال درباره عنکبوتی است که در غار ثور لانه ساخت تا پیامبر و ابوبکر را نجات دهد. بیت چهارم نیز چنین است، اما دیگر ابیات فقط به لانه‌ساختن و تارتنیدن عنکبوت اشاره دارند و به معجزه پیامبر اشاره‌ای نکرده‌اند.

واژه‌های عنکبوت و صدیق را تنها در بیت سؤال و بیت چهارم می‌بینید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

۲۵ مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

به عشق باز رهد جان ز طمع و مطلب‌ها	(۱) ز شاه تا به گدا در کشاکش طمع‌اند
در حق خود دعای گدا نیست مستجاب	(۲) دست از طمع بشوی که از شومی طمع
صفات حق و حق را حد و کران ز کجا	(۳) طمع مدار که عمر تو را کران باشد
جنس استغنا عرق دارد به بازار طمع	(۴) بی نم خجلت نمی‌باشد سروکار طمع

مشاوره در ادبیات عرفانی که زیرمجموعه ادبیات تعلیمی است عشق به خدا و تسلیم محض در برابر عشق مطلق و ازلی بودن عشق از موضوعات بسیار پرکاربرد است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

طمع به امور دنیوی مذموم و ناپسند است، اما طمع در امور معنوی و رسیدن به معشوق پسندیده است.

مفهوم سه گزینه (۱)، (۲) و (۴)، دوری و اجتناب از طمع‌ورزی است و گزینه (۳) به این نکته اشاره می‌کند که عمر انسان محدود نیست و انسان با داشتن صفات حق، بی حد و کران می‌شود.

در گزینه (۳) عبارت «طمع مدار» دام است و ربطی به طمع و حرص ندارد.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

هر چه با و انسان پدید می‌آید، مربوط به جهان انسانی است. جهان فرهنگی در برابر جهان قرار می‌گیرد و هر دو بخشی از جهان هستند. جهان پیش از انسان هم وجود داشته است.

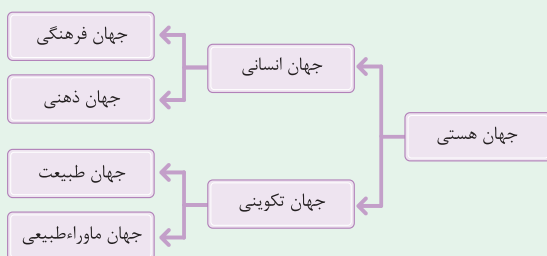
- (۱) ذهن - فرهنگ - تکوینی - هستی - تکوینی
- (۲) دانسته‌ها - تجربیات - انسانی - اجتماعی - ذهنی
- (۳) تجربیات - خلیات - اجتماعی - انسانی - طبیعت
- (۴) اندیشه - عمل - ذهنی - انسانی - تکوینی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید، مربوط به جهان انسانی است. جهان فرهنگی در برابر جهان ذهنی قرار می‌گیرد و هر دو بخشی از جهان انسانی هستند. جهان تکوینی پیش از انسان هم وجود داشته است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۷

کدام یک از موارد زیر به ترتیب مربوط به «دیدگاه قرآن در مورد تعامل جهان‌ها با یکدیگر» و «جهان فرهنگی» است؟

- (۱) جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌گردد. - هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید، به این بخش تعلق دارد.
- (۲) جهان تکوینی ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند. - وقتی فردی براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، به این جهان وارد می‌شود.
- (۳) ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود. - دارای هویت فرهنگی است.
- (۴) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی طبیعی و مادی دارند. - ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی به این بخش تعلق دارند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● از نگاه قرآن، جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست. ادراک و آگاهی نیز به انسان منحصر نمی‌شود و جهان تکوینی براساس حکمت و خواست خداوند سبحان، با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد. قرآن کریم برای جامعه و فرهنگ جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها سخن می‌گوید. در عین حال، جهان فردی اشخاص را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند.

● **بخش اجتماعی (فرهنگی)** جهان انسانی، زندگی اجتماعی انسان‌ها را در بر می‌گیرد. این بخش هویت فرهنگی دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): دیدگاه اول - جهان انسانی

گزینه (۲): دیدگاه دوم - جهان فرهنگی

گزینه (۴): دیدگاه اول - جهان فردی (ذهنی)

نکته

بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی تناسب و هماهنگی وجود دارد. هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به وجود می‌آورد و به همان نوع از عقاید و خصوصیات، اجازه بروز می‌دهد. هر نوع عقیده و اخلاقی نیز فرهنگی متناسب با خود را جست‌وجو می‌کند.

پاسخ صحیح را مشخص کنید.

(سؤال ۳ - امتحان نوایی فرداد ۱۴۰۲)

کدام گزینه در ارتباط با رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی درست نیست؟

- (الف) عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند و معتقدند که با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار خواهد شد.
- (ب) معتقدند که نابرابری‌های اجتماعی ناشی از تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی نیست.
- (ج) با تأکید بر معایب قشربندی اجتماعی، نقش انسان‌ها و جوامع در پدیدآمدن، تداوم و تغییر آن را نادیده می‌گیرند.
- (د) از نظر آنان مالکیت خصوصی موجب برقراری روابط ظالمانه میان افراد و در نتیجه نابرابری اجتماعی شده است.

امتحان
نهایی

۲۸ در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

پیامد	نمونه‌ها	انواع فرهنگ‌ها براساس قابلیت جهانی شدن
سعادت همهٔ انسان‌ها	«الف»	دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول
«ج»	فرهنگ سرمایه‌داری و فرهنگ صهیونیسم	«ب»
جهانی نمی‌شوند.	«د»	دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه

- ۱) فرهنگ جهانی - فرهنگ سلطه یا استکبار - فراتر رفتن از محدودهٔ قومی و منطقه‌ای خود - فرهنگ غرب
- ۲) فرهنگ اسلام - دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - تقسیم جهان به دو منطقهٔ مرکز و پیرامون - فرهنگ سرخ‌پوستی
- ۳) فرهنگ سلطه یا استکبار - بدون ارزش‌های قومی و قبیله‌ای - جهانی می‌شوند. - تقسیم جهان به دو منطقهٔ مرکز و پیرامون - فرهنگ ژاپن
- ۴) فرهنگ مطلوب - دارای ویژگی‌های مطلوب فرهنگ جهانی - باقی‌ماندن در محدودهٔ قومی و منطقه‌ای خود - فرهنگ مغول‌ها

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

- فرهنگی که از مرزهای جغرافیایی و قومی عبور می‌کند و در جهان گسترش می‌یابد، فرهنگ جهانی است.
- فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آن‌ها مربوط به قوم و منطقهٔ خاصی است، از محدودهٔ قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌روند و جهانی نمی‌شوند؛ مگر این‌که نسبت به سایر اقوام و مناطق نگاه سلطه‌جویانه داشته باشند.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پیامد	نمونه‌ها	انواع فرهنگ‌ها براساس قابلیت جهانی شدن
سعادت همهٔ انسان‌ها	فرهنگ اسلام	دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول
تقسیم جهان به دو منطقهٔ مرکز و پیرامون	فرهنگ سرمایه‌داری و فرهنگ صهیونیسم	دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه
جهانی نمی‌شوند.	فرهنگ سرخ‌پوستی / فرهنگ ژاپن	دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه

چند عبارت درست در بین عبارت‌های زیر وجود دارد؟

- فرهنگ‌های مختلف، گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی یکسانی دارند.
- گونه دوم فرهنگ جهانی، از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی سخن می‌گوید.
- آرمان‌ها و ارزش‌های صهیونیسم، نژاد خاصی را مورد توجه قرار می‌دهد و با رویکرد دینی خود، دیگران را در خدمت به آن نژاد به کار می‌گیرد.
- تأکید بر تفاوت‌ها در فرهنگ جهانی، از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت محافظت می‌کند و انگیزه شناخت متقابل جوامع و فرهنگ‌ها را فراهم می‌آورد.

(۱) یک (۲) دو (۳) چهار (۴) سه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- فرهنگ‌های مختلف، گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی یکسانی ندارند.
- در طول زمان، در سرزمینی واحد، فرهنگ‌های متفاوتی پدید می‌آیند و در زمانی واحد در سرزمین‌های متعدد، فرهنگ‌های گوناگونی شکل می‌گیرند. عمر برخی از فرهنگ‌ها کوتاه و برخی دیگر طولانی است.
- آرمان‌ها و ارزش‌های صهیونیسم، نژاد خاصی را مورد توجه قرار می‌دهد و با رویکرد دنیوی خود، دیگران را در خدمت به آن نژاد به کار می‌گیرد.
- پذیرش تفاوت‌ها در فرهنگ جهانی از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت محافظت می‌کند و انگیزه شناخت متقابل جوامع و فرهنگ‌ها را فراهم می‌آورد.

مراسم حج نمونه بارز تأکید هم‌زمان بر شباهت‌ها و تفاوت‌های میان انسان‌ها و فرهنگ‌هاست.

نکته

به ترتیب در صورت عدم تحقق کدام یک از ارزش‌های متعلق به یک فرهنگ مطلوب جهانی، نتایج زیر حاصل می‌شود؟
«محکومیت انسان به سرنوشتی محتوم»، «گرفتاری انسان در بحران‌های روحی و روانی» و «ناتوانی در دفاع از حقانیت

ارزش‌های خود»

(۱) عقلانیت - حقیقت - معنویت

(۲) مسئولیت و تعهد - معنویت - عقلانیت

(۳) مسئولیت و تعهد - معنویت - حقیقت

(۴) عدالت - معنویت - عقلانیت

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درسی Box

ویژگی‌های فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول:

- نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان را انکار می‌کنند.
- قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند.
- انسان‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند و زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورند.
- انسان در این فرهنگ نمی‌تواند آینده‌اش را براساس اراده و عمل خود بسازد.
- انسان در این فرهنگ محکوم به سرنوشتی محتوم است.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در فرهنگ‌های جبرگرا، انسان نمی‌تواند آینده‌اش را براساس اراده و عمل خود بسازد و محکوم به سرنوشتی محتوم است. (تعهد و مسئولیت)
- فرهنگی که صرفاً متوجه نیازهای مادی و دنیوی انسان است و از نیازهای ابدی و معنوی او چشم‌پوشی می‌کند، بشر را به بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازد. فرهنگ جهانی باید از معنویت که ارزشی جهان‌شمول است، برخوردار باشد. (معنویت)
- فرهنگ‌هایی که به حقیقتی قائل نباشند، نمی‌توانند معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف داشته باشند و در نتیجه، نمی‌توانند از حقانیت ارزش خود دفاع کنند. (حقیقت)

۳۱

کدام گزینه به ترتیب به امپریالیسم اقتصادی، فرهنگی و سیاسی اشاره می‌کند؟

(۱) تصرف بازارها و مواد خام کشور دیگر با توسل به قدرت سیاسی و اقتصادی است. - مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود. - با اشغال سیاسی جوامع ضعیف شکل می‌گیرد.

(۲) قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند. - مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت امپریالیسم سیاسی قرار گرفته است، از بین می‌رود. - کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد.

(۳) کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد. - از ابزارهای فرهنگی و علمی به‌ویژه رسانه‌ها و فناوری اطلاعات استفاده می‌شود. - اشغال یک سرزمین خارجی، با توسل به قدرت نظامی و سیاسی است.

(۴) قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند. - قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعه مسلط را می‌پذیرد. - با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گیرد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

واژه امپریالیسم از امپراتوری گرفته شده است و به هر نوع سلطه‌ای گفته می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● در امپریالیسم اقتصادی، قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند.

● در امپریالیسم فرهنگی، مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود و قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعه مسلط را نیز می‌پذیرد.

● امپریالیسم سیاسی با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): نادرست: قدرت اقتصادی - درست - نادرست: اشغال نظامی

گزینه (۲): درست - نادرست: تحت تصرف اقتصادی یا نظامی - نادرست: استعمار نو

گزینه (۳): نادرست: استعمار نو - نادرست: استعمار فرانو - نادرست: استعمار (قدیم)

(سؤال ۵۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

در متن زیر چند عبارت درست است؟

کنکور

در امپریالیسم فرهنگی، مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است از بین می‌رود. - قوم مغلوب، برتری نظامی جامعه مسلط را می‌پذیرد - استعمار نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپائیان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید - در این مدت، تصرف اروپائیان از ۲۵ درصد کره زمین به ۶۷ درصد رسید. - استعمار اروپایی در سده هفدهم و هجدهم میلادی بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را بر پا کرد - آن‌ها در یک دوره هفتادساله، پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

در کدام گزینه همه موارد از ابزارهای مورد استفاده در استعمار نو است؟

- (۱) استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات - اتکا به قدرت نظامی خود - استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی - استفاده از کودتای نظامی
- (۲) اتکا به قدرت اقتصادی خود - استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی - استفاده از دولت‌های دست‌نشانده - استعمارگران پنهان و مجریان آشکار
- (۳) اتکا به قدرت نظامی خود - استفاده از دولت‌های دست‌نشانده - هدف قراردادن هویت فرهنگی دیگر کشورها - استعمارگران و مجریان هر دو پنهان
- (۴) استفاده از مجریان بومی - استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات - اتکا به قدرت اقتصادی خود - استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد. در استعمار نو، کشورهای استعمارگر با استفاده از شرایط مساعدی که در دوره استعمار ایجاد کرده‌اند، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره، برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند. دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از کودتای نظامی نیز استفاده می‌کنند. کودتای انگلیسی سوم اسفند ۱۲۹۹ رضاخان و همچنین کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ محمدرضا پهلوی دو نمونه موفق از کودتاهای استعمار نو به شمار می‌روند و کودتای آمریکایی - انگلیسی نوژه، که به قصد ضربه‌زدن به انقلاب اسلامی ایران طراحی شده بود، نمونه شکست‌خورده این‌گونه کودتاهاست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): استعمار فرانو - استعمار قدیم - استعمار نو - استعمار نو
- گزینه (۳): استعمار قدیم - استعمار نو - استعمار فرانو - استعمار فرانو
- گزینه (۴): استعمار نو - استعمار فرانو - استعمار نو - استعمار نو

پاسخ سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- موفقیت استعمار در قرن نوزدهم، نتیجه چه بود؟
 - اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا، با چه هدفی به نسل‌کشی دست زدند؟
 - هدف کودتای نوژه چه بود؟
 - مردمی که برتری فرهنگی جهان غرب را پذیرفته باشند، چه سرانجامی دارند؟
- (۱) پیشرفت در زمینه‌های برده‌داری، اقتصاد صنعتی و جنبش‌های استقلال‌طلبانه - تأمین نفوذ خود - ضربه‌زدن به جمهوری اسلامی ایران - مقاومت فرهنگی آن‌ها از بین می‌رود و به جهان غرب ملحق می‌شوند.
- (۲) استفاده از مجریان بومی و دولت‌های دست‌نشانده - برده‌داری - به قدرت رساندن محمدرضا پهلوی - باورها و ارزش‌های فرهنگی غرب را تبلیغ و ترویج می‌کنند.
- (۳) پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی، اقتصاد صنعتی و فنون نظامی - تأمین سلطه خود - ضربه‌زدن به انقلاب اسلامی ایران - هویت خود را در حاشیه جهان غرب جست‌وجو می‌کنند.
- (۴) استفاده از برده‌داری و تأمین سلطه غرب - نابودی سرخ‌پوستان - از بین بردن جمهوری اسلامی ایران - به مسیری می‌روند که جهان غرب برای آنان ترسیم می‌کند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- موفقیت‌های استعمار در این دوران (قرن نوزدهم) ناشی از پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی، فنون نظامی و اقتصاد صنعتی بود.
 - اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا، برای تأمین سلطه خود، به نسل‌کشی دست زدند و شمار زیادی از ساکنان بومی را از بین بردند.
 - کودتای آمریکایی - انگلیسی نوژه که به قصد ضربه‌زدن به انقلاب اسلامی ایران طراحی شده بود، نمونه شکست‌خورده کودتاهای استعمار نو است.
 - مردمی که برتری فرهنگی جهان غرب را پذیرفته باشند، هویت خود را در حاشیه جهان غرب جست‌وجو می‌کنند و به مسیری می‌روند که جهان غرب برای آنان ترسیم می‌کند.
- جهان غرب در استعمار فرانسه، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد؛ یعنی به عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگ‌های دیگر هجوم می‌برد و باورها و ارزش‌های فرهنگی خود را تبلیغ و ترویج می‌کند.

کدام گزینه به ترتیب در مورد مدینه فاسقه درست، ولی در مورد مدینه تغلب نادرست است؟

- (۱) جامعه‌ای با عقاید و ارزش‌های حق، اما هنجارها و رفتارهای ناموافق و ناهمسو با حق است. - برای غلبه‌یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند و این هنگامی پیش می‌آید که همه اقوام و ملل، شیفته غلبه بر آن‌ها باشند.
- (۲) جامعه‌ای که لایه‌های عمیق آن حق است، اما لایه‌های سطحی‌اش موافق و همسو با حق نیست. - هدف این مردم، خوار و مقهور کردن دیگران است. آن‌ها نمی‌خواهند ملت مقهور، مالک جان و مال خود باشند.
- (۳) جامعه‌ای که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق است. - گمان می‌برند که ملت‌های دیگر نتوانسته‌اند به موقعیتی که آنان به دست آورده‌اند، برسند و اصولاً چنین سعادت‌ی را نمی‌شناسند.
- (۴) جامعه‌ای که هم لایه‌های عمیق و هم لایه‌های سطحی‌اش، موافق و همسو با حق است. - هدف این مردم، بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبه اقوام دیگر بر خود است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۳

درس‌Box

ویژگی‌های مردم جامعه تغلب:

- برای غلبه‌یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند.
- همه آن‌ها، شیفته غلبه بر اقوام و ملل دیگر می‌باشند.
- هدف این مردم خوار و مقهور کردن دیگران است.
- نمی‌خواهند ملت مقهور، مالک جان و مال خود و ... باشد.
- دوست دارند بر یکایک مردم جامعه خود نیز چیره شوند، ولی از آن‌جا که در یک جامعه مردم برای بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبه اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند، ناچارند از چیرگی بر یکدیگر خودداری کنند.
- گمان می‌برند که فقط آنان خوشبخت، پیروز و مورد رشک دیگران‌اند و باید باشند و از همه جوامع دیگر برترند.
- مردم جوامع دیگر را خوار و بی‌ارزش می‌شمرند. این‌گونه اندیشه‌ها در آنان حس خودخواهی را تقویت می‌کند، پس همواره می‌خواهند دیگران آنان را ستایش کنند.
- گمان می‌برند که ملت‌های دیگر نتوانسته‌اند به موقعیتی که آنان به دست آورده‌اند، برسند و اصولاً چنین سعادت‌ی را نمی‌شناسند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): درست - نادرست: هنگامی پیش می‌آید که همه آن‌ها، شیفته غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند.

گزینه (۲): درست - درست

گزینه (۳): نادرست: هنجارها و رفتارهای آن، موافق و همسو با حق نیست. - درست

گزینه (۴): نادرست: لایه‌های سطحی، یعنی هنجارها و رفتارهای آن، موافق و همسو با حق نیست. - نادرست: هدف این مردم، خوار و مقهور کردن دیگران است.

هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب به کدام گزینه اشاره دارد؟

- باورها و اعمالی که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند.
- در طالع‌بینی، خصوصیات خلقی و رفتاری افراد، تحت تأثیر موقعیت اجرام آسمانی تصور می‌شود.
- غلبه نظامی مغولان با غلبه فرهنگی آنان همراه نبود.
- در سال ۱۸۳۶ م. انگلیسی‌ها، زبان انگلیسی را زبان رسمی هند کردند.

- (۱) اغلال و سلاسل - فقدان ارزش معنویت - بعضی فرهنگ‌ها ظرفیت جهانی شدن را ندارند. - امپریالیسم فرهنگی
- (۲) جبرگرا و غیرمسئول بودن - بحران روحی و روانی - غلبه نظامی، همواره با غلبه فرهنگی همراه است. - استعمار نو
- (۳) اغلال و سلاسل - فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول - بعضی فرهنگ‌ها قومی و قبیله‌ای هستند و شایستگی جهانی شدن را ندارند. - استعمار فرانو
- (۴) جبرگرا و غیرمسئول بودن - فقدان ارزش تعهد و مسئولیت - فرهنگ‌های قومی و قبیله‌ای در هیچ صورتی جهانی نمی‌شوند. - ناتوی فرهنگی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۲ و ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- باورها و اعمالی که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند. ← اغلال و سلاسل
- در طالع‌بینی، خصوصیات خلقی و رفتاری افراد، تحت تأثیر موقعیت اجرام آسمانی تصور می‌شود. ← نشان‌دهنده فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول یا فقدان ارزش تعهد و مسئولیت
- غلبه نظامی مغولان با غلبه فرهنگی آنان همراه نبود. ← نشان‌دهنده بعضی فرهنگ‌ها قومی و قبیله‌ای هستند و شایستگی جهانی شدن را ندارند.

نکته

مغول‌ها به سرعت تحت تأثیر فرهنگ‌هایی قرار می‌گرفتند که به لحاظ نظامی از آنان شکست خورده بودند. این‌گونه بود که امپراتوری مغول در چین، هند و ایران تحت تأثیر فرهنگ‌های اقوام مغلوب، هویتی چینی، هندی و ایرانی پیدا کرد و به صورت سه حکومت مستقل درآمد.

- در سال ۱۸۳۶ م. انگلیسی‌ها، زبان انگلیسی را زبان رسمی هند کردند. ← نشان‌دهنده استعمار فرانو

همه عبارات ذکر شده در کدام گزینه درست هستند؟

- (الف) در روان‌شناسی رشد با اطلاعات به دست آمده از علم روان‌شناسی، عوامل محیطی مؤثر بر رشد کنترل می‌شوند.
 (ب) حتی اگر نوزاد آدمی در محیطی خالی از دیگر انسان‌ها بزرگ شود، توانایی بالقوه تجربه هیجانات مرکب را دارد.
 (ج) اگر فردی در تصمیم‌گیری، تنها به ویژگی‌های ظاهری توجه کند، احتمالاً در قضاوت اخلاقی نیز به نیت افراد بی‌توجه است.
 (د) فارغ از همشیره عادی یا دوقلو بودن، هر دو نوزاد انسان در هر کجای کره زمین، درصدی شباهت وراثتی با هم دارند.
 (ه) نمونه‌ای از عامل محیطی، یعنی برخوردهای نامناسب است که موجب تحریک‌پذیری نوجوانان و واکنش‌های تکانشی آن‌هاست.

- (۱) «ب» - «ج» - «د» (۲) «الف» - «د»
 (۳) «ب» - «ج» (۴) «الف» - «د» - «ه»

پاسخ گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

عوامل مؤثر بر رشد

درسی Box

- (۱) عوامل وراثتی: ایجادکننده صفاتی که از قبل در فرد نهفته است.
 • برخی از ویژگی‌های رشدی تحت تأثیر وراثت، از بدو تولد در رفتار نوزاد ظاهر شده و برخی در سنین بالاتر بروز پیدا می‌کنند.
 • به دلیل اهمیت وراثت، با بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور می‌توان احتمال وقوع برخی ویژگی‌های رفتاری و شناختی فرد را در دامنه سنی خاص پیش‌بینی کرد.
 • رشد انسان دارای برنامه رشد طبیعی و منظم است. برای مثال، آدمی طبق برنامه‌ای از پیش مشخص شده ابتدا چهار دست و پا راه رفته و سپس می‌تواند روی پاهای خود بایستد.
 • به رفتارهای وابسته به آمادگی زیستی **رشد** یا پختگی می‌گویند.
مثال راه‌افتادن، حرف‌زدن، خواندن و نوشتن و قلم به دست گرفتن
 • رشد اسم مصدر از رسیدن است، یعنی رشد جسمانی باید به حد مشخصی برسد تا فرد بتواند آن رفتار یا ویژگی را از خود بروز دهد. اگر رشد جسمانی به حد مورد نیاز نرسیده باشد، هر چه‌قدر هم که به فرد برای یادگیری آن فعالیت آموزش داده شود، مؤثر نخواهد بود.

شباهت‌های بین‌فردی بیشتر حاصل عوامل وراثتی است.

نکته

- در ادبیات فارسی، مضمون اشعار گاهی تأکید بر اهمیت عوامل وراثتی دارد. به چند بیت زیر توجه کنید:
 «عاقبت گـرگـزاده گـرگ شود گرچه با آدمی بـزرگ شود»
 «با سیه‌دل چه سود گفتن وعظ نرود میخ آهنین در سنگ»
 «پرتو نیکان نگردد هر که بنیادش بد است تربیت ناهل را چون گردکان بر گنبد است»

(۲) عوامل محیطی: عوامل محیطی در بیرون از فرد، یعنی محیطی که در آن رشد می‌کند، قرار دارند.

- بر نحوه بروز تغییرات در جنبه‌ها و در مراحل مختلف رشد تأثیرگذار است.
 • یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی اسباب‌بازی است.
 • یادگیری یکی از عوامل محیطی است.
 • عوامل محیطی (خانواده پرجمعیت و خانواده تک‌فرزند) در تسلط کودکان بر دایره لغات، تأثیر بسزایی دارند.
 تفاوت‌های بین‌فردی بیشتر حاصل عوامل محیطی است.
 • رشد و عوامل وراثتی، تحت تأثیر عوامل محیطی قرار می‌گیرند.

نکته

● در ادبیات فارسی، مضمون اشعار گاهی تأکید بر اهمیت عوامل محیطی، به‌خصوص همنشین و دوستان فرد دارد. به چند بیت زیر توجه کنید:

«پسر نوح با بداندان بنشست	خاناندان نبوتش گم شد
سگ اصحاب کهف روزی چند	پی نیکان گرفت و مردم شد»
«زینهار از قرین بد زینهار	و قنا ربنا عذاب النار»
«گلی خوشبوی در حمام روزی	رسید از دست محبوبی به دستم
بدو گفتم که مشک‌ی یا عبیری	که از بوی دلاویز تو مستم
بگفتم من گلی ناچیز بودم	ولیکن مدتی با گل نشستم
کمال همنشین در من اثر کرد	وگرنه من همان خاکم که هستم»

بررسی عبارت‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) نادرست: روان‌شناسی رشد شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که در آن تغییرات آدمی از زمان تشکیل نطفه تا زمان مرگ پیش‌بینی و شناسایی می‌شود، نه کنترل.

ب) درست: رشد هیجانی در انسان، فرایند پیچیده‌ای است که با تجربه هیجانات ساده شروع می‌شود و در صورت وجود عوامل محیطی کافی، نوزاد آدمی می‌تواند با آگاهی از هیجانات خود و اطرافیان، توان خود در تجربه هیجانات مرکب را بالفعل کند.

ج) درست: توجه صرف به ویژگی‌های ظاهری، به معنای پردازش ادراکی است و قضاوت اخلاقی فردی که براساس پردازش ادراکی رفتار می‌کند، تنها ناظر به ظاهر پدیده‌ها و رفتارها بوده و به نیت و قصد افراد توجه نمی‌کند.

د) درست: هر دو انسانی در کره خاکی به سبب آن‌که عضو گونه واحدی هستند، درصدی شباهت ژنتیکی با همدیگر دارند؛ با هم‌شیره‌بودن، این شباهت ژنتیکی بیشتر شده و دوقلوهای همسان ویژگی‌های ژنتیکی کاملاً مشابهی با هم دارند. باید توجه کرد که حتی انسان‌ها با دیگر گونه‌های حیوانی نیز شباهت ژنتیکی دارند، چه برسد با انسانی دیگر.

ه) نادرست: به دلیل تغییرات فیزیولوژیک و هورمونی است که در دوره نوجوانی تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش پیدا می‌کند، پس عامل مؤثر بر رشد، عامل وراثتی و درونی است.

توضیح متناسب با موقعیت‌های زیر، در کدام گزینه آورده شده است؟

- بسیاری از کارشناسان ورزشی اعتقاد دارند که کوچه پس کوچه‌های ایران پر از استعدادهایی است که شناسایی نمی‌شوند، وگرنه ایران می‌تواند در صورت برنامه‌ریزی و استعدادیابی درست، در قله‌های ورزشی دنیا بایستد.
 - پژوهشگران علم روان‌شناسی اعتقاد دارند بسیاری از افراد، با استعداد ابتلا به اختلالاتی به‌مانند افسردگی پا به دنیا می‌گذارند و تحت تأثیر شرایط زندگی‌شان، تنها برخی از آن‌ها در طی دوره زندگی خود به این بیماری‌ها مبتلا می‌شوند.
- (۱) تأثیر عوامل محیطی بر رشد - اهمیت توأمان عامل وراثتی و عامل محیطی
 - (۲) غلبه عامل محیطی بر عامل وراثتی - اهمیت توأمان عامل وراثتی و عامل محیطی
 - (۳) تأثیر عوامل محیطی بر رشد - عامل محیطی شرط لازم و کافی
 - (۴) غلبه عامل محیطی بر عامل وراثتی - عامل محیطی شرط لازم و کافی

پاسخ گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: با فرض وجود استعدادها (وجود عامل وراثتی) و کشف‌نشدن و پرورش نیافتن آن‌ها (عامل محیطی)، می‌توان نتیجه گرفت که عامل محیطی در نهایت بر عامل وراثتی غلبه کرده است؛ زیرا این استعدادها بالقوه مانده و بالفعل نشده‌اند (تأیید گزینه‌های (۲) و (۴)). توجه داشته باشید که عامل محیطی مانع رشد نشده است و رشد جسمانی و تنانی این استعدادها به حالت به‌هنگار رخ داده است و عامل محیطی تأثیری بر روی رشد نداشته است (رد گزینه‌های (۱) و (۳)).

عبارت دوم: استعداد بالقوه برای ابتلا به اختلال روان‌شناختی افسردگی، به عامل وراثتی اشاره دارد و متناسب با عبارت صورت سؤال شرط لازم برای ابتلا به این بیماری است؛ از طرفی محیط رشدی نامناسب به عنوان عامل محیطی نیز برای ابتلا به این اختلال لازم است. با این توضیحات، چه عامل محیطی و چه عامل وراثتی، در مبتلاشدن به این اختلال شرط لازم بوده، اما به تنهایی شرط کافی نیستند و می‌بایست در کنار هم وجود داشته باشند تا فرد به این اختلال مبتلا شود.

کدام گزینه در رابطه با کودکی ۸ ماهه، درست است؟

- ۱) تغییراتی که او پشت سر گذاشته است، یعنی بالا نگه داشتن چانه و سینه، غلت زدن و ... تغییراتی کمتی و تدریجی است.
- ۲) چندین ماه است ترس او از غریبه‌ها ریخته است و می‌تواند در تعامل‌های اجتماعی تازه به دیگران لبخند بزند.
- ۳) به احتمال زیاد می‌تواند با کمک بایستد، اما به عنوان تغییری کمتی مهارت او در این جنبه از رشد در حال افزایش است.
- ۴) به سبب نیاز او به مادر برای بقا، توانایی خارق‌العاده‌ای برای شناسایی تغییرات هیجانی صورت مادر خود و عواطف او دارد.

پاسخ گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

رشد جسمانی - حرکتی کودک

- این حیطه رشدی، ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبه رشد کودک است.
- از زمان تولد تا نوجوانی، رشد جسمانی - حرکتی با سرعت و تغییرات بسیار همراه است.
- رشد جسمانی در کودک از حرکات درشت (مانند بالارفتن از پله) به حرکات ظریف (مانند بستن بند کفش) حرکت می‌کند.
- وزن نوزاد پس از گذشت شش ماه، دو برابر و پس از پایان سال اول، سه برابر می‌شود؛ یعنی وزن نوزاد در پایان سال اول، یک و نیم برابر وزن او در پایان شش‌ماهگی اوست.

ترتیب رشد جسمانی - حرکتی کودک

- ۰ تا ۲ ماهگی بالا نگه داشتن چانه و سینه
- ۲ تا ۵ ماهگی غلت زدن
- ۳ تا ۶ ماهگی نشستن با کمک
- ۵ تا ۸ ماهگی نشستن مستقل
- ۷ تا ۱۰ ماهگی ایستادن با کمک
- ۹ تا ۱۲ ماهگی بلندشدن از وضعیت نشسته
- ۱۱ تا ۱۴ ماهگی ایستادن مستقل
- ۱۲ تا ۱۵ ماهگی راه رفتن
- کودک در ۱۵ ماهگی بدون کمک راه می‌رود.

رشد هیجانی کودک

- اصرار بر خواسته، خشمگین شدن، ابراز محبت و حس آرامش داشتن از مصادیق هیجان هستند.
- رشد هیجانی فرایندی پیچیده است که مستلزم آگاهی از هیجانات خود کودک و هیجانات اطرافیان کودک (به‌خصوص مادر) است و کودکان با دریافت واکنش دیگران، به هیجانات خود جهت می‌دهند؛ یعنی بروز هیجان مشروط به آگاهی فرد و رابطه دوطرفه کودک با مادرش است.
- کودکان در تشخیص هیجانات اطرافیان خود ماهر نیستند و دچار اشتباه می‌شوند.
- کودک ممکن است واکنش مادر را به شکسته شدن لیوان، به نشانه هیجان مثبت درک کند و برای دریافت مجدد این هیجان، رفتارش را تکرار کند.
- رشد هیجانی در کودک، معطوف به سه هیجان ساده ترس، خشم و محبت است. با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان (به‌خصوص مادر)، سه هیجان فوق به هیجان‌های مرکب دیگر چون احساس پشیمانی، سپاس‌گزاری، احساس گناه و ترحم تعمیم پیدا می‌کنند.
- ساده یا پیچیده بودن هیجان براساس نوع بروز آن مشخص می‌شود. بروز هیجانات ساده تحت تأثیر نظام پردازش فردی نیست و غالباً به یک صورت (صورت مشابه) پدیدار می‌شود. بروز هیجانات مرکب با توجه به نوع ارزیابی ظهور متفاوتی دارد.
- رشد هیجانی در انسان نسبت به حیوانات به دلیل آگاهی بیشتر و برقراری تعامل با محیط بازتر و متنوع‌تر، رشد یافته‌تر است.
- حیوانات در تجربه هیجانات ساده با انسان‌ها مشترک هستند.

رشد اجتماعی کودک

انسان موجودی اجتماعی است و از بودن با دیگران لذت می‌برد. آگاهی از این ویژگی مهم، در مراحل رشد به تدریج حاصل می‌شود و او را اجتماعی‌تر می‌کند.

قاعده‌مند شدن و اجتماعی‌شدن بازی کودکان در مسیر رشد، بیانگر رشد اجتماعی آن‌هاست.

ترتیب رشد اجتماعی کودک

- ۲ تا ۳ ماهگی لبخند اجتماعی (اولین علامت رشد اجتماعی)
- ۸ ماهگی (۷، ۸ ماهگی) ترس از غریبه
- ۲ تا ۳ سالگی بازی‌های موازی
- دوره دبستان علاقه به بازی با هم‌جنسان خود (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها)

بررسی گزینه‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): نادرست: زمانی که کودک مهارتی جسمانی را کسب می‌کند که پیش از آن نداشته است، مثلاً غلت بزند در حالی که پیش‌تر چنین توانایی‌ای نداشته است، تغییر او کیفی و اساسی است.

گزینه (۲): نادرست: رشد اجتماعی کودکان مسیری متفاوت با عبارت صورت سؤال دارد، یعنی ابتدا در ۲، ۳ ماهگی لبخند اجتماعی ظهور کرده و سپس برای اولین بار در ۷، ۸ ماهگی ترس از غریبه دیده می‌شود.

گزینه (۳): درست: رسیدن به هر توانایی در فرایند رشد، مصداق رشد کیفی و اساسی بوده و افزایش مهارت در آن حوزه، مصداق رشد کمی است. برای مثال کودکی که بتواند برای بار اول راه برود، تغییری کیفی را تجربه کرده است و در فرایند افزایش مهارت راه رفتن رشد او کمی است.

گزینه (۴): نادرست: کودکان در ابتدای مسیر رشد هیجانی خود توانایی زیادی در تشخیص نوع هیجان‌های دیگران ندارند و ممکن است برداشت اشتباهی از هیجان و عواطف دیگران داشته باشند. این سوء تعبیر حداقل تا دوسالگی ادامه دارد.

مادری دو لیوان شیر پیش‌روی فرزندان دوقلوی سه‌ساله خود می‌گذارد. لیوان «الف» ظرفی ساده اما قیمتی است که کیفیت خوبی دارد و لیوان «ب» ظرفی ارزان اما پر زرق و برق است که پیچ‌وتاب‌هایی تزیینی دارد. کدام کودک نسبت به شرایط اعتراض می‌کند؟ چرا؟

- ۱) کودکی که لیوان «ب» پیش‌روی اوست. - باور دارد مزه شیر به لیوانی که در آن ریخته شده، ربطی ندارد.
- ۲) کودکی که لیوان «ب» پیش‌روی اوست. - باور دارد لیوان خودش کیفیت بهتر و قیمت بیشتری دارد.
- ۳) کودکی که لیوان «الف» پیش‌روی اوست. - باور دارد مادر فرزند دیگر را بیشتر دوست دارد.
- ۴) کودکی که لیوان «الف» پیش‌روی اوست. - باور دارد شیر لیوان دیگر، بیشتر و خوش‌مزه‌تر است.

پاسخ گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درسی Box

رشد شناختی کودک

● به رشد توانایی‌های مرتبط با فرایندهایی همچون توجه، ادراک، حافظه، استدلال، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری و توانایی‌های زبانی کودک اطلاق می‌شود.

● **مثال** اگر شیشه‌شیر کودکی دوماهه را پشت خود قایم کنیم، کودک به دنبال آن نمی‌گردد، اما اگر این آزمایش را برای کودکی ۱۰ ماهه تکرار کنیم، او به دنبال شیشه‌شیر پنهان شده می‌گردد. این تغییر نشان‌دهنده رشد شناختی کودک است.

● کودکان قبل از دبستان (۴، ۵ سالگی) پردازش ادراکی دارند.

● **مثال** اگر پیش‌روی کودک دو لیوانی که حاوی شیر یکسان هستند بگذاریم در حالی که یکی از لیوان‌ها بلندتر است، کودک به سبب پردازش ادراکی خود، لیوان شیر بلندتر را انتخاب می‌کند، زیرا فکر می‌کند شیر بیشتری در آن است.

● **مثال** اگر برای کودکی چهارساله دو هدیه ببریم، او هدیه بزرگ‌تر را بیشتر دوست دارد، زیرا به دلیل پردازش ادراکی خود فکر می‌کند هدیه بزرگ‌تر، ارزشمندتر است.

کودکان تا سنین پیش از دبستان (۴، ۵ سالگی) پردازش ادراکی دارند، یعنی برای فهم دنیا به ظاهر پدیده‌ها توجه می‌کنند. به همین خاطر است که هر دو کودک باور دارند لیوان «ب» که ظاهر بهتری دارد، حاوی شیر بیشتر و خوش‌مزه‌تری است و کودک دیگر نسبت به شرایط اعتراض خواهد کرد.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

۴۰

موارد کدام گزینه توضیحی درست در رابطه با عبارات زیر است؟

- در سال نخست پس از شروع تغییرات بلوغ، نوجوانان احساس عدم تناسب جسمانی می کنند.
- در سنین نوجوانی، مغز و سیستم های عصبی تغییرات شگفت انگیزی دارند.
- والدین نوجوانان معمولاً با پیدایش آن دسته از تغییراتی متوجه بلوغ فرزندان شان می شوند که قابل مشاهده هستند.
- ۱) تأخیر رشد عضلات نسبت به افزایش قد - رشد شناختی - ویژگی های اولیه جنسی
- ۲) تأخیر افزایش وزن نسبت به رشد عضلات - رشد شناختی - ویژگی های ثانویه جنسی
- ۳) تأخیر افزایش وزن نسبت به رشد عضلات - رشد جسمانی - ویژگی های اولیه جنسی
- ۴) تأخیر رشد عضلات نسبت به افزایش قد - رشد جسمانی - ویژگی های ثانویه جنسی

پاسخ گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

رشد جسمانی و بلوغ جنسی

شدیدترین و گسترده ترین تغییرات زیستی در این دوره اتفاق می افتد که به نوجوان احساس توانمندی زیادی می دهد.

تغییرات جسمانی در نوجوانی

- رشد مغز و سیستم عصبی
- رشد استخوانی و عضلانی (رشد عضلانی در حدود یک سال بعد از افزایش وزن و قد)
- اندام های داخلی رشد می کنند که این تغییر باعث می شود نوجوان احساس توانمندی زیادی کند.
- اندازه و ظرفیت شش سه برابر و اندازه قلب دو برابر شده و حجم کلی خون افزایش می یابد.
- **بلوغ جنسی** (تغییر اساسی دوره نوجوانی) مرحله ای است که در آن **رشد جنسی** رخ می دهد. رشد جنسی یعنی وقوع تغییرات مربوط به جنس.
- تغییرات نوجوان در دوران بلوغ به دو دسته تقسیم می شوند:

۱) ویژگی های جنسی اولیه: تغییراتی که به صورت **مستقیم بر توانایی تولیدمثل** تأثیر می گذارند.

مثال توانایی باروری در دختران و پسران

۲) ویژگی های جنسی ثانویه: تغییراتی که جزئی از علائم رشد هستند و **قابل رؤیت اند**.

مثال رویش موی صورت در پسران و تغییرات توزیع بافت چربی در دختران

دو وجه تمایز بین ویژگی های اولیه و ثانویه جنسی وجود دارد: ۱) ویژگی های اولیه، مستقیم بر توانایی تولیدمثل اثر دارند و ویژگی های ثانویه ندارند. ۲) ویژگی های ثانویه قابل رؤیت اند، اما ویژگی های اولیه قابل رؤیت نیستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارات:

عبارت اول: رشد عضلات در حدود یک سال پس از افزایش قد و وزن نوجوانان اتفاق می افتد و به همین سبب نوجوانان در دوره بلوغ احساس بدقوارگی و عدم تناسب اندام می کنند.

عبارت دوم: رشد مغز و سیستم عصبی، بخشی از رشد سنین نوجوانی و بخشی از رشد جسمانی اوست که پیامدهایی در حوزه رشد شناختی نوجوانان دارد؛ به مانند تغییرات فیزیولوژیک و هورمونی که بخشی از تغییرات جسمانی هستند که پیامدهایی در حوزه رشد هیجانی نوجوانان دارند.

عبارت سوم: تغییرات جنسی نوجوانان در فرایند بلوغ به دو دسته اولیه و ثانویه تقسیم می شود؛ ویژگی های اولیه جنسی که مستقیماً بر توانایی تولیدمثل تأثیر گذاشته، اما قابل رؤیت نیستند و ویژگی های ثانویه جنسی که قابل مشاهده هستند، اما مستقیماً بر توانایی تولیدمثل نوجوان تأثیر نمی گذارند، مانند رویش موهای زائد.

کنکور

کدام عبارت، در خصوص رشد جسمانی در دورهٔ نوجوانی درست است ؟ (سؤال ۲۶۷ کنکور انسانی ۱۳۹۹ (تارج از کشور))

- (۱) رشد جسمانی به تدریج صورت می‌گیرد.
- (۲) اندازه و ظرفیت شش و قلب افزایش پیدا می‌کند.
- (۳) تناسب اندازهٔ بدن به سرعت و ناگهانی به ثبات می‌رسد.
- (۴) یک سال قبل از افزایش قد و وزن، ماهیچه‌ها رشد بیشتری می‌کنند.

سامان از پدرش می‌خواهد برای او دوچرخه‌ای تازه بخرد و پدر خرید دوچرخه را مشروط به بستن قرارداد کاری تازه‌ای می‌کند، اما برای سامان سؤال پیش نمی‌آید که «اگر قرارداد تازه بسته نشد، دوچرخه چه می‌شود». با توجه به این توضیحات، احتمالاً سامان چند ساله است؟

(۲) دوازده‌ساله

(۱) ده‌ساله

(۴) شانزده‌ساله

(۳) چهارده‌ساله

پاسخ گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

رشد شناختی نوجوان

- برای اولین بار در این دوره تفکر فرضی شکل می‌گیرد، یعنی در پیش‌بینی یک موقعیت از **احتمال‌های مختلف** بهره می‌برند. در حالی که در دوره کودکی، مبنای استدلال، واقعیت‌های ملموس و بیرونی است.
- **مثال** مادری به دو فرزند خود مقداری پول داده و از آن‌ها می‌خواهد تا پودر لباس‌شویی برند خاصی را بخرند. سوسن که کودک است به مادر چشم گفته و از خانه خارج می‌شود، اما سمیه که نوجوان است، در نظر می‌گیرد که اگر مغازه آن برند خاص را نداشت چه باید بکند؟ پس از مادر می‌پرسد: «مادر اگر نداشت، برند دیگری بگیرم؟»
- توجه نوجوانان نسبت به کودکان **گزینشی‌تر** است، در نتیجه بر اطلاعات مرتبط بهتر متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر بهتر سازگار می‌شوند.
- نوجوانان بهتر از کودکان قادر به رمزگردانی، اندویش و بازیابی اطلاعات هستند.
- نوجوانان به دنبال راه‌های تقویت حافظه خود هستند. به این نوع مهارت‌آموزی **فراحافظه** می‌گویند.
- نوجوانان برخلاف کودکان قادر به ظرفیت‌سازی حافظه خود هستند.
- نوجوانان برخلاف کودکان قادر به نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه هستند، در حالی که کودکان بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌هایشان اشراف ندارند.
- سرعت تفکر در دوره نوجوانی افزایش می‌یابد، در نتیجه در یک لحظه اطلاعات بیشتری در حافظه آن‌ها نگه داشته می‌شود.
- سبک پردازش کودکان ادراکی و سبک پردازش نوجوانان **غالباً مفهومی** است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برای آن که حالت‌های بالقوه در موقعیت‌های مختلف در نظر گرفته شود، لازم است فرد به «تفکر فرضی» رسیده باشد، یعنی بتواند «اگرها» را در موقعیت پیش‌رو فرض کند. مثلاً در موقعیت صورت سؤال، سامان این حالت بالقوه را فرض کند که «اگر قرارداد تازه بسته نشد». توانایی تفکر فرضی برای اولین بار در دوره نوجوانی (از دوازده‌سالگی) شکل می‌گیرد و پیش از آن وجود ندارد، پس سامان سنی کمتر از ۱۲ سال دارد.

۴۲ با توجه به روایات زیر، تفاوت این دو نوجوان با هم چیست؟

- سعید با انرژی به دست آمده از بلوغش، احساس می کند دیگر نیازی ندارد زود به خانه برگردد و ترجیح می دهد تا جایی که می تواند در کوچه و خیابان با شیطنت انرژی اش را خالی کند.
- حامد برای آن که انرژی نوجوانی اش به هدر نرود، سعی می کند هر جمعه صبح با دوستانش کوه نوردی کند و هر هفته ارتفاع صعودشان را بیشتر کنند.

- ۱) رفتارهای محصول بلوغ، یکی نشان دهنده رشد و دیگری ناشی از اختلال
- ۲) پیامدهای رشد جسمانی، یکی پس از رشد اندام های داخلی و دیگری قبل از آن
- ۳) رفتارهای محصول هیجان، یکی مثبت و سازنده و دیگری مخرب و آزاردهنده
- ۴) پیامدهای رشد اجتماعی، یکی با در نظر گرفتن خانواده و دیگری بی توجه به آن

پاسخ گزینه ۳

زیر مبهم: درس ۲

رشد هیجانی نوجوان

درسی Box

- به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک پذیری نوجوانان افزایش می یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می کند. نوجوانان تحریک پذیر هستند و در هیجانات و احساساتشان بی ثبات هستند.
- هیجانات منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند و در صورت هدایت نشدن و به کارگیری غلط آن ها، منجر به رفتارهای مخرب و پرخطر می شوند؛ بنابراین لازم است نوجوان مهارت هایی مانند کنترل خشم و ورزش کردن را بیاموزد تا هیجان های خود را در جهت صحیح به کار بگیرد.

مثال به کارگیری مثبت هیجانات: ورزش کردن به صورت فشرده

مثال به کارگیری منفی هیجانات: مزاحم رانندگان شدن و لذت بردن از آن

نوجوانان به سبب تغییرات هورمونی و فیزیولوژیکی مملو از هیجانات هستند، تحریک پذیر بوده و حالات هیجانی آن ها بی ثبات است. هیجان ها ذاتاً منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند، اما در صورت هدایت نشدن و به کارگیری غلط آن ها، به رفتارهای مخرب و پرخطر منجر می شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(روان شناسی - فعالیت ۲ - صفحه ۸ کتاب درسی)

۱) به دو مثال زیر توجه کنید.

- بهنام برای هدایت هیجان هایش، تصمیم می گیرد هفته ای سه روز به صورت فشرده تمرین های ورزشی انجام دهد.
 - پوریا مدتی است تصور می کند بسیار پرنرژی است. او برای نمایش توان خویش، هر روز به همراه برخی از دوستان، در معابر شهری، مزاحم راننده ها می شود و از این کار احساس لذت می کند.
- هر دو مثال، محصول هیجان است، اما یک رفتار، مثبت و سازنده و دیگری مخرب و آزاردهنده است. شما چه رفتار مثبت و منفی دیگری در استفاده از هیجان ها را می شناسید؟ از هر مورد یکی را توضیح دهید.
- ۲) به نظر شما مهارت های شناخت، ارزیابی و کنترل هیجان چه نوع مهارت هایی هستند؟ تا کنون در این زمینه تجربه ای داشته اید؟

کتاب
درسی

درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آورده شده است؟

- رشد درک اخلاقی در دورهٔ نوجوانی بر پایهٔ رشد شناختی و رشد اجتماعی در این دوره است.
- در کارنامهٔ آزمون‌های آزمایشی، تراز فرد معادل خود حقیقی و پیش‌بینی رتبه خود آرمانی فرد است.
- صرف دانستن خوب یا بد بودن امری موجب رفتار یا ممانعت از رفتار در افراد نمی‌شود.
- اگر داوطلب کنکوری دائماً در خیال کسب رتبهٔ مورد علاقهٔ خود باشد، ممکن است درشش آسیب ببیند.

(۱) درست - درست - درست - درست - نادرست - درست - درست

(۲) درست - نادرست - درست - درست - نادرست - درست - درست

(۳) نادرست - نادرست - نادرست - درست - نادرست - نادرست - نادرست

(۴) نادرست - نادرست - درست - درست - نادرست - درست - درست

پاسخ گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

رشد درک اخلاقی نوجوان

- تحول اخلاقی و ارزشی در نوجوانی بیش از هر دورهٔ دیگری است.
- **رشد سریع شناختی** موجب می‌شود نوجوان بهتر بتواند دربارهٔ مسائل اخلاقی، ارزشی و دینی قضاوت کند و واکنش دقیق‌تری نشان دهد. هرچند رشد درک اخلاقی به شکل‌گیری سایر عناصر شناخت و **وابسته** است، اما برای این که شناخت به اخلاق منتهی شود، باید به **عقاید، باورها و ارزش‌های فرد** تبدیل شود.

مثال فردی می‌داند سیگار کشیدن برای سلامت بدن مضر است یا کسی که با وجود دانستن اهمیت مسواک سهل‌انگاری می‌کند. رشد شناختی برای رشد درک اخلاقی شرط لازم بوده، اما شرط کافی نیست.

- به سبب **بستر روابط اجتماعی بیشتر و بروز احساس خودمختاری و استقلال نسبت به خانواده**، نوجوان با مسائل اخلاقی و ارزشی بیشتر درگیر می‌شود و زمینه‌های رشد اخلاقی در نوجوان افزایش می‌یابد.

مثال صادق و مهربان بودن، دیندار و انسان‌دوست بودن، به مصالح خود اهمیت دادن و مسائل دیگران اهمیت نداشتن، راستگوبودن، کمک به دیگران، قانع به حق خود بودن و سوء استفاده نکردن

خود آرمانی و خود واقعی

- خود آرمانی: ویژگی‌هایی که فرد دوست دارد داشته باشد یا به عبارتی ایده‌آل‌های فرد را شامل می‌شود.
- خود واقعی: ویژگی‌هایی که فرد در واقعیت دارد.
- در روند طبیعی زندگی انتظار می‌رود نوجوان برای رسیدن به خود آرمانی، یعنی کم کردن فاصلهٔ میان خود واقعی و آرمانی **تلاش** کند.
- بسیاری از نوجوانان به جای تلاش کردن برای کم کردن این فاصله، رویاپردازی می‌کنند. هرچند این رویاپردازی **غیرطبیعی نیست**، ولی استفادهٔ مکرر از آن موجب **افت عملکرد تحصیلی و سایر عملکردها** می‌شود.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: درست: رشد سریع شناختی موجب می‌شود نوجوانان بهتر بتوانند دربارهٔ مسائل اخلاقی، ارزشی و دینی قضاوت کنند و به همین دلیل رشد درک اخلاقی به رشد شناختی وابسته است. هم‌چنین به سبب بستر روابط اجتماعی بیشتر و بروز احساس خودمختاری و استقلال نسبت به خانواده، نوجوانان با مسائل اخلاقی و ارزشی بیشتر درگیر می‌شوند و زمینه‌های رشد اخلاقی در نوجوانان افزایش می‌یابد و به همین دلیل رشد درک اخلاقی به رشد اجتماعی وابسته است.

عبارت دوم: نادرست: خود واقعی شامل ویژگی‌هایی است که فرد دارد، مثلاً تراز یا رتبه‌ای که در آزمون آزمایشی کسب کرده است. پیش‌بینی رتبه براساس کارنامهٔ آزمون آزمایشی هم نشان‌دهندهٔ رتبه‌ای است که براساس شرایط موجود، فرد در کنکور کسب می‌کند، پس خود واقعی او را تشکیل می‌دهد. خود آرمانی در این موقعیت معادل رتبه‌ای است که فرد دوست دارد کسب بکند.

عبارت سوم: درست: رشد شناختی برای این که به رفتار اخلاقی منتهی شود، باید به عقاید، باورها و ارزش‌های فرد تبدیل شود؛ یعنی صرف رشد شناختی موجب افزایش رفتار اخلاقی نیست. به بیان دیگر، رشد شناختی شرط لازم برای رشد اخلاقی هست، اما شرط کافی نیست.

عبارت چهارم: درست: استفادهٔ مکرر از رویاپردازی برای تصور رسیدن به خود آرمانی، موجب افت عملکرد تحصیلی و سایر عملکردهای او می‌شود.

برخی از گذشتگان بر این باور بودند که باز و بسته کردن بی‌هدف قیچی یا زدن ناخن‌های دست به همدیگر موجب بروز مشاجره و دعوا می‌شود. درستی و نادرستی عبارت‌های زیر در رابطه با این باور، در کدام گزینه آمده است؟

- این باور گذشتگان معادل دومین هدف علم تجربی است.
- این گزاره، فرضیه‌ای است که می‌بایست برای پذیرفته‌شدن براساس مشاهده تجربی بررسی شود.
- تذکر مادر بزرگی متناسب با این باور به فرزندان خود و اعتقاد به آن، به ترتیب مصداق رفتار و شناخت در تعریف روان‌شناسی است.

(۲) نادرست - نادرست - نادرست

(۱) درست - نادرست - درست

(۴) نادرست - درست - نادرست

(۳) درست - درست - درست

پاسخ گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: درست: در این باور دلیل و علت «بروز مشاجره و دعوا»، «باز و بسته کردن قیچی» یا «زدن ناخن‌ها به یکدیگر» دانسته شده است، به همین خاطر این گزاره ناظر به هدف تبیین یا همان دومین هدف علم تجربی است.

عبارت دوم: نادرست: فرضیه‌ها برآمده از دانش و تجربه «دانشمندان» هستند که در جریان «روش علمی» براساس مشاهده تجربی سنجیده می‌شوند، در حالی که این گزاره نه از جانب دانشمندان بیان شده، نه در جریان علم تجربی مطرح شده است تا «فرضیه» دانسته شود.

عبارت سوم: درست: تذکر مادر بزرگ به دلیل قابل مشاهده بودن، مصداق رفتار بوده و باور او به این گزاره به دلیل قابل مشاهده نبودن (به صورت مستقیم) مصداق شناخت است.

دانشمندی به نام فیلیپ زیمباردو در آزمایشی مشهور به نام «زندان استنفورد»، زیرزمین دانشگاه استنفورد را به شکل زندان درآورده و با شرکت دانشجویان خود در قالب دو گروه زندانی و زندانبان، رفتارهای آن‌ها را زیر نظر گرفت تا رفتارهای پرخاشگرانه و شرورانهٔ آدمی را مطالعه کند. او در طی این فرایند از کدامیک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات بهره برده است؟

- (۱) آزمایش
(۲) مشاهدهٔ آزمایشگاهی
(۳) آزمون
(۴) مشاهدهٔ طبیعی

پاسخ گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی

(۱) مشاهده:

می‌بایست با ثبت دقیق و به دور از تعصب یا پیش‌داوری باشد.

مثال مشاهدهٔ رفتار نوع‌دوستانهٔ حیوانات، مشاهدهٔ الگوهای حرکتی نوزادان با فیلم‌برداری از آن‌ها، مشاهدهٔ واکنش‌های هیجانی طرفداران تیم‌های ورزشی با فیلم‌برداری از آن‌ها

(۲) پرسش‌نامه:

مسائلی که به صورت مستقیم قابل مشاهده نیستند، از طریق پرسش‌نامه‌ها مطالعه می‌شوند.

در پرسش‌نامه محقق از خود فرد در مورد رفتار یا افکار خاص او می‌پرسد. پرسش‌نامه‌ها به صورت‌های مختلف؟؟ گذاری می‌شوند.

پرسش‌نامه باید دقیق و معتبر باشد.

(۳) مصاحبه:

برای بررسی موضوعاتی که نمی‌توان به صورت مستقیم مشاهده کرد و یا با کمک پرسش‌نامه مطالعه کرد.

محقق براساس پاسخ‌های دریافت‌کرده، پرسش بعدی خود را معلوم و مصاحبه را هدایت می‌کند.

مصاحبه برخلاف گفت‌وگوی عادی، هدفمند و سازمان‌یافته است.

(۴) آزمون (آزمایش):

بیش از هر روش دیگر، افراد عادی جامعه با استفاده از آزمون‌های روان‌شناختی مواجه می‌شوند.

ابزاری برای **کمی کردن** ویژگی‌های روان‌شناختی است.

ساخت آزمون‌ها بسیار دشوار و محصول فرایند پیچیده‌ای است.

آزمون‌ها باید دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری کنند که برای آن ساخته شده‌اند.

آزمون‌ها باید در دفعات متعدد اجرا نمرهٔ یکسان یا تقریباً یکسانی بدهند.

متخصصان نباید مشخصات و اطلاعاتی که در تحقیقات خود به دست آورده‌اند را به صورت عمومی و برای دیگران منتشر کنند.

روش‌های مبتنی بر علم اعصاب

امروزه برخی از دانشمندان برای مطالعهٔ روان‌شناسی از شواهد به‌دست‌آمده از عملکرد مغز استفاده می‌کنند.

تصویربرداری تشدید مغناطیسی MRI

نوار مغزی مغناطیسی MEG

تحریک مغناطیسی سراسر مجسمه TMS

با استفاده از این فنون، روان‌شناسان به مطالعهٔ دقت مکانی و زمانی مناطق مختلف مغز به هنگام انجام یک فعالیت ذهنی می‌پردازند.

مشاهده هم می‌تواند در محیط طبیعی و بدون مداخله انجام شده و هم در شرایط آزمایشگاهی و پس از مداخله و دستکاری محیط انجام شود. مشاهدهٔ آزمایشگاهی همان کاری است که فیلیپ زیمباردو انجام داده است، یعنی با مداخله و دستکاری محیط، شرایطی را ایجاد کرده تا رفتار آزمودنی‌ها را در شرایطی خاص مشاهده کرده و بسنجد و از رفتارهای آن‌ها اطلاعاتی برای بررسی روان‌شناختی خود جمع‌آوری کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• عَيْنَ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ: (٤٦ - ٥٢)

﴿رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾: ٤٦

- (۱) ای پروردگار ما، ما ایمان آوردیم پس ما را ببامرز و به ما مهربانی کن، زیرا تو بهترین مهربان هستی.
- (۲) پروردگارا، ما ایمان آورده‌ایم پس ما را ببامرز و به ما رحم کن در حالی که تو خوب‌ترین مهربانان هستی.
- (۳) ای خدای ما، ما مؤمن هستیم پس ما را ببامرز و با ما مهربان باش در حالی که تو بهترین مهربانان هستی.
- (۴) پروردگار ما، ما ایمان داریم پس ما را مورد آموزش قرار بده و مهربانی کن چون بهترین مهربان هستی.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست؛ پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرین، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارن!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: درس ۲

«آمَنَّا» چه نوع فعلیه و «ارْحَم» چه‌طوری ترجمه می‌شه؟

کلمات مهم: «رَبَّنَا»: پروردگارا / «آمَنَّا»: ایمان آورده‌ایم / «اغْفِرْ»: ببامرز / «ارْحَمْنَا»: به ما رحم کن / «خَيْرُ الرَّاحِمِينَ»: خوب‌ترین مهربانان
بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): مهربانی کن (معادل درستی برای فعل «ارْحَم» نیست). - مهربان (مفرد است در حالی که «الرَّاحِمِينَ» جمع است).
- گزینه (۳): ای خدای ما («پروردگار» معادل «رَبِّ» است، نه «خدا»). - مؤمن هستیم (اسم است و معادل درستی برای «آمَنَّا» فعل ماضی نیست). - مهربان باش (مانند گزینه (۱)).
- گزینه (۴): ایمان داریم (معنای مضارع می‌دهد در حالی که «آمَنَّا» ماضی است). - مهربانی کن (مانند گزینه (۱)). - مهربان (مانند گزینه (۱)).

(عربی، زبان قرآن (۲) - تمرین ۱ صفحه ۷ کتاب درسی)

اخْتِيارُ نَفْسِكَ: تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ.

﴿... رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ الْمُؤْمِنُونَ: ۱۰۹

کتاب
درسی

«لَقَمَانُ الَّذِي قَدْ عُرِفَ بِالْحَكِيمِ قَدْ مَلَإَتْهُ مَوَاعِظُ قِيَمَةٍ وَ نَهَاءٌ عَنِ التَّبَخُّثِ وَ أَوْصَاءٌ إِلَى تَجَنُّبِ الْكِذْبِ!»:

- (۱) لقمان که به حکیم معروف بود، به فرزند خود پندهای ارزشمندی را تقدیم کرد و او را از فخرفروشی بازداشت و به دوری کردن از دروغ سفارش کرد!
- (۲) لقمان همان کسی است که به حکیم شناخته شده بود و به فرزندش پندهای گران‌قیمتی را تقدیم کرد تا او را از فخرفروشی باز دارد و او را به دوری از دروغگویی سفارش کرد!
- (۳) لقمان که به حکمت معروف شده بود با تقدیم کردن موعظه‌هایی ارزشمند به پسرش او را از فخرفروشی نهی کرد و به او سفارش کرد که از دروغگویان دوری کند!
- (۴) لقمان کسی است که به حکیم معروف بود، به پسرش اندرزهای پربهایی را تقدیم کرد و او را از فخرفروشی نهی کرد و به او سفارش کرده بود که از دروغگو دوری کند!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنین، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

«قَدْ» فعله یا مصدر؟ «الْكَذِبِ» چه معنایی دارد؟

Hint

درس‌Box

کلمه‌هایی مانند «الَّذِي، الَّذِينَ، الَّتِي» موصول نام دارند. معمولاً کاربرد این کلمات به دو شکل است:

(۱) معنای «که» (۲) معنای «کسی که»

اگر این کلمات بعد از اسم ال‌دار یا اسم خاص بیایند، معمولاً معنای «که» دارند:

مثال الطالب الَّذِي: دانش‌آموزی که ... / لقمان الَّذِي: لقمان که ...

ولی اگر ابتدای جمله یا بعد از ضمائر بیایند، معنای «کسی که» می‌دهند:

مثال الَّذِي جَاءَ إِلَيَّ كَانُ وَالِدِي: کسی که به سوی من آمد، پدرم بود.

اللهُ هُوَ الَّذِي خَلَقَنَا: خدا همان کسی است که ما را آفرید.

کلمات مهم: «الَّذِي»: که / «قَدْ عُرِفَ»: معروف بود / «قَدْ» تقدیم کرد / «مَوَاعِظُ قِيَمَةٍ»: پندهای ارزشمندی / «نَهَاءٌ»: بازداشت / «عَنِ التَّبَخُّثِ»: از فخرفروشی / «أَوْصَاءٌ»: او را سفارش کرد / «تَجَنُّبٌ»: دوری کردن / «الْكَذِبِ»: دروغ بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۲): همان کسی است که («الَّذِي» بعد از اسم خاص معنای «که» می‌دهد). - شناخته شده بود («قَدْ عُرِفَ»، «فعل ماضی نقلی» است که به اشتباه بعید ترجمه شده). - تا باز دارد («و» به اشتباه «تا» ترجمه شده و «نَهَاءٌ» ماضی است که مضارع التزامی ترجمه شده).

گزینه (۳): حکمت («حکیم» اسم است نه مصدر) - معروف شده بود (مانند گزینه (۲)) - تقدیم کردن (مصدر است در حالی که «قَدْ» فعل ماضی است). - دروغگویان («الْكَذِبِ» مصدر است نه اسم). - دوری کند («التَّجَنُّبُ» مصدر است، نه فعل).

گزینه (۴): کسی است که (مانند گزینه (۲)) - سفارش کرده بود («أَوْصَى» ماضی ساده است نه بعید) - دروغگو (اسم است در حالی که «الْكَذِبِ» مصدر است). - دوری کند (مانند گزینه (۳))

«قَدْ + فعل ماضی» معنای ماضی نقلی می‌دهد.

نکته

«إِسْمَحُوا لِأَطْفَالِكُمْ أَنْ يُجَرِّبُوا أَعْمَالاً مَا فَعَلُوها فِي الْمَاضِي وَ لَا تُعَاقِبُوهم عِنْدَمَا يَخْطِئُونَ!»:

- (۱) به فرزندان خود اجازه بدهید کارهایی را که قبلاً انجام نداده‌اند، تجربه کنند و آنان را برای خطاهایی که انجام می‌دهند، مجازات نکنید!
- (۲) باید به فرزندان اجازه بدهید کارهایی را که در گذشته انجام نداده‌اند، تجربه کنند و وقتی اشتباه می‌کنند، نباید آنان را مجازات کنید!
- (۳) به فرزندان فرصت تجربه کارهایی را بدهید که در گذشته انجام نداده‌اند و وقتی که دچار اشتباه می‌شوند، آن‌ها را مجازات نکنید!
- (۴) به فرزندان اجازه بدهید تا کارهایی را که در گذشته انجام نداده‌اند، تجربه کنند و زمانی که اشتباه می‌کنند، آنان را مجازات نکنید!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنید، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

توی ترجمه امر و نهی مخاطب از «باید»، «نباید» استفاده می‌کنیم یا نه؟

کلمات مهم: «اسمحوا»: اجازه بدهید / «لأطفالکم»: به فرزندان خود، به فرزندان / «أن يجربوا»: که تجربه کنند / «ما فعلوا»: انجام نداده‌اند / «في الماضي»: در گذشته / «لا تعاقبوهم»: آنان را مجازات نکنید / «عندما»: زمانی که / «يخطؤون»: اشتباه می‌کنند بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): خطاهایی که انجام می‌دهند (ترجمه درستی برای «يخطؤون» نیست). - «عندما» ترجمه نشده است.
- گزینه (۲): باید ... اجازه بدهید (برای فعل امر مخاطب به هیچ وجه از «باید» استفاده نمی‌کنیم؛ پس «اجازه دهید» درست است). - فرزندان (ضمیر در «أطفالکم» ترجمه نشده است). - نباید ... مجازات کنید («مجازات نکنید» فعل نهی مخاطب هم هیچ وقت با «نباید» نمی‌آید).
- گزینه (۳): فرصت بدهید (معادل درستی برای «اسمحوا» نیست). - تجربه (اسم است در حالی که «يجربوا» فعل است). - دچار اشتباه می‌شوند (معادل درستی برای «يخطؤون» نیست).

«لَمَّا تَعَرَّفَ الشَّعْرَاءُ الْإِيرَانِيِّونَ عَلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ اسْتَفَادُوا مِنْهَا فِي أَشْعَارِهِمْ وَ أَنْشَدُوا أُبَيَاتاً مَمْرُوجَةً بِهَا وَ سَمَّوْهَا «الْمُلَمَّعَات»!»:

- (۱) شاعران ایرانی وقتی که با زبان عربی آشنا شدند، آن را در شعرهای خود به کار بردند و بیت‌هایی را سرودند که آمیخته به آن بود و آن‌ها را «مُلَمَّع» نام‌گذاری کردند!
- (۲) زمانی که شاعران ایرانی زبان عربی را شناختند از آن در شعرهایشان استفاده کردند و ابیاتی آمیخته با آن را سرودند و آن‌ها را ملَمَّع نامیدند!
- (۳) وقتی که شاعران ایرانی با زبان عربی آشنا شدند، از آن در شعرهای خود استفاده کردند و ابیاتی را آمیخته با آن سرودند که ملَمَّع نامیده شدند!
- (۴) هنگامی که شاعران ایرانی با زبان عربی آشنا شدند، از آن در شعر خود بهره بردند و ابیاتی را با آمیختن با آن سرودند و آن‌ها را ملَمَّع نامیدند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

«أُبَيَاتاً مَمْرُوجَةً» چه نوع ترکیبیه؟

کلمات مهم: «لَمَّا»: زمانی که / «تَعَرَّفَ»: شناختند، آشنا شدند / «الشَّعْرَاءُ الْإِيرَانِيِّونَ»: شاعران ایرانی / «استفادوا»: استفاده کردند / «أَشْعَارِهِمْ»: شعرهایشان / «أَنْشَدُوا»: سرودند / «أُبَيَاتاً مَمْرُوجَةً»: ابیاتی آمیخته / «سَمَّوْهَا»: آن‌ها را نامیدند
بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): بیت‌هایی را که ... آمیخته («أُبَيَاتاً مَمْرُوجَةً» ترکیب وصفی است که باید پشت هم ترجمه شود نه به صورت جمله).
- گزینه (۳): ابیاتی را آمیخته («أُبَيَاتاً مَمْرُوجَةً» ترکیب وصفی است که باید پشت هم ترجمه شود؛ ولی در این جا «آمیخته» به صورت قید ترجمه شده است.) - که ... نامیده شدند (اولاً «که» ترجمه درستی برای «و» نیست، ثانیاً «سَمَّوْهَا» معلوم است، نه مجهول) ← آن‌ها را ... نامیدند.
- گزینه (۴): شعر خود («أَشْعَار» جمع است نه مفرد) - بهره بردند (معادل درستی برای «استفادوا» نیست) - ابیاتی را با آمیختن (مانند گزینه (۱)، در ضمن «آمیختن» مصدر است و ترجمه درستی برای «مَمْرُوجَةً» آمیخته نیست).

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنین، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین و حواستون به نحوه ترجمه ترکیبات وصفی و اضافی باشه!

- (۱) الْبُعْدُ عَنِ الَّذِينَ تُحِبُّهُمْ يُمَرِّرُ الْعَيْشَ: دوری از کسانی که دوستشان داریم باعث تلخی زندگی می‌شود!
- (۲) الشَّاتِمُ يَجْعَلُ نَفْسَهُ مُهَانًا فِي عَيْنِ النَّاسِ: دشنامگو خود را در چشم‌های مردم خوار می‌گرداند!
- (۳) مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ يَهْجُرُ الْأَحَبَّةَ وَالْأَقْرَبَاءَ: کسی که بداخلاق باشد دوستان و نزدیکان او را ترک می‌کنند!
- (۴) أَرْجُو أَنْ أَدْنُوَ إِلَى مَقَامٍ فِيهِ رِضَا اللَّهِ: دوست دارم به مقامی برسم که خشنودی خداوند در آن است!

مشاوره این تست‌های چهارعبارتی دو تا سؤال تو کنکور داره که نقطه‌ضعف خیلی از داوطلب‌ها به حساب میاد. با تمرین کافی می‌شه حسابی از رقبا جلو افتاد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: درس‌های ۱ و ۲

«أرجو» به چه معناست؟

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

کلمات مهم گزینه درست: «الشاتم»: دشنامگو / «يجعل»: می‌گرداند / «نفسه»: خود را / «مهانا»: خوار / «في عين الناس»: در چشم‌های مردم
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه (۱): باعث تلخی زندگی می‌شود («يُمَرِّرُ» فعل مضارع متعدی است که «العيش» مفعول آن است). - ترجمه درست: «دوری از کسانی که دوستشان داریم، زندگی را تلخ می‌کند.»
گزینه (۳): بداخلاق باشد («سَاءَ خُلُقُهُ» به معنای «اخلاقش بد شد» است که به اشتباه به صورت اسم ترجمه شده است). - ترجمه درست: «کسی که (هر کس) اخلاقش بد شد (شود)، دوستان و نزدیکان او را ترک می‌کنند.»
گزینه (۴): دوست دارم («أرجو» به معنای «امید دارم» است). - برسم («أدنو» به معنای «نزدیک شوم» است). - ترجمه درست: «امید دارم به مقامی نزدیک شوم که خشنودی خدا در آن است.»

«در روز قیامت چیزی سنگین تر از خوی نیکو نیست!»:

- (۱) لیس شیء ثقیلاً کَالْخَلْقِ الْحَسَنِ فِي الْقِيَامَةِ!
- (۲) لَا يُوجَدُ شَيْءٌ ثَقِيلٌ كَحَسَنِ الْخَلْقِ فِي الْقِيَامَةِ!
- (۳) لیس شیءٌ أَثْقَلُ فِي الْقِيَامَةِ مِنَ الْخَلْقِ الْحَسَنِ!
- (۴) لَا يُوجَدُ فِي الْقِيَامَةِ شَيْءٌ أَثْقَلُ مِنْ حُسْنِ الْخَلْقِ!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل زمان افعال، بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کنید!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

«سنگین تر» و «نیست» به عربی چی می‌شن؟

درس Box

در ترجمه اسم‌های تفضیل (أَفْعَل، فُعْلَى) بسته به شرایط جمله و جایگاه اسم تفضیل از «تر» یا «ترین» استفاده می‌کنیم.

مثال «کبیر: بزرگ» ← «أكبر / کبری: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین»

«قلیل: کم» ← «أقل: کم‌تر، کم‌ترین»

کلمات مهم: «في القيامة»: در روز قیامت / «شيء»: چیزی / «أثقل»: سنگین تر / «الخلق الحسن»: خوی نیک / «ليس»: نیست

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): ثقیلاً (اسم تفضیل می‌خواهیم یعنی باید بر وزن «أَفْعَل: أثقل» بیاید).

گزینه (۲): لَا يُوجَدُ (معنای «وجود ندارد» می‌دهد نه «نیست») - ثقیل (مانند گزینه (۱)) - كحسن الخلق («ک» اضافی است و

ترتیب این ترکیب به هم خورده و درست آن «الخلق الحسن» (وصفی) است).

گزینه (۴): لَا يُوجَدُ (مانند گزینه (۲)) - حسن الخلق (مانند گزینه (۲))

(عربی، زبان قرآن (۲) - تمرین ۳ صفحه ۱۱ کتاب درسی)

لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنَ الْخَلْقِ الْحَسَنِ.

کتاب
درسی

«وَجَدْتَ رَاحَةَ الْوَدِّ إِنْ شَمَتَتْ رُفَاتِي» عَيْنُ الْأَنْسَبِ لمفهوم العبارة:

- (۱) خیزم به پای‌بوسیات از حُجرهٔ مزار روزی اگر نَهی تو مرا بر مزار، پا
(۲) فرداست ای رفیق، که از پاره‌های دل افشان کنی شکوفه و گل بر مزار من
(۳) مزار عاشقان را ماتم افروزی نمی‌باشد مگر گیسو پریشان کرده باشد بید مجنونی
(۴) چون زندگی به کام بُود مرگ مشکل است پروای باد نیست چراغ مزار را

مشاوره عبارتی که در صورت سؤال میاد حتماً داخل کتاب هست، اما عبارات سایر گزینه‌ها این‌طور نیستن و شما هر چه‌قدر با ادبیات انس بیشتری داشته باشین، راحت‌تر می‌تونین به سؤالات مفهوم پاسخ بدین و ببینین که صورت سؤال چی رو ازتون می‌خواد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمهٔ صورت سؤال: «اگر خاک قبرم را ببویی، بوی عشق را می‌یابی.»

مفهوم: «با عشق تو تا آخر عمر همراهم.»

گزینهٔ (۱) مانند صورت سؤال به مفهوم «وفاداری به عشق تا پایان عمر» دلالت دارد.

بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): کوتاهی عمر و فرارسیدن مرگ

گزینهٔ (۳): غمگین نبودن عاشقان از فرارسیدن مرگ

گزینهٔ (۴): تلخ بودن مرگ برای مرقّه‌ان و آسان بودن آن برای کسانی که در سختی هستند.

• اقرأ النَّصَّ التالي ثمَّ أَجِبْ عن الأسئلة (٥٣ - ٥٦) بما يُناسب النَّصَّ:

«ابنُ سينا» عالم و طبيب و فيلسوفِ ايرانيّ شهيرٌ وُلِدَ سنة ٣٧٠ هـ. ق في قرية قُرب «بخارى» في بلاد ماوراء النهر. نشأ في أسرة مُحبةٍ للعلم و ساعده والده على دُخول عالم المعرفة مُنذ صغره. حفظ القرآن الكريم و هو لم يبلغ العاشرة من عمره و تعلَّم اللُّغة العربيّة و آدابها و الفقه و الحساب. ثمَّ أَقبل على دراسة الفلسفة و المنطق و الرّياضيّات و الفلك ثمَّ أصبح طبيباً معروفاً في سنِّ الثَّامنة عشرة و استطاع علاج أمير بخارى فلذلك فُتحت أمامه أبواب مَكْتبة السَّامانيّين.

ألّف ابن سينا كتابه الشَّهير «قانون» الَّذي كان يَستفيدُ منه طُلاب الجامعات الطَّبيّة في أوروبا حتّى القرن السَّابع عشر. ثمَّ ألّف موسوعته الفلِسيّفة الكُبرى «شفاء» الّتي جُمع فيها المنطق و الطّبيعيّات و الإلهيّات. ألّف أيضاً كُتباً في الموسيقى و الكيمياء و الجغرافيا و الشَّعر. كانت حياته مملوءة بالأسفار الكثيرة حيث أمضى حياته في مناطق مختلفة في إيران و عمل كطبيب و مستشار للأُمراء و لكَنه واصلَ أبحاثه و تأليفاته حيث بلغ مجموع مؤلَّفاته أكثر من مِئتين بعضها فقد. توفّي ابن سينا سنة ٤٢٨ هـ. ق في همدان و دُفن في نفس المكان.

ترجمه متن: ابن سينا دانشمند، پزشک و فیلسوف مشهور ایرانی است که در سال ٣٧٠ هجری قمری در روستایی نزدیک (بخاری) در سرزمین ماوراءالنهر به دنیا آمد. او در خانواده‌ای دوستدار دانش پرورش یافت و پدرش به او کمک کرد تا از کودکی‌اش وارد عالم معرفت شود. قرآن کریم را حفظ کرد در حالی که به ده‌سالگی از عمرش هم نرسیده بود و زبان و ادبیات عربی، فقه و حساب را فراگرفت. سپس به مطالعه فلسفه، منطق، ریاضی و نجوم روی آورد سپس پزشک مشهوری در هجده‌سالگی شد و توانست پادشاه بخارا را درمان کند، برای همین مقابل او درهای کتابخانهٔ سامانیان گشوده شد.

ابن سينا كتاب مشهور خود «قانون» را که دانشجویان دانشگاه‌های پزشکی در اروپا تا قرن هفدهم از آن استفاده می‌کردند، تألیف کرد. سپس فرهنگ‌نامهٔ بزرگ فلسفی خود «شفا» را نگاشت که در آن منطق، علوم طبیعی و الهیات جمع شده است. هم‌چنین کتاب‌هایی در [زمینه] موسیقی، شیمی، جغرافیا و شعر تألیف کرد. زندگی‌اش از سفرهای فراوانی پر شده بود به طوری که زندگی‌اش را در مناطقی مختلف از ایران گذراند و به عنوان طبیب و مستشار پادشاهان فعالیت کرد، ولی او پژوهش‌ها و تألیفاتش را ادامه داد به گونه‌ای که (تا آن‌جایی که) مجموع تألیفاتش به بیشتر از دویست تا رسید که برخی از آن‌ها از بین رفته است. ابن سينا در سال ٤٢٨ هجری قمری در همدان وفات یافت و در همان‌جا به خاک سپرده شد.

عین الصَّحیح عن «ابن سينا»:

- (١) حفظ القرآن الكريم في مَدّة عشر سنوات!
- (٢) كان أشهر علماء عصره في كثير من العلوم!
- (٣) كان يُسافر إلى مَناطق مختلفة ليدرس في جامعاتها!
- (٤) كتابه «الشَّفاء» مجموعة من أبحاثه في العلوم المختلفة!

٥٣

مشاوره در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنین و به کلماتی مثل «همه، بعضی، هیچ وقت، تنها و ...» خوب دقت کنین و سؤالات رو براساس متن پاسخ بدین نه اطلاعات شخصیتون. حتماً همهٔ گزینه‌ها رو بخونین، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین!

پاسخ: گزینهٔ ٤

زیرمبحث: درس ٢

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (١): قرآن کریم را در مدت ده سال حفظ کرد. ❌ نادرست؛ در متن گفته «حفظ ... و لم يبلغ العاشرة» یعنی به ده‌سالگی نرسیده بود که حفظ کرد.

گزینهٔ (٢): مشهورترین دانشمندان زمانش در بسیاری از علوم بود. ❌ نادرست؛ چنین چیزی در متن نیامده است.

گزینهٔ (٣): به مناطق مختلفی سفر می‌کرد تا در دانشگاه‌های آن‌ها تدریس کند. ❌ نادرست؛ چنین چیزی در متن نیامده است و در واقع در مناطق مختلفی که می‌رفت، به عنوان پزشک و مشاور پادشاهان شناخته شده بود.

گزینهٔ (٤): کتاب شفای او مجموعه‌ای از پژوهش‌هایش در علوم گوناگون است. ❌ کاملاً درست است. در متن داریم: «... شفاء الّتي جمع فيها المنطق و الطّبيعيّات و ...»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) لم يبلغ عمر ابن سينا ستين سنة!
- (۲) كان ابن سينا قد يعيش في قصور الأمراء!
- (۳) أكثر مؤلفات ابن سينا فقدت أثناء أسفاره الكثيرة!
- (۴) ولد ابن سينا في عصر يحكم السامانيون على إيران!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمش: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): عمر ابن سينا به شصت سال نرسيد. ← درست؛ در متن گفته «۳۷۰» به دنيا آمد و «۴۲۸» فوت کرد که می‌شود «۵۸» سال.
- گزینه (۲): ابن سينا گاهی در قصرهای پادشاهان زندگی می‌کرد. ← درست؛ در متن گفته «عمل کطیب و مستشار للأمراء» یا «مکتبه السامانیين» پس در قصرها بوده است.
- گزینه (۳): بیشتر تألیفات ابن سينا در طول سفرهای بسیارش از بین رفت. ← نادرست؛ در متن گفته «بعضها فُقد» پس بیشترش باقی مانده است.
- گزینه (۴): ابن سينا در روزگاری متولد شد که سامانیان بر ایران حکمرانی می‌کردند. ← درست؛ در متن آمده «فتحت أمانه أبواب مکتبه السامانیين».

- (۱) بخاری - مولد ابن سینا - کانت تقع قرب همدان!
- (۲) تعلّم ابن سینا الفلسفة و الرياضیات بعد الثامنة عشرة من عمره!
- (۳) جمع ابن سینا ما كان جرّبه في مجال الطّبّ في كتاب «قانون»!
- (۴) أوّل معلّم ابن سینا في الطّبّ كان والده الذي ساعده في هذا المجال!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمش: درس ۲

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): بخارا، زادگاه ابن سینا، نزدیک همدان قرار داشت. ← نادرست؛ چنین چیزی در متن بیان نشده است.
- گزینه (۲): ابن سینا فلسفه و ریاضی را بعد از هجده سالگی‌اش یاد گرفت. ← نادرست؛ طبق ترتیبی که در متن آمده، اول ابن سینا این علوم را یاد گرفت. سپس در ۱۸ سالگی پزشک شد، پس یادگیری این علوم قبل از ۱۸ سالگی بوده است.
- گزینه (۳): ابن سینا آن چه را که در زمینه پزشکی تجربه کرده بود در کتاب قانون جمع کرد. ← درست؛ در متن گفته «کان یستفید منه طّالاب الجامعات الطّبیّة» پس منبع اصلی پزشکی بوده است.
- گزینه (۴): اولین معلم ابن سینا در پزشکی پدرش بود که او را در این زمینه یاری کرد. ← نادرست؛ در متن گفته پدرش او را در «عالم المعرفة» یاری کرد نه «الطّب».

عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي: «سَاعَدَ - مِثْنَيْنِ - تَعَلَّمَ - العاشرة»:

- (۱) سَاعَدَ: فعلٌ ماضٍ - للغائب المذكر - مزيد ثلاثي من باب مفاعلة - مضارع: يُسَاعِدُ - متعدٍ / فعلٌ و فاعله «والد»
- (۲) مِثْنَيْنِ: اسم - مثنى مؤنث (مفردة «مئة» أو «مائة») - من الأعداد الأصلية / مجرور بحرف الجرّ
- (۳) تَعَلَّمَ: فعلٌ ماضٍ - للغائب - مزيد ثلاثي من مصدر «تعليم» - له حرفان زائدان - متعدٍ / مفعوله «اللغة»
- (۴) العاشرة: مفرد مؤنث - على وزن «فاعلة» - من الأعداد الترتيبية - معرب / مفعول و منصوب

مشاوره در این مدل تست‌ها
حتماً حتماً دقت کنین که صحیح رو
می‌خواد یا خطا رو!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهمت: درس ۲

باب «تفعّل» چند حرف زائد داره؟ باب «تفعیل» چی؟

Hint

درس Box

دو باب «تفعّل» و «تفعیل» که ثلاثی مزید هستند، ممکن است در تشخیص و ریشه‌یابی با هم اشتباه شوند؛ پس به جدول زیر با دقت نگاه کنید.

ماضی	مضارع	امر	مصدر	حروف زائد
فَعَّلَ	يُفَعِّلُ	فَعِّلْ	تَفْعِيلُ	تکرار عین الفعل (۱)
تَفَعَّلَ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلْ	تَفَعُّلٌ	تکرار عین الفعل - تَ (۲)

مین مصدر «تعلیم» ← من مصدر «تعلّم» (فعل «تعلّم» ماضی باب «تفعّل» است که دو حرف زائد دارد).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• عَيْنُ الْجَوَابِ الصَّحِيحِ لِلْأَسْئَلَةِ الثَّالِيَةِ (٥٧ - ٦٠):

عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

٥٧

- (١) سَلِّ الْمَصَانِعَ رَكْبًا تَهَيِّمُ فِي الْفُلُوتِ!
- (٢) سَعْدِيَّ يَعْتَقِدُ أَنَّ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ سَوَاءٌ مِنْ هِجْرِ حَبِيبِهِ!
- (٣) صِنَاعَةُ التَّلْمِيعِ فِي الْأَدَبِ الْفَارِسِيِّ مِنْ أَشْهَرِ الصَّنَاعَاتِ!
- (٤) وَ إِنَّ شَكْوَتَ إِلَى الطَّيْرِ نُحْنُ فِي الْوُكُنَاتِ!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همه حرکات‌ها بررسی بشن! باید یاد بگیرین که فقط بعضی کلمه‌ها رو بررسی کنین، اما تجربه نشون داده که بیشتر از وزن افعال ثلاثی مزید و مصدرشون، اعداد عقود، اسم فاعل، مفعول، خوانش برخی کلمات و ... سؤال مطرح می‌شه.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

مضارع باب «افتعال» بر چه وزنی می‌آد؟

Hint

در این گزینه دو خطای حرکت‌گذاری وجود دارد:

پاسخ خیلی تشریحی

- (١) يَعْتَقِدُ ← مضارع بابِ إِفْتَعَالِ بر وزن «يَفْتَعِلُ» می‌آید.
- (٢) هِجْر ← هَجَرَ (تلفظ درست این کلمه در عربی بر وزن «فَعَلَ» است).

(۱) رجاء! أعطني ذلك السروال الأسود!

(۲) إنَّ الله قد أنزل في كتابه أهدى الكلمات!

(۳) يعدُّ الموت من آيات الله الكبرى!

(۴) الجهل أشدُّ الأمراض و دواؤه العلم!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: درس ۱

اسم تفضیل در حالت صفت چه شکلی میاد؟

Hint

درس Box

(۱) اسم تفضیل اگر صفت باشد، باید با موصوف خود مطابقت داشته باشد.

مثال التلميذ الأفضل ← (دانش آموز بهتر) / الكرة الصغرى ← (توپ کوچک تر)

اگر موصوف همراه با ضمیر باشد، اسم تفضیل با «ال» می آید.

مثال أختي الفضلى (خواهر بهتر من)

(۲) اسم تفضیل وقتی برای مقایسه به کار می رود، باید بر وزن «أفعل» باشد حتی اگر مقایسه بین مؤنث ها باشد.

مثال هذه الطالبة أفضل من طالبات صفك ← این دانش آموز بهتر از دانش آموزان کلاس شماست.

صورت سؤال گزینه ای را می خواهد که اسم تفضیل در نقش صفت باشد که در گزینه (۳)، «الكبرى» صفت برای «آیات» است.

ترجمه: «مرگ از نشانه های بزرگ تر (بزرگ) خدا به شمار می آید.»

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): «الأسود» اسم تفضیل نیست: «لطفاً آن شلوار مشکی را به من بده.»

کلمه هایی که بر وزن اسم تفضیل باشند، ولی به «رنگ یا عیب» دلالت کنند، به هیچ وجه اسم تفضیل به حساب نمی آیند.

گزینه (۲): «أهدى» اسم تفضیل و مفعول فعل «قد أنزل» است: «قطعاً خدا در کتابش، هدایت کننده ترین کلمه ها را نازل کرده است.»

گزینه (۴): «أشد» بر وزن «أفل» اسم تفضیل است که نقش «خبر» دارد: «نادانی، بدترین بیماری هاست و داروی آن، دانش است.»

کنکور

عین النعت (الصفة) اسم تفضیل:

(۱) يرفع فائز هذه المباراة الأقوى علمَ بلاده و نحن كلنا نفتخر به!

(۲) إكتسب هؤلاء التلاميذ أقلَّ درجة في دروسهم و أصبحوا راسبين!

(۳) جعل اللوح الأبيض أمام الصف ليشاهد التلاميذ ما كتب عليه بدقة!

(۴) أكثر الحجاج عادوا إلى بلدهم بعد أداء مناسكهم في مكة المكرمة!

(سؤال ۹۹ کنکور انسانی ۱۴۰۲ (فارج از کشور))

عین «خیر» اسم تفضیل:

- (۱) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ عَوَاقِبَ أُمُورِنَا خَيْرًا!
- (۲) إِذَا عَمِلْتَ خَيْرًا فِي الدُّنْيَا تُشَاهِدُهُ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ!
- (۳) الْخَيْرُ هُوَ أَنْ تُنْفِقَ مِنْ أَمْوَالِكَ لِلْفُقَرَاءِ لِكَسْبِ رِضَا اللَّهِ!
- (۴) اِعْمَلِ الْخَيْرَاتِ لِلْآخِرَةِ فَإِنَّ الْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: درس ۱

خواست باشه «خَیر» اگه «ال» بگیره، دیگه اسم تفضیل نیست!

Hint

درس Box

کلمه «خَیر» سه ترجمه مختلف دارد:

(۱) بهتر، بهترین ← در این حالت اسم تفضیل است!

مثال «خَیرُ النَّاسِ أَصْدَقُهُمْ» بهترین مردم راستگوترین آنهاست.

(۲) خوبی ← در این حالت اسم تفضیل نیست!

مثال «من يعمل الخير يشاهد نتیجه: هر کس خوبی انجام دهد، نتیجه‌اش را می‌بیند.»

(۳) خوب ← در این حالت اسم تفضیل نیست!

مثال «كيف حالك؟ أنا بخير: حالت چه‌طور است؟ من خوب هستم.»

نکته

(۱) هرگاه «خیر» همراه با «ال» بیاید، اسم تفضیل نیست.

(۲) هرگاه بعد از «خیر» حرف جرّ «مِنْ» بیاید، آن اسم تفضیل است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این گزینه «خیر» با این‌که بعدش مضاف‌الیه یا حرف جرّ «مِنْ» نیامده، ولی از نظر معنایی و ساختار جمله اسم تفضیل می‌باشد؛ پس باید برای تشخیص معنای کلمه «خیر» علاوه بر ظاهر، به «معنا» هم خوب دقت کرد: «خوبی‌ها را برای آخرت انجام بده، زیرا آخرت بهتر و پایدارتر است.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «خیراً» معنای «نیکو» می‌دهد و اسم تفضیل نیست: «خدایا من از تو می‌خواهم که سرانجام کارهایمان را نیکو بگردانی.»

گزینه (۲): «خیراً» معنای «خوبی» می‌دهد و اسم تفضیل نیست: «اگر خوبی (کار خیری) در دنیا انجام دهی، در روز قیامت آن را نزد خدا مشاهده می‌کنی.»

گزینه (۳): «الخیر» در این گزینه «ال» دارد و به معنای «نیکي» است و اسم تفضیل نیست: «نیکي همان است که از اموال به فقیران برای به دست آوردن خشنودی خدا، ببخشی.»

عین ما لیس فیہ اسم المكان:

- (۱) میدان «أمام» في أصفهان من الأماكن الخلابة للسياح!
- (۲) المعامل الصغيرة تؤدي دوراً مهماً في تقدم البلاد اقتصادياً!
- (۳) أمر المشرف بأن يُغلق باب الفندق لأنه كان مملوءاً بالضيوف!
- (۴) يأتي كثير من الناس إلى هذا المطعم بسبب حضور ذلك الطباخ الشهير!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

کلمه‌ای که بر یکی از وزن‌های «مَفْعَل، مَفْعِل، مَفْعَلة» نباشد، حتی اگر معنای مکان بدهد، اسم مکان به حساب نمی‌آید!

Hint

درس Box

برای این که یک کلمه اسم مکان باشد، باید دو شرط زیر را داشته باشد:

(۱) خودش یا مفردش بر یکی از وزن‌های «مَفْعَل، مَفْعِل، مَفْعَلة» باشد.

(۲) معنای مکان بدهد.

مثال مَزْرَعَة (کشتزار) ← اسم مکان ✓

مَفْسَدَة (مایه تباهی) ← اسم مکان ✗

تذکر: اسم‌هایی که معنای مکان دارند، اما بر وزن‌های اسم مکان نیستند را نباید به اشتباه اسم مکان در نظر بگیریم.

مثال بَيْت: خانه / «خارج»: بیرون / «فوق»: بالا / «تحت»: زیر / «شارع»: خیابان / ایران / آسیا و ... ← اسم مکان ✗

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): «أماكن» جمع «مکان» خودش، اسم مکان به حساب می‌آید: «میدان امام در اصفهان از مکان‌های جذاب برای گردشگران است.»

کلمه‌هایی مثل «مکان، مطار، مدار، مزار و ...» اسم مکان به حساب می‌آیند.

نکته

گزینه (۲): «المعامل» جمع «مَعْمَل» اسم مکان است:

«کارگاه‌های کوچک نقشی مهم در پیشرفت کشور [از نظر] اقتصادی ایفا می‌کنند.»

گزینه (۳): در این گزینه «مُشْرِف» اسم فاعل و «مملوء» اسم مفعول است. کلمه «فندق» هم بر وزن اسم مکان نمی‌باشد: «مدیر داخلی دستور داد که در هتل بسته شود، زیرا از مهمانان پر بود.»

گزینه (۴): «المطعم» بر وزن «مَفْعَل» اسم مکان است: «بسیاری از مردم به خاطر حضور آن آشپز مشهور به این رستوران می‌آیند.»

(سوال ۹۷ کنکور انسانی ۱۴۰۴) (فارج از کشور)

عین ما لیس فیہ اسم المكان:

کنکور

- (۱) هناك قرية أثرية فيها منازل حجرية صنعت بيد أهاليها و تجذب السائحين كثيراً!
- (۲) يحذر الغراب الحيوانات من الخطر المنزل من السماء عند هجوم العقاب!
- (۳) صنع هذا المكيف في المصنع بيد عمال مشتاقين إلى التقدم!
- (۴) ينتفع التلاميذ بالمكتبات و يحتاجون إليها لتقدمهم الدراسي!

با فرض این که کتاب مورخی از نوع «تک‌نگاری» بوده است، محتوای کتاب او با کدام عبارت همخوانی دارد؟

- (۱) روایت‌هایی از تاریخ اساطیری ایران و دوران کیومرث ارائه داده است.
- (۲) زندگی یکی از پادشاهان عصر خود را به صورت متمرکز روایت کرده است.
- (۳) حوادث تاریخی را در قالب نظم و شعر روایت کرده است.
- (۴) فرمانروایان بزرگ و کوچک دوره او، به منظور ثبت و ضبط رویدادهای دوران خود، او را تشویق و مأمور به تدوین این رویدادها کرده‌اند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در تک‌نگاری، مؤلفان عموماً به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف، ثبت و ضبط می‌کردند.
- این نوع تاریخ‌نگاری از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد.
 - از مشهورترین تک‌نگاری‌ها می‌توان به عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور (زندگی شگفت‌آور تیمور) تألیف ابن عربشاه اشاره کرد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه (۱): در مورد تاریخ‌های عمومی درست است.
- گزینه (۳): در مورد تاریخ‌های منظوم درست است.
- گزینه (۴): در مورد تاریخ‌های سلسله‌ای درست است.

کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«یکی از نمونه‌های تاریخ‌نگاری براساس روش»

- ۱) سال‌شماری، کتاب مروج‌الذهب و معادن‌الجواهر مسعودی است
- ۲) موضوعی، کتاب تاریخ طبری تألیف محمد بن جریر طبری است
- ۳) سال‌شماری، کتاب اخبارالطول دینوری است
- ۴) موضوعی، کتاب مروج‌الذهب و معادن‌الجواهر مسعودی است

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

مورخان در دوران اسلامی، گزارش‌های و نوشته‌های خود را به دو روش سال‌شماری و موضوعی تنظیم و ارائه می‌کردند. در روش سال‌شماری، حوادث به ترتیب زمان وقوع نوشته می‌شوند. در روش موضوعی، یک موضوع خاص محور تاریخ‌نگاری قرار می‌گیرد. آن موضوع خاص می‌توانست یک شهر، جنگ‌ها یا طبقاتی از مردم مثل شعرا یا اطبا باشد.

یکی از نمونه‌های تاریخ‌نگاری براساس روش موضوع‌محوری، کتاب مروج‌الذهب و معادن‌الجواهر، نوشته علی بن حسین مسعودی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(سؤال ۱ (قسمت الف) - امتحان نوایی فرورد ۱۴۰۴)

جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

یکی از نمونه‌های تاریخ‌نگاری براساس روش موضوعی، کتاب مروج‌الذهب و معادن‌الجواهر مسعودی است.

امتحان
نهایی

کدام موارد دربارهٔ روش تاریخ‌نگاری در دوران اسلامی درست است؟

الف) تاریخ بیهقی - مروج الذهب - تجارب الامم: تحلیلی

ب) تاریخ طبری - زندگانی شگفت‌آور تیمور: ترکیبی

ج) اخبار الطوال - فتوح البلدان: ترکیبی

د) تاریخ طبری - المسالك و الممالك: روایی

۲) «ب» - «د»

۱) «الف» - «ج»

۴) «ب» - «ج»

۳) «الف» - «د»

مشاوره این شکل از ارائه سؤال در کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴ اومده، با کمی دقت می‌تونین به راحتی به جواب برسین.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

درس‌Box

مورخ در روش تاریخ‌نگاری تحلیلی با بررسی موشکافانهٔ تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، علل، آثار و پیامدهای آن واقعه را تحلیل و تفسیر می‌کند.

از برجسته‌ترین آثار که به شیوهٔ تاریخ‌نگاری تحلیلی تألیف شده است، می‌توان به کتاب تجارب الامم ابوعلی مسکویه، تاریخ بیهقی و مروج الذهب مسعودی اشاره کرد. (الف)

اخبار الطوال اثر دینوری و فتوح البلدان اثر بلاذری به سبک تاریخ‌نگاری ترکیبی نگارش شده‌اند. (ج)
بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) تاریخ طبری به سبک تاریخ‌نگاری روایی نگارش شده است.

د) المسالك و الممالك جزء کتاب‌های جغرافیایی است، نه کتاب‌های تاریخی.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام موارد دربارهٔ رشتهٔ علمی دانشمندان ایران دوران اسلامی درست است؟ (سؤال ۱۰۷ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

الف) جرجیس بن جبرائیل، سید اسماعیل جرجانی و محمد زکریای رازی: پزشکی

ب) دینوری، حسن بیگ روملو و ابوالعباس لوکری: تاریخ‌نگاری

ج) امام فخر رازی، میرداماد و محمدباقر مجلسی: فلسفه

د) ابوریحان بیرونی، ابوالعباس لوکری و خیام نیشابوری: ریاضیات

۲) «ب» - «ج»

۱) «ج» - «د»

۴) «الف» - «ب»

۳) «الف» - «د»

کدام گزینه درباره مقایسه «ابن اسفندیار» و «ابن مسکویه» درست است؟

- ۱) هر دو با مطالعه و مطابقت دادن همه روایات، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کردند.
- ۲) هر دو آن‌ها، هیچ نقد و نظری درباره درستی و نادرستی خبر ارائه نمی‌کردند.
- ۳) هر دو آن‌ها، عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را، دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می‌دانستند.
- ۴) هر دو برای بررسی درستی و یا نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفتند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

یکی از مهم‌ترین و مؤثرترین معیارهای سنجش درستی یا نادرستی یک گزارش تاریخی، بررسی مطابقت و یا عدم مطابقت آن با عقل است. در گذشته بسیاری از مورخان به این اصل اعتقاد داشتند و برای سنجش اخبار از معیار عقل بهره می‌بردند.

یعقوبی، مقدسی، ابن مسکویه، بیهقی و ابن اسفندیار، عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را، دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می‌دانستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد درباره مقایسه کتیبه‌های «داریوش اول هخامنشی در بیستون» و «شاپور اول ساسانی در نقش رستم» درست است؟

(سؤال ۱۰۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- ۱) به دوره تثبیت حکومت‌ها تعلق دارند.
- ۲) موضوع آن‌ها، سرکوب شورش‌ها و نافرمانی‌های داخلی است.
- ۳) موضوع آن‌ها، دفاع از استقلال ایران در مقابل دشمنان خارجی است.
- ۴) دوره اوج و شکوفایی حکومت‌ها و مبارزه با دشمنان خارجی را توصیف کرده‌اند.

کنکور

یکی از کارهای مورخان در نقد روایت‌کننده، تعیین فاصله زمانی و مکانی بین راوی و خبر است

- ۱) تا علایق و انگیزه‌های راوی را در بیان خبر، بررسی و اندیشه و مقصود او را، فهم و کشف کنند
- ۲) تا معلوم شود روایت‌کننده، خود مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده و یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است
- ۳) تا یک خبر و منبع تاریخی آن با سایر منابع، نظیر اطلاعات مندرج در سایر کتاب‌های تاریخی و یا نوشته‌های دیگر مقایسه و مطابقت داده شود
- ۴) زیرا خبر و روایتی که فاقد زمان و مکان دقیق و مشخص باشد، از اصالت و اعتبار کافی برخوردار نیست

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

در مرحله سنجش اعتبار و نقد راوی، پژوهشگران و مورخان، موضوعاتی نظیر ویژگی‌های هویتی روایت‌کننده خبر، محل تولد و زندگی، گرایش فکری، مذهبی، سیاسی و جایگاه علمی او را بررسی می‌کنند؛ همچنین پژوهشگران سعی می‌کنند که علایق و انگیزه‌های راوی را در بیان خبر، بررسی و اندیشه و مقصود او را فهم و کشف کنند.

یکی از کارهای مورخان در نقد روایت‌کننده، تعیین فاصله زمانی و مکانی بین راوی و خبر است تا معلوم شود، روایت‌کننده خود مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده و یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه بیانگر مهم‌ترین ویژگی تاریخ‌نگاری روایی است؟

- (۱) در ابتدا برای ثبت و ضبط سخنان و سیرهٔ پیامبر (ص) و وحی به کار گرفته می‌شد.
- (۲) به جای ذکر همهٔ روایت‌ها دربارهٔ یک موضوع، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.
- (۳) با بررسی موشکافانهٔ تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد، علل و پیامدهای آن واقعه را تحلیل می‌کند.
- (۴) تاریخ‌نگاران بدون هیچ دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کردند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

تاریخ‌نگاری روایی در آغاز برای ثبت و ضبط سخنان و سیرهٔ پیامبر و صحابهٔ ایشان به کار گرفته می‌شد، ولی بعد از آن برای ثبت وقایع دوران‌های بعدی نیز استفاده شد.

مهم‌ترین ویژگی تاریخ‌نگاری روایی در این بود که تاریخ‌نگاران بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کردند. بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): این مطلب از ویژگی‌های تاریخ‌نگاری روایی است، اما مهم‌ترین ویژگی آن نیست.

گزینهٔ (۲): این مطلب در مورد تاریخ‌نگاری ترکیبی درست است.

گزینهٔ (۳): این مطلب در مورد تاریخ‌نگاری تحلیلی درست است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام موارد بیانگر خصوصیات و ارزش‌های حاکم بر نظام قبیله‌ای عرب‌ها پیش از ظهور اسلام است؟

الف) اطاعت بی‌چون‌وچرا از رئیس قبیله

ب) استقامت در برابر سختی‌های زندگی

ج) مهمان‌نوازی، شجاعت و سخاوت

د) احترام به روابط خونی و خویشاوندی

(۱) «الف» - «ج»

(۲) «ب» - «د»

(۳) «الف» - «د»

(۴) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

قبیله، یک واحد اجتماعی و سیاسی مستقل به حساب می‌آمد و شامل تمامی افرادی می‌شد که دارای نیای مشترک بودند و با یکدیگر پیوند خونی داشتند.

از جمله شاخص‌ترین ارزش‌های حاکم بر نظام قبیله‌ای، افتخار به حسب و نسب، احترام به روابط خونی و خویشاوندی، اطاعت بی‌چون‌وچرا از رئیس یا شیخ قبیله و پشتیبانی بی‌قیدوشرط از افراد قبیله در هر شرایطی بود.

بررسی موارد نادرست:

ب و ج) مربوط به برخی خصلت‌های اخلاقی اعراب پیش از ظهور اسلام است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام موارد درباره ساختار حکومت در پادشاهی شارلمانی، درست است؟ (سؤال ۱۰۹ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

الف) حکومت نیمه‌مستقل فئودال‌ها شبیه نظام ملوک طوایفی اشکانی بود.

ب) در اداره مناطق مختلف، از الگوی امپراتوری روم استفاده می‌شد.

ج) بخش نظارتی آن، شبیه الگوی ایران در دوره داریوش اول هخامنشی بود.

د) بخش نظارتی آن، برگرفته از نظام اداری کومس در دوره جمهوری رُم بود.

(۱) «الف» - «ج»

(۲) «ب» - «ج»

(۳) «ب» - «د»

(۴) «الف» - «د»

کدام گزینه به ترتیب دربارهٔ استناد مؤلفین کتاب درسی تاریخ (۲) به منابع، برای توضیح یا اثبات موضوعات زیر درست است؟

- الف) ترس مشرکان از تزلزل موقعیت تجاری مکه در صورت پیروی از اسلام
ب) وجود تمدن مهمی در جنوب شبه‌جزیرهٔ عربستان پیش از میلاد مسیح
ج) موقعیت حقارت‌آمیز زنان در زمان اعراب جاهلی
۱) قرآن - کاوش‌های باستان‌شناسان - قرآن
۲) نوشته‌های جغرافیایی - مطالعات مورخان - قرآن
۳) قرآن - نوشته‌های جغرافیایی - مطالعات مورخان
۴) مطالعات مورخان - کاوش‌های باستان‌شناسی - قرآن

مشاوره این شکل از سؤال در کنکور ۱۴۰۳ اومده که نشون می‌ده باید با دقت بیشتر روی منابعی که در بیان مطلبی آورده می‌شه، زوم کنی تا بتونی جواب رو پیدا کنی.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ‌دهی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها به ترتیب:

- الف) برخی آیات قرآن بیانگر آن است که مشرکان مکه از آن بیم داشتند که در صورت پیروی از اسلام، موقعیت تجاری و سیاسی آن شهر متزلزل شود.
ب) مطالعات مورخان و کاوش‌های باستان‌شناسان در سده‌های ۱۹ و ۲۰ م. نشان می‌دهد که پیش از میلاد حضرت عیسی (ع)، فرهنگ و تمدن مهمی در سرزمین یمن، واقع در جنوب شبه‌جزیرهٔ عربستان وجود داشته است.
ج) قرآن به موقعیت حقارت‌آمیز زن در میان اعراب جاهلی اشاره فرموده و آنان را به سبب داشتن چنین عقیده و اخلاقی نکوهش کرده است.

کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«از آن جایی که دشمنی و درگیری مشرکان با اشخاصی مانند پیامبر و دیگر مسلمانانی که متعلق به طایفه و قبیلهٔ

نیرومندی بودند، چندان آسان نبود، سران مشرک تصمیم گرفتند که»

(۱) به آزار آن گروه از مسلمانانی که پایگاه قبیله‌ای قدرتمندی نداشتند اقدام کنند

(۲) هر طایفه از مسلمان شدن اعضای خود جلوگیری کند

(۳) بنی‌هاشم را تحت محاصرهٔ اجتماعی و اقتصادی قرار دهند

(۴) به طور مخفیانه به قتل پیامبر اقدام کنند

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دشمنی و درگیری مشرکان با اشخاصی مانند پیامبر و دیگر مسلمانانی که متعلق به طایفه و قبیلهٔ نیرومندی بودند، چندان آسان نبود؛ زیرا ممکن بود تعصبات طایفه‌ای و قبیله‌ای را برانگیزد و باعث ایجاد جنگ و خونریزی شود. از این‌رو، سران مشرک تصمیم گرفتند که هر طایفه، از مسلمان شدن اعضای خود جلوگیری نماید و با افرادی از طایفهٔ خود که اسلام آورده بودند، برخورد کند.

سران مشرک چه زمانی در صدد برآمدند که با پیامبر و مسلمانان مقابله کنند؟

- ۱) گسترش دعوت و گرایش جوانان و مستضعفان به اسلام
- ۲) پس از شکست محاصره اقتصادی و اجتماعی در شعب ابی طالب
- ۳) پس از درگذشت حضرت خدیجه (س) و ابوطالب
- ۴) پس از بی احترامی و اهانت مردم طائف به پیامبر و بازگشت ایشان به مکه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سران مشرک که در ابتدای دعوت اسلامی، مخالفت و دشمنی شدیدی با رسول خدا ابراز نمی داشتند، با گسترش دعوت و گرایش جوانان و مستضعفان به اسلام، در صدد برآمدند که با پیامبر و مسلمانان مقابله کنند.

هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام دسته از معیارهای ناحیه‌بندی قرار می‌گیرند؟

- الف) خاک چرنوزیوم به دلیل این‌که غنی از مواد آلی و ریشهٔ علفزارهاست، برای کشاورزی مناسب‌تر از خاک کرایوزول است.
ب) ساکنان استان گیلان که در ناحیهٔ بارشی خزر غربی قرار دارند، بیشترین میزان بارندگی سالانه را نسبت به ساکنان سایر نواحی تجربه می‌کنند.
ج) بیشترین تجمع نواحی صنعتی اروپا در محدودهٔ حوزهٔ دریای شمال و دریای بالتیک و نواحی مرکزی و شمالی اروپا واقع‌اند.
د) دامداری در سوئیس به دلیل داشتن مراتع و چراگاه‌های گسترده و فراوان که در نتیجهٔ آب‌وهوای مرطوب آن پدید آمده، فعالیت اقتصادی رایجی است.

۱) طبیعی - طبیعی - انسانی - انسانی

۲) طبیعی - انسانی - انسانی - طبیعی

۳) انسانی - انسانی - طبیعی - انسانی

۴) طبیعی - طبیعی - انسانی - طبیعی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

انتخاب ملاک‌ها و معیارها برای ناحیه‌بندی و تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد. این معیارها به دو دستهٔ عوامل طبیعی و عوامل انسانی تقسیم می‌شوند.

برخی نمونه‌های نواحی طبیعی:

- زیست‌بوم‌ها (توندر - تایگا - جنگل‌های بارانی استوایی و ...)
- نواحی بارشی ایران (خزر غربی - خزر شرقی - زاگرس و ...)
- نواحی خاک کانادا (چرنوزیوم، کرایوزول، گلی‌زول و ...)
- آب‌وهوا (کوهستانی، گرم و خشک، معتدل و ...)

برخی نمونه‌های نواحی انسانی:

- معیارهای انسانی شامل مواردی چون زبان، قومیت، فرهنگ و نظایر آن.
- اقوام مختلف کشور افغانستان (پشتون، تاجیک، ازبک، بلوچ و ...)
- نواحی زبانی کشور سوئیس (ایتالیایی، فرانسه، آلمانی و رمانش)
- نواحی دینی کشور هند (هندو، اسلام، مسیحیت و ...)
- نواحی صنعتی اروپا (زوریخ، چک، بوهمیا و ...)
- فعالیت‌های اقتصادی (کشاورزی، دامداری، تجارت و ...)

موارد «الف» و «ب» جزء معیارهای طبیعی و موارد «ج» و «د» جزء معیارهای انسانی ناحیه‌بندی هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«خاک چرنوزیوم، پراکندگی صنایع و ویژگی‌های بارشی» به ترتیب جزء کدام دسته از معیارهای ناحیه‌بندی محسوب می‌شوند؟

(سوال ۳ قسمت الف) - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳

۲) طبیعی - انسانی - طبیعی

۴) طبیعی - انسانی - انسانی

۱) طبیعی - طبیعی - انسانی

۳) انسانی - انسانی - طبیعی

پاسخ پرسش‌های زیر در کدام گزینه به درستی ذکر شده‌اند؟

- ناحیه‌بندی بر چه اساسی صورت می‌گیرد؟
- تقسیم‌بندی سطح زمین به واحدهای جغرافیایی توسط جغرافی‌دان‌ها با چه هدفی صورت گرفته است؟
- میان اجزا و پدیده‌های هر مکان چه ارتباطی وجود دارد؟
- (۱) شیوه کار جغرافی‌دان - شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف - همگونی و تمایز
- (۲) هدف مطالعه - علمی کردن مطالعات و تحقیقات - پیوستگی و هماهنگی
- (۳) هدف مطالعه - برنامه‌ریزی صحیح برای مکان‌ها - همگونی و تمایز
- (۴) طرز تفکر جغرافی‌دان - علمی کردن مطالعات و تحقیقات - پیوستگی و هماهنگی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

هر آن‌چه باید درباره ناحیه‌بندی بدانیم:

- ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است که براساس طرز تفکر جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد.
- انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.
- وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور تفاوت داشته باشد، در واقع ناحیه‌بندی کرده‌ایم.
- جغرافی‌دان‌ها از گذشته سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی که در آن‌ها پدیده‌ها با هم همگونی و وحدت دارند، تقسیم کرده و سپس مورد مطالعه قرار داده‌اند.
- تقسیم‌بندی جغرافی‌دانان برای شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره این مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه‌ریزی کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) درست - درست - میان اجزا و پدیده‌های هر مکان پیوستگی و هماهنگی وجود دارد.
- (۲) نادرست: ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است که براساس طرز تفکر جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. - درست - درست
- (۳) نادرست: ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است که براساس طرز تفکر جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. درست - نادرست: میان اجزا و پدیده‌های هر مکان پیوستگی و هماهنگی وجود دارد.

با توجه به ویژگی اصلی هر ناحیه و مبحث کانون ناحیه می توان گفت

- (۱) در ناحیه انتقالی در امتداد دو زبان اسپانیایی و انگلیسی در مجاورت مرز آمریکا و مکزیک بیشترین عوامل همگونی مشاهده می شود
- (۲) هر چه به سمت مرکز زیست بوم تایگا پیش برویم بین ویژگی های جغرافیایی آن یعنی ویژگی های طبیعی و ویژگی های اجتماعی پیوستگی بیشتری مشاهده می کنیم
- (۳) با توجه به این که در کشور سوئیس چهار ناحیه زبانی وجود دارد، نمی توان در هیچ کجای این کشور برای هر کدام از زبان ها کانون ناحیه مشخص کرد
- (۴) از آن جا که وسعت برخی نواحی در مقیاس جهانی است، همگونی کامل عناصر طبیعی و انسانی آن کم تر می شود و می توان تمایزها و تفاوت هایی بین آن ها مشاهده کرد

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس های ۱ و ۲

درس Box

- ناحیه بخشی از سطح زمین است که ویژگی های جغرافیایی (طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ...) همگون و خاصی دارد.
- ویژگی اصلی هر ناحیه وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است. (وحدت یابی)
- هر ناحیه جغرافیایی به درجه ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش های پیرامون خود متمایز می شود و با آنها تفاوت دارد.
- هر ناحیه جغرافیایی دارای کانون یا مرکزی است که بیشترین عوامل وحدت و همگونی در آن وجود دارند و هر چه از کانون یک ناحیه جغرافیایی دور تر شویم و به طرف مرزهای آن حرکت کنیم، به تدریج از عوامل همگونی آن ناحیه کاسته می شود و سرانجام این عوامل ناپدید می شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به تعریف ناحیه می توان گفت هر چه به سمت مرکز یک ناحیه مانند زیست بوم تایگا پیش برویم بین عناصر طبیعی و انسانی آن ناحیه (زیست بوم) وحدت و همگونی بیشتری وجود دارد یا به تعبیر دیگر ویژگی های جغرافیایی آن ناحیه اعم از جغرافیای طبیعی و انسانی (فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و ...) پیوستگی و همگونی بیشتری دارند.

بررسی سایر گزینه ها:

- گزینه (۱): در ناحیه انتقالی بین دو زبان همگونی کم تر می شود. بیشترین میزان همگونی هر زبان در کشوری است که بدان زبان تکلم می شود، اما در مجاورت مرز دو کشور، برخی به یک زبان و برخی به زبان دیگر تکلم می کنند، پس همگونی آن نسبت به داخل کشور کم تر است.
- گزینه (۳): در هر کدام از این نواحی زبانی می توان کانون ناحیه را مشخص کرد و هر چه از آن کانون به سمت مرزهای آن ناحیه زبانی پیش می رویم، عوامل همگونی آن ناحیه کم تر می شود.
- گزینه (۴): نخست این که بین عناصر انسانی و طبیعی یک ناحیه همگونی نسبی وجود دارد نه کامل و دوم این که حتی اگر ناحیه ای وسعت و مقیاس جهانی داشته باشد، باز هم عوامل همگونی و وحدت در آن وجود دارد.

با توجه به شکل‌های زیر، کدام گزینه به مورد درستی اشاره کرده است؟

شکل ۱

شکل ۲

- (۱) در شکل (۱) معیار طبیعی عامل مرزبندی بوده و تعیین مرز در نواحی طبیعی مانند بیابان‌ها آسان‌تر از نواحی انسانی است.
- (۲) در شکل (۲)، تعیین مرز براساس پراکندگی قومی انجام شده به این صورت که پراکندگی قوم پشتون خارج از مرزهای ایران باشد.
- (۳) در هر دو شکل، مرزبندی بدون توجه به معیارهای طبیعی و انسانی انجام شده و مرزهای سیاسی و اداری بر مبنای تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین شده است.
- (۴) در هر دو شکل معیار انسانی عامل تعیین مرز بوده و این مرزها بین چند استان و کشور قرار گرفته‌اند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

درس‌Box

معیارهای ناحیه‌بندی: عوامل طبیعی: مانند ناهمواری‌ها، آب‌وهوا، پوشش گیاهی، خاک و ...
عوامل انسانی: مانند جمعیت، اقوام، دین، زبان، فرهنگ، نوع فعالیت اقتصادی و ...

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در هر دو شکل صورت سؤال، مرزبندی‌ها بدون توجه به معیارهای طبیعی و انسانی و براساس تصمیم‌گیری انسان‌ها انجام شده است. در مرزهای سیاسی و اداری که بر مبنای انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین می‌شوند، گاهی یک ناحیه آب‌وهوایی، ناحیه قومی و نظایر آن بین چند استان یا حتی چند کشور قرار می‌گیرد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): در شکل (۱)، بیابان لوت به عنوان یک معیار طبیعی در سه استان قرار گرفته، پس عامل مرزبندی معیار طبیعی نبوده است.

گزینه (۲): در شکل (۲)، پراکندگی قوم پشتون در مرزبندی کشورهای ایران، پاکستان و افغانستان در نظر گرفته نشده است. به طوری که این قوم در دو کشور افغانستان و پاکستان گسترده شده و تعداد کمی نیز در ایران ساکن هستند. عامل مرزبندی تصمیم‌گیری انسانی بوده است.

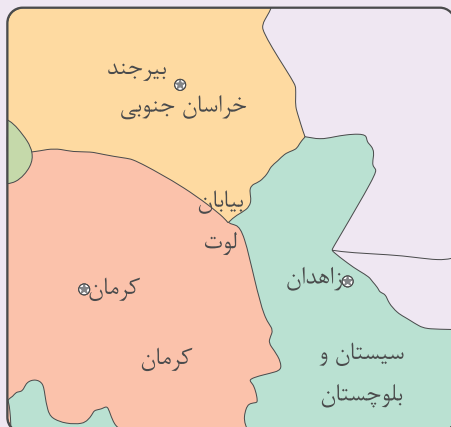
گزینه (۴): در هیچ‌کدام از شکل‌های سؤال، عامل انسانی معیار مرزبندی و ناحیه‌بندی نبوده و مرزها براساس تصمیم‌گیری‌های انسانی معین شده است.

بین «عوامل انسانی» و «تصمیم‌گیری انسان‌ها» در تعیین ناحیه، تفاوت وجود دارد و اولی تحت تأثیر دومی تقسیم‌بندی می‌شود.

گول‌نخوری ✗

- ۱- الف) در نقشه شماره (۱)، استان‌های سیستان و بلوچستان، کرمان و خراسان جنوبی چگونه از هم جدا شده‌اند؟
 ب) کدام ناحیه طبیعی در این سه استان گسترده شده است؟
- ۲- الف) در نقشه شماره (۲)، کشورهای افغانستان و پاکستان چگونه از هم جدا شده‌اند؟
 ب) کدام ناحیه انسانی در هر دو کشور گسترده شده است؟

(جغرافیا (۲) - تمرین ۱ و ۲ صفحه ۱۷ کتاب درسی)

شکل ۱

شکل ۲

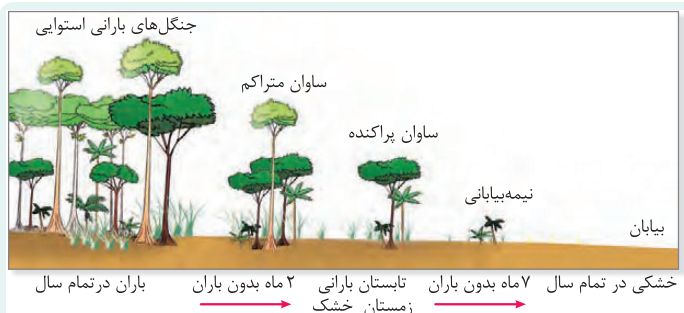
کدام گزینه به ترتیب در مورد «ساوان پراکنده» و «ساوان متراکم» درست است؟

- (۱) تابستان بارانی و زمستان خشک - ۲ ماه بدون باران
- (۲) تابستان خشک و زمستان بارانی - ۲ ماه بدون باران
- (۳) تابستان بارانی و زمستان خشک - ۷ ماه بدون باران
- (۴) تابستان خشک و زمستان بارانی - ۷ ماه بدون باران

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

ساوان پراکنده تابستان بارانی و زمستان خشک دارد، ولی ساوان متراکم فقط ۲ ماه از سال بدون باران است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۲): ساوان پراکنده تابستان بارانی و زمستان خشک دارد، نه برعکس.

گزینه (۳): ساوان متراکم ۲ ماه بدون باران است، نه ۷ ماه.

گزینه (۴): ساوان پراکنده تابستان بارانی و زمستان خشک دارد، نه برعکس و ۷ ماه بدون باران مربوط به ناحیه نیمه‌بیابانی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به عبارت‌های زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

(الف) هر ناحیه کره زمین با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دارد و نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند.

(ب) هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند.

(ج) بالا رفتن قیمت برنج وارداتی آسیا، نگرانی کشورهای واردکننده را در زمینه تغذیه مردم افزایش داده است.

(د) برای عبور قطار در ناحیه کوهستانی و برف‌گیر سوئیس، تونل و پل احداث شده است.

(۱) «الف» متغیر با «ج» مطابق با «ب» / «ب» مطابق با «د» متغیر با «الف»

(۲) «ب» متغیر با «ج» مطابق با «الف» / «الف» مطابق با «د» متغیر با «ب»

(۳) «الف» متغیر با «ج» مطابق با «ب» / «ب» مطابق با «د» متغیر با «ب»

(۴) «ب» متغیر با «ج» مطابق با «الف» / «الف» مطابق با «د» متغیر با «الف»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.
نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.
نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.
نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

ابتدا مشخص می‌کنیم هر عبارت به کدام نوع از رابطه انسان و محیط اشاره دارد:

الف و ج) رابطه سوم: رابطه و کنش متقابل نواحی با یکدیگر

ب و د) رابطه دوم: شکل‌دادن نواحی به فعالیت‌های انسان

اکنون ارتباط این موارد را بررسی می‌کنیم:

• هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند (ب) مانند احداث

تونل و پل برای عبور قطار در ناحیه‌ای کوهستانی و برف‌گیر در سوئیس (د).

• هر ناحیه کره زمین با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دارد و نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند

(الف) مانند بالا رفتن قیمت برنج وارداتی آسیا، نگرانی کشورهای واردکننده را در زمینه تغذیه مردم افزایش داده است (ج).

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): قسمت اول نادرست - قسمت دوم درست

گزینه (۲): قسمت اول درست - قسمت دوم نادرست

گزینه (۳): قسمت اول نادرست - قسمت دوم نادرست

(سؤال ۱۱۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف - پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود، چشم‌اندازهای خاصی را در قالب معماری و ایجاد مکان‌های مقدس، به وجود می‌آورند.

ب - دولت میانمار، مسلمانان را شهروند این کشور نمی‌داند و به همین دلیل ساخت مسجد در این کشور را ممنوع، اعلام کرده است.

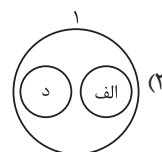
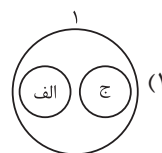
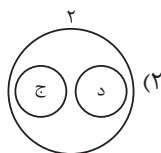
ج - نواحی تنها تحت تأثیر روابط معمول انسان‌ها با محیط طبیعی نیست بلکه تصمیم‌گیری حکومت‌ها، به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارد.

د - انسان‌ها در محیط‌های طبیعی، تغییراتی به وجود می‌آورند و در نتیجه نواحی مختلفی را ایجاد می‌کنند یا آن‌ها را تغییر می‌دهند.

- (۱) «الف» → مغایر با «ج» → مطابق با «ب» / «ب» → مطابق با «د» → مغایر با «الف»
- (۲) «ب» → مغایر با «ج» → مطابق با «الف» / «الف» → مطابق با «د» → مغایر با «ب»
- (۳) «ب» → مغایر با «ج» → مطابق با «الف» / «ب» → مطابق با «د» → مغایر با «الف»
- (۴) «الف» → مغایر با «ج» → مطابق با «ب» / «ب» → مطابق با «د» → مغایر با «ب»

با توجه به اشکال مختلف ارتباط متقابل انسان و نواحی، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- (۱) انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.
 (الف) بازارهای شناور در بانکوک
 (ب) نواحی صنعتی پیرامون تهران
 (ج) به کارگیری ماشین برف‌روب مجهز به جی‌پی‌اس در جاده‌های کانادا
 (د) صید ماهی در فیلیپین

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

- ۱- انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. → بازارهای شناور در بانکوک
 نواحی صنعتی اطراف تهران
 ۲- نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند. → ماشین برف‌روب در جاده‌های کانادا
 احداث تونل در کوهستان‌های سوئیس
 صید ماهی در فیلیپین
 استفاده از صفحه‌های خورشیدی در سمنان
 ۳- نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.
 ۴- نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت‌های «الف» و «ب» از جمله مصادیقی هستند که انسان‌ها برای بهره‌برداری از محیط طبیعی، آن‌ها را به وجود آورده‌اند و عبارت‌های «ج» و «د» از مصادیقی هستند که در آن، محدودیت‌ها و موانع محیطی و نیاز انسان به کنترل محیط باعث شده است که انسان‌ها در چهارچوب شرایط، دست به عمل بزنند.

هر چه به سمت بیابان صحرا در آفریقا پیش می‌رویم

- (۱) بارندگی کم‌تر و علف‌های استپ‌های بیابانی کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع ساوان که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند
- (۲) بارندگی کم‌تر و علف‌های مداری کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع ساوان که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند
- (۳) بارندگی کم‌تر و علف‌های استپ‌های بیابانی کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند
- (۴) بارندگی کم‌تر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند

مشاوره این مدل سؤال‌های کامل‌کردنی همیشه در کنکور برای خودش جایی داشته و امسال هم در کنکور اردیبهشت اومده، کافیه ترتیب پوشش گیاهی از نواحی استوایی به سمت استپ‌های بیابانی رو بلد باشین تا بتونین به سؤال پاسخ بدین.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

ساوان یک ناحیه انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و صحرای بزرگ آفریقا است.

هر چه به سمت بیابان صحرا، پیش می‌رویم، بارندگی کم‌تر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری، که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند. این مراتع در حاشیه صحرا به علت خشکی هوا به استپ‌های بیابانی تبدیل می‌شوند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

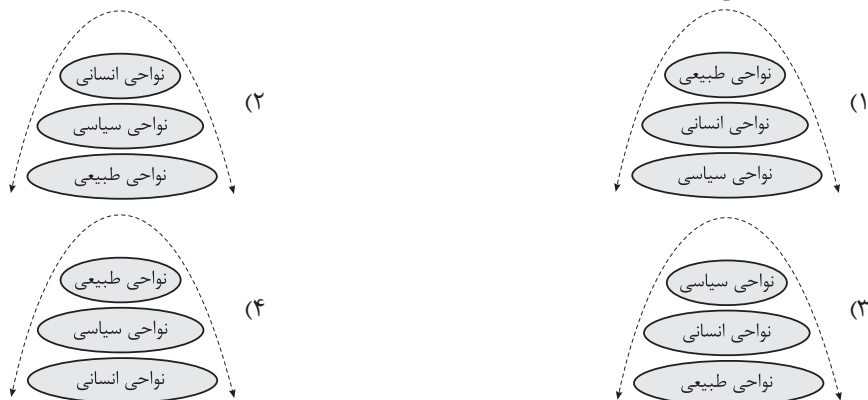
گزینه (۲): ابتدا مراتع ساوان است بعد مراتع مداری.

گزینه (۱) و (۳): ابتدا مراتع ساوان و بعد مراتع مداری و بعد استپ‌های بیابانی.

پاسخ خیلی تشریحی

۷۹ کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

امروزه همه نواحی طبیعی یا انسانی جهان تحت مدیریت نهادهای سیاسی یا اداری قرار دارند.

شهرها، استان‌ها و کشورها نواحی سیاسی محسوب می‌شوند؛ زیرا یک نهاد آن‌ها را اداره و مدیریت می‌کند. این نواحی با مرزهای قراردادی از نواحی مجاور، متمایز می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام گزینه دربارهٔ «انسان و ناحیه» درست است؟

- (۱) ایجاد نواحی صنعتی در اطراف شهر تهران: نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.
- (۲) استفاده از صفحه‌های خورشیدی: نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.
- (۳) اجلاس گفت‌وگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب: نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.
- (۴) ایجاد جزایر مصنوعی در خلیج فارس: انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

مشاوره این شکل از سؤال در تاریخ امسال کنکور اردیبهشت اومده؛ برای همین این‌جا برای شما آوردیم تا با تنوع بیشتری از سؤالات آشنا بشین.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی

انسان‌ها با پیشرفت در دانش و تولید ابزار و فناوری بر محیط‌های طبیعی غلبه کرده و این محیط‌ها را در اختیار گرفته‌اند؛ با وجود این، محیط‌ها و نواحی طبیعی همواره زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داده است.

محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره‌اندیشی کنند و به ابداع ابزارهایی بپردازند، مانند استفاده از صفحه‌های خورشیدی در ادارهٔ برق سمنان.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): «انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.»

گزینهٔ (۳): «نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.»

گزینهٔ (۴): «نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.»

کدام مورد را می‌توان پرسش فلسفی دانست؟

- (۱) آیا فلسفه ما را به حقیقت می‌رساند؟
- (۲) آیا موجودات فضایی می‌توانند به انسان‌ها آسیب برسانند؟
- (۳) چرا درد و رنج وجود دارد؟
- (۴) فلسفه مطالعه دانش فلسفه چیست؟

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

- در میان سؤالات روزمره مانند این که چه چیزی بخوریم؟ چه چیزی بپوشیم؟ و ... سؤالاتی هستند که گاه و بی‌گاه برای انسان‌ها رخ می‌دهند و برای مدتی ذهن او را به خود مشغول می‌کنند.
- این سؤالات بنیادی یا اساسی درباره حقیقت جهان، انسان و طبیعت هستند که بدون داشتن پاسخ درست و قانع‌کننده برای آن‌ها، تصمیمات انسان به سرانجام روشنی نمی‌رسد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سؤال‌های فلسفی، سؤالاتی بنیادین درباره انسان و جهان هستند؛ مانند آیا درد و رنج وجود دارد؟ خوشبختی و سعادت در گرو چیست؟ آغاز و انجام جهان چگونه است؟

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): هرچند درباره دانش فلسفه است، ولی خود این سؤال، یک سؤال بنیادی محسوب نمی‌شود.

گزینه (۲): این سؤال درباره موجودات وهمی و خیالی است و بنیادی نیست.

گزینه (۴): مانند گزینه (۱) درباره دانش فلسفه است، ولی خودش فلسفی نیست.

اگر درباره وجودداشتن یا وجودنداشتن موجودات فضایی صحبت بشه، می‌تونه وارد بخش هستی‌شناسی فلسفه بشه!

تیزبازی

گول‌نخوری ✗

• پرسش فلسفی، سؤال بنیادین درباره انسان و جهان.

• هر سؤال عمیقی درباره علوم دیگه، سؤال فلسفی نیست.

• هر سؤال پیچیده‌ای سؤال فلسفی نیست.

ترتیب موارد در کدام گزینه با مراحل تفکر فلسفی تطابق دقیق تری دارد؟

- (۱) زندگی ارزش زیستن ندارد. - انسان در سختی آفریده شده است. - چرا باید زندگی کنیم؟ - سعادت‌مندی غایت زندگی است.
- (۲) کنکور دشوار است. - برای چه باید کنکور داد؟ - یکی از راه‌های رسیدن به اهداف دنیوی و اخروی کنکور است. - با تمام مشکلات خواهیم جنگید.
- (۳) چرا باید نماز بخوانیم؟ - اقامه نماز فرمان الهی است. - نماز در حیطه احکام الهی است. - حکم خداوند باید اجرا شود.
- (۴) انجام گناه - انسان در انجام گناه دارای اختیار است یا مجبور؟ - خدا اراده کرده است که ما اختیار داشته باشیم. - تا می‌توانیم باید از گناه دوری کنیم.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ترتیب مراحل اندیشه‌ورزی:

روبه‌روشدن با مسئله ← طرح سؤال ← تفکر در اندوخته‌ها ← رسیدن به پاسخ

ترتیب مراحل اندیشه‌ورزی فلسفی:

روبه‌روشدن با مسئله فلسفی ← طرح سؤال فلسفی ← تفکر در اندوخته‌های فلسفی ← رسیدن به دریافت فلسفی

وجود اختیار و اراده در انسان در انجام گناه مسئله‌ای بنیادی است. ← این که «انسان دارای اختیار است یا مجبور در انجام گناه؟» یک سؤال فلسفی است. ← یکی از معلومات فلسفی ما درباره اختیار انسان این است که «خدا اراده کرده است که ما اختیار داشته باشیم». ← نتیجه نهایی این است که تا می‌توانیم باید از گناه دوری کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): سؤال فلسفی در این گزینه در مرحله سوم مطرح شده است، در حالی که باید در مرحله دوم باشد.

گزینه (۲): موضوع اندیشه در این گزینه، فلسفی نیست.

گزینه (۳): مراحل تفکر به درستی رعایت نشده است.

دقت کنید: مراحل تفکر چه توی موضوعات غیرفلسفی و چه توی موضوعات فلسفی یکسانه و صرفاً در موضوع مورد تفکر تفاوت ایجاد می‌شه.

امتحان
نهایی

درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص نمایید.

(سؤال ۱ (قسمت الف) - امتحان نوایی فرارد ۱۴۰۳)

الف) رویارویی انسان با سؤالات روزمره و جست‌وجوی پاسخ آن‌ها، مرحله اول تفکر است.

کدام گزینه به ویژگی منحصر به فرد فلسفه اشاره دارد؟

- (۱) پرداختن به موجود مشخصی مانند خداوند که مبدأ جهان است.
- (۲) پرداختن به هر موضوعی به روش عقلی و قیاسی
- (۳) بررسی ویژگی‌های مربوط به هستی اشیا
- (۴) بررسی حقیقت انسان و ماهیت او

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

دانش‌ها از دو جهت می‌توانند با یکدیگر تفاوت داشته باشند؛ (۱) از جهت موضوعی که آن دانش درباره آن بحث می‌کند و (۲) از جهت روشی که در آن دانش مورد استفاده قرار می‌گیرد.

موضوع دانش فلسفه، بنیادی‌ترین موضوعات یعنی وجود و هستی است و روش آن هم روش عقلی و قیاسی است. فلسفه از نظر موضوع منحصر به فرد است، ولی از نظر روش شبیه دانش‌هایی مانند ریاضی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): موضوع خداوند در دانش‌های دیگری مانند علم کلام (اعتقادات) بررسی می‌شود.

گزینه (۲): روش عقلی و قیاسی، منحصر به فلسفه نیست؛ بلکه در ریاضیات و ... هم مورد استفاده است.

گزینه (۴): بررسی حقیقت انسان در دانش «انسان‌شناسی فلسفی» وجه تمایز فلسفه و علوم دیگر نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد تفاوت اساسی فلسفه را با سایر علوم نشان می‌دهد؟

(سؤال ۲۳۵ کنکور انسانی ۱۳۹۹)

(۱) ارائه دیدگاه‌های کلی	(۲) موضوع و مسائل آن
(۳) حیرت در برابر هستی	(۴) استفاده از روش عقلی

کدام مورد دربارهٔ تفکر فلسفی به درستی بیان شده است؟

- ۱) تفکر فلسفی مساوی با دانش فلسفه نیست، هرچند فلسفه از تفکر فلسفی جدا نیست.
- ۲) تفکر فلسفی قانون‌مندی خاص خود را دارد و یک توانمندی عمومی است که همهٔ انسان‌ها به آن مشغول هستند.
- ۳) در تفکر فلسفی باید بتوانیم سیر تاریخی مباحث را بشناسیم و متکی بر آن دانش، به تفکر فلسفی خویش ادامه دهیم.
- ۴) تفکر فلسفی در حوزهٔ فطرت ثانی است، اما فلسفه که می‌تواند برای هر کسی ایجاد شود، می‌تواند در حوزهٔ فطرت اول یا ثانی باشد.

مشاوره برای این که به صورت قانون‌مند وارد دانش فلسفه بشویم:

۱) باید بتوانیم مباحث و مسائل فلسفی را از غیر آن بشناسیم و امور دیگر را وارد فلسفه نکنیم.

۲) روش حل مسائل فلسفی را به دست آوریم.

۳) سیر تاریخی مباحث را بشناسیم و متکی بر دانش به‌دست‌آمده، به تفکر ادامه دهیم.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

تلاش بشر برای پاسخ قانون‌مند به سؤالات دستهٔ دوم (یعنی سؤالات بنیادی و اساسی) باعث ظهور دانش فلسفه شد.

تفکر فلسفی که همان تلاش برای پاسخ‌دادن به سؤالات بنیادی است و می‌تواند برای هر انسانی رخ دهد، با دانش فلسفه متفاوت است. در واقع وقتی در تفکر فلسفی با روش درست و به صورت قانون‌مند به بررسی سؤالات بنیادی بپردازیم، دانش فلسفه شکل می‌گیرد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): درست است که تفکر فلسفی یک توانمندی عمومی است، ولی همهٔ انسان‌ها به آن مشغول نیستند؛ یعنی همهٔ انسان‌ها به سؤالات بنیادی توجه نمی‌کنند.

گزینهٔ (۳): در تفکر فلسفی ضرورتی برای شناخت سیر تاریخی مباحث فلسفی وجود ندارد.

گزینهٔ (۴): تفکر فلسفی و دانش فلسفه چون به مسائل بنیادین انسان و جهان می‌پردازند، هر دو در حوزهٔ فطرت ثانی هستند.

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی

۸۵

کدام گزینه می‌تواند دلیل قطعی سقراط برای عدم تمایل او به عنوان «سوفیست» در دوره خود باشد؟

- (۱) عدم تمایل سقراط به مغالطه کردن
- (۲) عدم تمایل سقراط به سوفیست‌ها
- (۳) تغییر معنای سوفیست به مغالطه کار
- (۴) تواضع سقراط در برابر دانایی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

سقراط به دلیل تواضع و فروتنی در برابر دانایی و علم و شاید به خاطر هم‌ردیف‌نشدن با سوفیست‌ها، مایل نبود او را سوفیست یا دانشمند بخوانند و از این رو خود را فیلسوف نامید.

تواضع و فروتنی دلیل قطعی سقراط و هم‌ردیف‌نشدن با سوفیست‌ها دلیل احتمالی سقراط برای عدم تمایل به عنوان «سوفیست» است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فلسوفی که در پی آن است که بررسی کند آیا قانون علیت در جهان جریان دارد یا خیر و سپس می‌خواهد بررسی کند، آیا اصلاً می‌توان به چنین قوانینی دست یافت، به ترتیب به کدام بخش از فلسفه توجه کرده است؟

- (۱) معرفت‌شناسی و سپس هستی‌شناسی
(۲) هستی‌شناسی و سپس معرفت‌شناسی
(۳) معرفت‌شناسی و سپس فلسفه‌های مضاف
(۴) فلسفه‌های مضاف و سپس هستی‌شناسی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درسی Box

فلسفه دربارهٔ اصل و حقیقت وجود و مسائل پیرامون آن بحث می‌کند. بخش اصلی فلسفه شامل دو بخش است: (۱) هستی‌شناسی که بررسی احکام و قواعد عام حاکم بر هستی را بر عهده دارد و (۲) معرفت‌شناسی که توانایی انسان در شناخت هستی را بررسی می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این فیلسوف ابتدا قوانین کلی هستی مانند علیت را بررسی می‌کند که مربوط به بخش هستی‌شناسی است. سپس بررسی می‌کند انسان چگونه می‌تواند این قوانین را بشناسد که این مربوط به بخش معرفت‌شناسی است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ترتیب معرفت‌شناسی و هستی‌شناسی نادرست است.
گزینه‌های (۳) و (۴): فعالیت این فیلسوف هیچ ارتباطی با فلسفه‌های مضاف ندارد.

با توجه به بیان دانش‌آموزی که معتقد است «وجود بر دو قسم مادی و مجرد است و در بررسی ماهیت انسان، به این نتیجه می‌رسد که انسان نیز دارای دو بُعد مادی و مجرد است، سپس در بررسی مسائل تربیتی و اخلاقی مرتبط با انسان، ویژگی‌های بُعد مجرد او را نیز بررسی می‌کند.» کدام گزینه در ارتباط با روند فکری او درست است؟

- (۱) معرفت‌شناسی - فلسفه اخلاق - فلسفه دین
- (۲) وجودشناسی - انسان‌شناسی فلسفی - فلسفه اخلاق
- (۳) فلسفه اخلاق - فلسفه دین - فلسفه تکنولوژی
- (۴) فلسفه دین - وجودشناسی - فلسفه طبیعت

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درک Box

فلسفه دارای یک بخش اصلی و تعداد زیادی بخش‌های فرعی است. بخش اصلی شامل هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی است و بخش‌های فرعی با تأمل فیلسوفانه در موضوعات مهمی چون دین، طبیعت، تکنولوژی، انسان و ... به وجود می‌آیند.

«وجود بر دو قسم مادی و مجرد است.» این عبارت مربوط به وجودشناسی (هستی‌شناسی) است. «انسان دارای دو بُعد مادی و مجرد است.» این عبارت مرتبط با انسان‌شناسی فلسفی است. «در اخلاق و روان‌شناسی، ویژگی‌های بُعد مجرد انسان بررسی می‌شود.» مربوط به دانش اخلاق و روان‌شناسی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «معرفت‌شناسی» در این متن مطرح نشده است.

گزینه (۳): موضوع ابتدایی متن «فلسفه اخلاق» نیست و ضمناً به «تکنولوژی» پرداخته نشده.

گزینه (۴): در این متن از فلسفه دین و فلسفه طبیعت بحثی به میان نیامده است.

شاخه‌های فلسفه که گاهی اونا رو فلسفه مضاف هم می‌گن، پل ارتباطی بین بخش اصلی فلسفه و علوم مختلف هستن!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

کدام گزینه بیشترین هماهنگی را با دیدگاه فیلسوفان طرفدار اصالت جامعه در فلسفه علوم اجتماعی دارد؟

- (۱) افراد در تصمیمات خود کاملاً آزاد هستند، حتی اگر در جامعه زندگی کنند.
- (۲) جامعه صرفاً مجموعه‌ای از افراد مستقل است که کنار هم زندگی می‌کنند.
- (۳) جامعه دارای روحی است که می‌تواند بر افکار و تصمیمات افراد تأثیر بگذارد.
- (۴) برنامه‌ریزی اقتصادی و اجتماعی باید براساس خواسته‌ها و تمایلات افراد جامعه باشد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از نظر معتقدین به اصالت جامعه، جامعه هویتی مستقل از افراد دارد و افکار و تصمیمات افراد به طور کامل تحت تأثیر جامعه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مربوط به اصالت فرد است.
- گزینه (۲): دیدگاه اصالت فرد است که جامعه را چیزی جز مجموعه افراد می‌داند.
- گزینه (۴): مربوط به اصالت فرد است.

متن زیر با کدام مورد در فلسفه علوم اجتماعی یا دانش سیاست همخوانی دارد؟

«انسان‌ها در جامعه تحت تأثیر فرهنگ و ساختار جامعه هستند، اما قدرت انتخاب و تصمیم‌گیری خود را از دست نمی‌دهند و حتی می‌توانند جامعه را تغییر دهند.»

(۲) اصالت جامعه - دیدگاه سوسیالیسم

(۱) اصالت فرد - دیدگاه لیبرالیسم

(۴) اصالت فرد - سوسیالیسم

(۳) اصالت فرد و جامعه به صورت توأمان

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

● اصالت فرد: جامعه فقط جمع افراد است. تأکید بر آزادی و انتخاب فرد.

● در سیاست: لیبرالیسم

● اصالت جامعه: روح جمعی جامعه بر افراد اثر می‌گذارد. منافع جمع بر منافع فرد مقدم است.

● در سیاست: سوسیالیسم

● دیدگاه سوم (اصالت فرد و جامعه به صورت توأمان): جامعه تأثیرگذار است، اما فرد نیز قدرت تغییر جامعه را دارد. جامعه بیش

از یک جمع صرف است (روح جمعی). به تأثیر متقابل فرد و جامعه بر یکدیگر معتقد است.

دیدگاه «اصالت فرد و جامعه توأمان» در فلسفه علوم اجتماعی هم اختیار افراد در تصمیم‌گیری و تعیین سرنوشت خود را می‌پذیرد و هم تأثیر عوامل اجتماعی بر افراد.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

کدام گزینه درباره شاخه‌های فلسفه نادرست است؟

- (۱) شاخه‌های فلسفه مانند بخش اصلی فلسفه از روش عقلی و استدلالی استفاده می‌کنند، چون دانش‌هایی فلسفی هستند.
- (۲) شاخه‌های فلسفه یا فلسفه‌های مضاف هستند که توسط بخش اصلی فلسفه با علوم مختلف و دانش‌های دیگر مرتبط می‌شوند.
- (۳) شاخه‌های فلسفه الزاماً از تأمل فیلسوفانه در علوم مختلف ایجاد نمی‌شوند، بلکه می‌توانند ناظر به تأمل فلسفی امور مهم دیگری باشند.
- (۴) فلسفه‌های مضاف به هیچ‌وجه مسائل و مباحث علوم را مطالعه نمی‌کنند، بلکه صرفاً مبانی و زیربنای علوم مختلف را بررسی می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

شاخه‌های فلسفه آن دسته از دانش‌های فلسفی هستند که قوانین بنیادی وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاص منتقل می‌کنند و قوانین بنیادی آن محدوده از وجود را بررسی می‌کنند.

شاخه‌های فلسفه به عنوان یک رابط میان بخش اصلی فلسفه و علوم مختلف عمل می‌کنند؛ چون مبانی و زیربنای علوم مختلف را مورد مطالعه قرار می‌دهند؛ البته رابط بودن، از اهمیت این علوم نمی‌کاهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): چون شاخه‌های فلسفه نیز دانش‌هایی فلسفی هستند، از روش عقلی و قیاسی استفاده می‌کنند.

گزینه (۳): امروزه دامنه فلسفه‌های مضاف توسعه یافته و ناظر به بسیاری از پدیده‌ها یا رشته‌های علمی، شاخه‌هایی از فلسفه شکل گرفته‌اند.

گزینه (۴): فلسفه‌های مضاف مبانی علوم را از نظر عقلی تبیین می‌کنند و هیچ دخالتی در مسائل علوم ندارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام عبارت درست است؟

(سؤال ۲۴۶ کنکور انسانی ۱۳۹۹)

- (۱) رشته‌های مختلف دانش، رابط فلسفه اولی با فلسفه‌های مضاف هستند.
- (۲) در حیطه فلسفه سیاست، یک فیلسوف در عین حال باید سیاستمدار هم باشد.
- (۳) فلسفه اولی بخش اصلی فلسفه است که ریشه و شاخه‌های فلسفه را در بر می‌گیرد.
- (۴) مکتب‌های گوناگون تربیتی عصر حاضر، در آثار بسیاری از فیلسوفان قدیمی ریشه دارند.

کنکور